

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Nomové 1 -
Velká jízda.PDB

PDB Name: Pratchett_Terry-Nomove_1-Velka_
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 6.8.2004
Modification Date: 6.8.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

VYPRÁVĚNÍ O NOMECH

VELKÁ JÍZDA

TERRY PRATCHETT

Další knížka pro Rhiannu

O NOMECH A ČASE

Nomové jsou malí. Celkem vzato, malé bytosti nežijí dlouho. Ale možná ve skutečnosti žijí rychle.

Dovolte mi, ať to vysvětlím.

Jednou z bytostí s nejkratším životem na planetě Zemi je obyčejná dospělá jepice. Zatímco jepice žije jeden jediný den, tak obří sekvoje tu rostou déle než 4700 let.

To se může zdát vůči jepicím drsné. Ovšem vůbec není důležité, jak dlouhý je náš život, ale jak dlouhý vypadá.

Pro jepici může být hodina stejně dlouhá jako století. Staré jepice možná vysedávají a stěžují si, že v této minutě už život není, co býval tenkrát za starých dobrých minut, kdy svět byl mladý a slunce se zdálo o tolik jasnější a larvy se k nim chovaly poněkud uctivěji. Zatímco stromy, které nevynikají rychlými reakcemi, možná mají právě tak čas povšimnout si, jak den plane a pohasíná, než se do nich dá hniloba a červotoč.

Všechno je jaksi relativní. Čím rychleji žijete, tím víc se čas natahuje. Nomovi rok plyne stejně jako člověku deset let. Pamatujte na to. Ale netrapte se tím. Jim to nevadí. Oni o tom ani nevědí.

Na počátku...

I. Byl Pozemek II. A bři Arnoldové (zal. 1905) přehlédli Pozemek, a viděl, že přichází v úvahu. III. Protože byl na Hlavní třídě. IV. Ano, a od autobusu to bylo taky blízko. V. A bři Arnoldové (zal. 1905) řekl, Budiž zde Obchodní dům, a budiž to Obchodní dům dosud na tomto světě nevidaný; VI. Budiž délka jeho od Palmerovy ulice až k Rybímu trhu, a šířka jeho od Hlavní třídy přímo dozadu k Disraeliho ulici; VII. Budiž vysoký až do pěti pater plus suterén, a skvělý výtahy svými; buďtež zde věčné ohně v Kotelně ve druhém suterénu a nad všemi dalšími podlažími vládní přízeň zákazníků; VIII. Neboť toto budiž všem známo o bři Arnoldové (zal. 1905): Nákup pod jednou střechou. A bude se nazývat: Obchodní dům bři Arnoldové (zal. 1905). IX. A tak se stalo X. A bři Arnoldové (zal. 1905) rozdělil Obchodní dům do oddělení, Kovomat, Dámské prádlo, Modes robes, dle druhů zboží, a stvořil lidi, aby je plnili veškerým sortimentem, řka, Ano, všechno je tu k máni. A bři Arnoldové (zal. 1905) řekl, buďtež zde nákladní vozy a jejich barvy buďtež červená a zlatá, i vydejtež se na cesty, aby všichni věděli, že bři Arnoldové (zal. 1905), Zásilková služba, dodává veškerý sortiment. XI. Buďtež zde Jeskyně Sama Klause a Zimní výprodeje a Letní slevy a Týden pro školáky a Sezónní zboží; XII. A do Obchodního domu vstoupili nomové, aby se stal jejich Domovem navěky věkův.

Z Knihy Nom, Suterény, verš I – XII

I

Toto je vyprávění o Cestě Domů.

Toto je vyprávění o Rozhodujícím kroku.

Toto je vyprávění o nákladáku, kterak rachotil spícím městem a po venkovských silničkách, prorážel mezi pouličními lampami a smýkal sebou ze strany na stranu, tříštil výklady a kolébal se, až se zastavil, když ho stíhala policie. A když se zpitomělí muži vrátili ke svému vozu, aby se ohlásili: Slyšíš mě, prosím tě, slyšíš mě? To auto nikdo neřídí!, stalo se vyprávěním o nákladáku, který znovu nastartoval, odrazil od překvapených policistů a zmizel v temnotě.

Ale tam to vyprávění nekončí.

Ani nezačíná.

Obloha bezútěšně plakala. Jednotvárně pršelo. Padal ten druh deště, co je o moc mokřejší než normální déšť, ten druh deště, co padá ve velkých kapkách a pleskancích, ten druh deště, který je vlastně jen moře nastojato se šterbinkami. Déšť bubnoval do staré krabice od hamburgerů a na sáčky od brambůrků v drátěném koši, který Masklinovi skýtal dočasný úkryt.

Podívejte se na něj. Je celý mokrý a prochladlý. Řádně našťvaný. A vysoký čtyři couly.

Koš na odpadky byl obvykle dobrým revírem, i v zimě. Často se tam našlo pár studených hranolků zapomenutých v obalu, někdy dokonce kuřecí kostička. Jednou nebo dvakrát taky krysa. To byl vážně vydařený den, když tam naposledy našel krysu - vystačili s ní týden. Potíž byla v tom, že už třetí den můžete mít krysy až po krk. Po třetím soustu určitě.

Masklin měl před sebou výhled na parkoviště nákladních aut.

A už tady bylo, přijelo přesně na čas, rozstříkovalo louže a brzdy zaskřípěly, když se zastavilo.

Pozoroval to nákladní auto poslední čtyři neděle, přijíždělo vždycky v úterý a ve čtvrtek ráno. Pečlivě si spočítal, na jak dlouho řidič zastaví.

Měli přesně tři minuty. Pro noma je to víc než půlhodina. Prohrabal se mastnými papíry, vyskočil z koše a utíkal ke křoví na kraji parku, kde čekali Grimmer a staří.

"Je tady," řekl. "Jdeme!"

Zvedli se, hekali a hudrovali. Tucetkrát to s nimi probral. Věděl, že křik s nimi nic nesvede. Jenom znervózní a splaší se a pak budou hudrovat ještě víc. Nadávali na studené hranolky, i když jim je Grimmer ohřála. Remcali nad krysou. Vážně uvažoval, že odejde sám, ale nedokázal to. Potřebovali ho. Potřebovali mít někoho na hudrování.

Ale šli moc pomalu. Měl slzy na krajíčku.

Místo toho se obrátil ke Grimmer.

"Tak pojd'" sykl. "Pošťouchni je nebo něco. Jakživi sebou nehnou!"

Pleskla ho přes ruku.

"Mají strach," řekla. "Jen běž. Já je vytáhnou."

Na dohady nebyl čas. Masklin utíkal zpátky přes rozmoklé bláto parku a sundával z ramene lano s kotvičkou. Trvalo mu týden, než si vyrobil hák z kusu drátu vyškubnutého z plotu, a cvičil si to celé dny; když dobíhal ke kolu nákladního auta, už lano roztácel nad hlavou.

Hák se na druhý pokus zachytil za plachtu vysoko nad ním. Párkrát to vyzkoušel, pak se nohama zachytil na pneumatice a vytáhl nahoru.

Už si to zkoušel předtím. Ó, třikrát nebo čtyřikrát mu to už vyšlo. Vklouzl do tmy pod těžkou plachtu, přitáhl si ještě kus lana a co nejpevněji ho přivázal kolem jednoho provazu, silného jako jeho ruka.

Potom se přisunul k okraji a, zaplať pámbu, Grimmer hnala staříky před sebou po šterku. Slyšel je, jak nadávají na louže. Masklin naskakoval a seskakoval nedočkavě.

S nimi to trvalo věčnost. Miliónkrát jim to vysvětlil, ale oni nenaskakovali na nákladáky, když byli ještě dětmi, a neviděli důvod, proč by s tím měli začínat teď.

Stará bábi Morkie trvala například na tom, aby se všichni muži odvrátili, aby neviděli její spodničky, a starý Torrit tak kňučel, že ho Masklin musel zase spustit, aby mu Grimmer mohla zavázat oči. Když vytáhl ty první, byli z nejhoršího venku, protože mu mohli pomoci s lanem, ale čas kvapil.

Grimmu vytáhl naposled. Byla lehoučká. Když na to přišlo - byli lehčí všichni. Každý den zkrátka není krysa.

Bylo to úžasné. Všichni byli nahoře. Masklin přitom natahoval uši, aby slyšel zvuk kroků na šterku a zabouchnutí dveří u řidiče. "Dobrá," řekl a chvěl se napětím, "a je to. Teď jestli vyrazíme..."

"Upustil sem Věc," řekl starý Torrit. "Věc. Upustil sem ji, víme? Upustil sem ji vedle kola, dys mi zavazovala voči. Di a přines ji, chlapče."

Masklin na něj zděšeně pohlédl. Potom vystrčil hlavu zpod plachty. Ano, tamhle je, daleko dole. Černá krychlička na zemi.

Věc.

Ležela v louži, ale jí to ani trochu nevadilo. Věci se nic nedotklo. Snad by ani nehořela.

A potom uslyšel zvuk pomalých kroků na šterku.

"Není čas," zašeptal. "Vážně už není čas."

"Bez ní nemůžeme odjet," řekla Grimmer.

"To se rozumí, že můžeme. Je to jenom taková, taková věc. Tam, co jedeme, nebudeme ten mizerný krám potřebovat." Cítil se provinile, jakmile to vyslovil, užasl, že jeho vlastní rty pronášejí taková slova. Grimmer se tvářila zděšeně. Bábi Morkie se roztřeseně vztyčila do své plné výšky.

"Budiž ti odpuštěno!" vyštěkla. "Říkat takový hrozný věci! Pověz mu to, Torrite." Dloubla Torrita do žeber.

"Dyš neberem Věc, já nejedu," řekl Torrit trucovitě. "To není -"

"Mluví k tobě tvůj náčelník," přerušila ho bábi Morkie. "Tak udělej, co ti říká. Nechat ji tady, to zrovna! To by nebylo slušný. To by nebylo správný. Jdi a přines ji, a hned."

Masklin mlčky zíral dolů na rozmoklé bláto a potom zoufalým pohybem hodil lano přes okraj a sjel po něm dolů.

Déšť byl hustší, objevil se i sníh. Vítr ho bičoval, když se snášel podél velkého oblouku kola a ztěžka přistál v louži.

Natáhl se, shrábl Věc -

A nákladák se dal do pohybu.

Nejprve přišlo zaburácení, tak hlasité, že vše kolem přehlušilo. Potom přišel závan páchnoucího vzduchu a zachvění, které roztřáslu zem.

Prudce zatahal za lano a ječel, aby ho vytáhli, ale uvědomil si, že neslyší ani svůj vlastní hlas. Ale Grimmer nebo někoho

to muselo napadnout, protože zrovna, když se velké kolo začalo otáčet, provaz se napnul a on cítil, že se mu nohy zvedají z bláta.

Pohupoval se a točil sem a tam, když ho ztěžka vytahovali podél kola nahoru. Otáčelo se jenom pár palců od něj, černá, studená čmouha, a celou dobu mu v hlavě bušilo beranidlo.

Nemám strach, říkal si. Tohle je mnohem horší než cokoliv, co se mi kdy přihodilo, ale mě to neděsí. Je to až moc strašné, aby to děsilo.

Měl pocit, že je v malém teplém zámotku, daleko od všeho hluku a větru. Umřu, pomyslel si, jenom kvůli téhle Věci, která nám nikdy nijak nepomohla. Kvůli něčemu, co je jenom kostka nějaké hmoty, a já teď umřu a přijdu do nebes.

Zajímalo by mě, jestli má starý Torrit pravdu v tom, co se stane, když umřete. Připadá mi trochu kruté muset umřít, abyste se to dověděli. Celá léta jsem se každý večer díval na oblohu a jakživ jsem tam nahoře žádné nomy neviděl...

Ale vlastně to nevadilo, šlo to všechno mimo něj, bylo to neskutečné -

Napřáhly se nějaké ruce, chytily ho v podpaží a vytáhly ho do nadouvajícího se prostoru pod plachtou, a s jistými obtížemi vyprostily Věc z jeho sevření.

Za uhánějícím nákladním autem se nad opuštěnými poli spouštěly nové opony šedého deště.

A venku už nezůstali žádní další nomové.

Bývaly jich spousty za dnů, kdy tolik nepršelo. Masklin si jich pamatoval nejméně čtyřicet. Ale potom se objevila dálnice; potůčky byly svedeny do potrubí pod zem, a nejbližší živé ploty byly vymýceny. Nomové vždycky žili v zákoutích, ale najednou už mnoho zákoutí nezbývalo.

Nomů začalo ubývat. Z větší části to mělo přirozené příčiny. Když měříte čtyři palce, může být přirozenou příčinou cokoli, co má zuby, rychlost a hlad. Například Pyrrince, který byl svým způsobem náramný dobrodruh, vedl jednou večer nebezpečnou expedici přes vozovku, aby propátrali lesy na druhé straně. Nikdy se nevrátili. Někteří říkali, že to udělali jestřábi, jiní si mysleli, že nákladák. Někteří dokonce, že Nomové zůstali v půli cesty a uvízli v pásu mezi nekonečně svištěcími řadami aut.

Potom vystavěli tu kavárnu, kousek dál u silnice. To bylo do jisté míry zlepšení. Záleží na tom, jak se na to díváte. Jestli jsou studené zbytky hranolků a odřezky šedivého kuřete potravou, tak jí bylo najednou dost pro každého.

A potom přišlo jaro a Masklin se rozhlédl a shledal, že jich zůstalo jenom deset, z nichž osm je příliš starých, aby mohli cestovat. Starému Torritovi bylo skoro deset.

Léto bylo hrozné. Grimma pořádala půlnoční nájezdy do odpadkových košů s těmi, co ještě mohli chodit, a Masklin to zkoušel s lovem.

Lovit sám bylo jako pokaždé trochu umírat. Většina toho, co lovíte, loví také vás. A i když máte štěstí a něco zabijete, jak to dotáhnete domů? S tou krysou to zabralo dva dny včetně nočního hlídkování a pranic s jinými stvořeními. Deset silných lovců by svedlo cokoliv - vybírat včelám plástve, klást pasti na myši, chytat krtky, - ale jeden osamělý lovec, kterému v dlouhé trávě nikdo nekryje záda, byl prostě příštím obědem všemu, co mělo drápy a pařáty.

Získat dostatek jídla, na to jste potřebovali spoustu zdravých lovců. Ale získat spoustu zdravých lovců, na to jste potřebovali dostatek jídla.

"Na podzim to bude dobré," říkala Grimma, když mu obvazovala paži, za kterou ho chňapla lasička. "Budou houby a ostružiny a oříšky a všecko."

No, a žádné houby nebyly a přišlo tolik, že většina ostružin shnila, ještě než dozrála. Ale oříšků byla spousta. Nejbližší líska byla půlden cesty. Masklin unesl tucet oříšků, když je vytloukl ze skořápek a táhl je v sáčku z odpadkového koše. Trvalo to celý den, cestou mu hrozilo nebezpečí od jestřábů, a jídlo jim vydrželo taky jeden den.

Potom se propadla zadní část nory, taky kvůli dešti. Tedy, bylo skoro příjemné vypadnout ven. Bylo to lepší, než poslouchat, jak na něj vrčí, že se nepostará o běžné opravy. Ó, a potom to s tím ohněm. Oheň bylo třeba udržovat u vchodu do nory, na vaření a abyste drželi zpátky noční slídily. Bábi Morkie jednoho dne usnula a oheň uhasl. Dokonce měla tolik slušnosti, že upadla do rozpaků.

Když se toho večera Masklin vrátil, díval se dlouho na hromádku studeného popela a potom zarazil svoje kopí do země a dal se do smíchu a smál se a smál, dokud se nerozplakal. Nedokázal se na ostatní ani podívat. Musel si jít sednout ven, kam mu za chvíli přinesla Grimma ve skořápce čaj z kopřiv. Studený čaj z kopřiv.

"Jsou z toho všichni moc zdrcení," řekla sama od sebe.

Masklin se falešně zasmál. "To ano, to bych řekl. Slyším je. 'Měl bys přinést dalšího špačka, chlapče, úplně mi došel tabák' a 'Ted' nějak nemíváme ryby, možná by sis měl najít čas zajít k řece', a 'Já, já, já, to je všechno, co vy mladý máte v hlavě, za mejch časů' -"

Grimma si vzdychla. "Dělají co mohou. Jenom si to neuvědomují. Když byli mladí, byly nás stovky."

"Bude to trvat celé dny, než oheň opět zapálíme," řekl Masklin. Měli čočky z dalekohledu; potřebovali hodně slunný den.

Bezmyšlenkovitě se rýpal nohou v blátě.

"Mám toho dost," řekl tiše. "Chci odejít."

"Ale my tě potřebujeme."

"Já se taky potřebuju. Povídám, co je tohle za život?"

"Ale oni umřou, když odejdeš!"

"Oni umřou stejně," řekl Masklin.

"To jsou ohavné řeči!"

"Ale je to pravda. Každý stejně umře. My stejně umřeme. Podívej se na sebe. Trávíš všechnen čas praním a uklízením a vařením a lítáním kolem nich. Jsou ti skoro tři! Je už načase, abys začala žít vlastní život."

"Bábi Morkie ke mně byla moc hodná, když jsem byla malá," bránila se Grimma. "Jednoho dne budeš taky starý."

"Myslíš? A kdo si udře ruce na kost samou péčí o mě?"

Masklin zjistil, že je pořád vzteklejší a vzteklejší. Byl si jistý, že je v právu. Ale vnímal to, jakoby v právu nebyl, čímž bylo všechno ještě horší.

Přemýšlel o tom dlouho, a vždycky to v něm zanechalo pocit zlosti a trapnosti. Všichni chytřejší a smělejší a statečnější už dávno odešli, tak či onak. Dobráku stará, Maskline, říkali, ty kluku kurážná, dohlédni na ty staroušky a my budem zpátky, než se naděješ, hned jak najdeme nějaké lepší místo. Pokaždé, když na to dobrák stará Masklin pomyslel, rozhořčoval se nad nimi proto, že odešli, a nad sebou, že zůstal. Vždycky ustoupil, to byla ta potíž. Věděl to. Ať si na začátku cokoliv sliboval, vždycky zvolil cestu nejmenšího odporu.

Grimma na něj nasupeně hleděla.

Pokrčil rameny.

"Dobře, dobře, tak můžou jít s námi," řekl.

"Víš dobře, že nepůjdou," řekla. "Jsou moc staří. Všichni tady vyrůstali. Mají to tu rádi."

"Mají to tu rádi, když jsme tu a posluhujeme jim," zabručel Masklin.

Nechali toho. K večeri byly ofíšky. V Masklinově byl červ.

Potom šel ven a sedl si na násep s bradou v dlaních a pozoroval znovu silnici.

Byl to proud červených a bílých světél. V těch bednách seděli lidé a ujížděli za tajemnými záležitostmi, kterými tráví čas.

Vždycky za nimi spěchali, ať už to bylo cokoliv.

Vsadil by se, že oni krysy nejedí. Lidi to vážně mají snadné. Jsou velcí a pomalí, ale nemusejí žít ve vlhkých norách a čekat, až nějaké hloupé stařeny nechají vyhasnout oheň. Nikdy nemají červy v čaji. Jdou si, kam chtějí, a dělají si, co se jim líbí. Patří jim celý svět.

A celou noc si jezdí sem a tam v těch malých nákladácích s rozsvícenými světly. Chodí vůbec někdy spát? Musejí jich být stovky.

Snil o tom, že odjede na nákladáku. Často zastavovaly u kavárny. Snadno - ano, velmi snadno - by se našel způsob, jak se na jeden dostat. Byly čisté a nablýskané, musely jezdit někam, kde je to lepší než tady. A koneckonců, co jiného bylo na výběr? Tady zimu nepřežijí a pustit se přes pole v nadcházejícím špatném počasí, na to nebylo pomýšlení. Samozřejmě to nikdy neudělal. Nakonec to nikdy skutečně neuděláte. Jenom o tom sníte a díváte se na ta svištěcí světýlka.

A hvězdy nad těmi chvátajícími světýlky. Torrit říkal, že hvězdy jsou velmi důležité. V tom s ním Masklin nesouhlasil.

Těch se nenajíte. Ani jako osvětlení nejsou moc dobré. Hvězdy jsou vlastně na nic, když se nad tím zamyslíte...

Někdo vykřikl.

Masklinovo tělo bylo na nohou skoro dřív, než na to jeho mozek vůbec pomyslel, a tiše se hnalo zakrslými keři k noře.

Tam, s hlavou úplně pod zemí a s oháňkou rozčileně mávající hvězdám, slídl lišák. Poznal ho. V minulosti už měl párkrát co dělat, aby si před ním zachránil kůži.

Kdesi uvnitř Masklinovy hlavy se ten kousek jeho já, který byl skutečně jím - starý Torrit toho věděl dost o takové věci - zděsil, když viděl, jak bere svoje kopí, které bylo pořád tam, kde ho zarazil do země, a jak ho lišákovi vši silou vráží do zadní nohy.

Ozvalo se tlumené štěknutí. Zvíře se hrabalo zpátky a obrátilo na svého mučitele zlou vzteklou hlavou. Dvě jasné žluté oči se zaměřily na Masklina, který hekal a opíral se o kopí. Byl to jeden z těch okamžiků, kdy se čas zpomalí a všechno je náhle skutečnější. Možná když víte, že zemřete, hltají vaše smysly tolik podrobností, kolik dokáží, dokud ještě mají tu možnost...

Ta potvora měla krvavé skvrny na čumáku.

Masklin cítil, jak se ho zmocňuje zlost. Nadouvala se v něm jako obrovská bublina. Moc toho neměl a tahle šklebící se věc mu brala i to. Když se díval na vyplazený červený jazyk, uvědomoval si, že má dvě možnosti. Mohl utéct nebo zemřít.

Takže nakonec místo toho zaútočil. Kopí mu vyletělo z ruky jako pták a zasáhlo lišáka do pysku. Ten zapištěl a tlapou se dotkl rány, a Masklin se rozběhl blátem, poháněn motorem svého vzteku, a potom skočil a chňapl rukama po páchnoucích červených chlupcích a vyškřábal se lišákovi po boku, až se mu usadil obkročmo za krkem, a vytáhl kamenný nůž a bodal, bodal do všeho, co bylo na tomto světě špatné...

Lišák zase zapištěl a odskočil. Kdyby byl schopen uvažovat, pak by Masklin věděl, že jeho nůž neudělá té potvoře o moc víc, než že ji pozlobí. Ale ona nebyla zvyklá, aby se s ní večere prala s takovým vztekem, a jediná její myšlenka byla zmizet. Lišák vyskočil na násep a pustil se po hlavě dolů k světlům na dálnici.

Masklin začal zase myslet. Do uší mu pronikl hluk dopravy. Pustil se a skočil do vysoké trávy, ještě než zvíře vyběhlo na asfalt.

Ztěžka dopadl a odkutálel se s vyraženým dechem.

Ale zapamatoval si, co následovalo. Zůstalo mu to v paměti dlouho, ještě dlouho potom, co spatřil tolik zvláštních věcí, že už opravdu na ně neměl v hlavě místo.

Lišák, nehybný jako socha v paprsku reflektorů, vyzývavě zaprskal, když se pokoušel zkrotit pohledem deset tun kovu, které se na něj valily sedmdesátkou.

Ozvalo se žuchnutí, zasvištění a byla tma.

Masklin ležel dlouhou chvíli s obličejem ve studeném mechu. Potom, se strachem, co uvidí, a snažil se přitom nic si nepředstavovat, se zvedl na nohy a trmácel se zpátky k tomu, co snad zbylo z jeho domova.

U ústí nory čekala Grimma a držela v ruce větvičku jako palici. Roztočila ji a málem vyrazila Masklinovi mozek z hlavy, když vyvrávorat ze tmy a opřel se o násep. Napráhl unavenou ruku a odstrčil klacek.

"Nevěděli jsme, kam jsi šel," řekla hlasem na pokraji hysterie. "Jenom jsme slyšeli hluk a vtom to tady bylo a ty jsi měl být tady a sebralo to pana Merta a paní Coomovou a hrabalo se to na -"

Zarazila se a vypadala sklesle.

"Ano, díky," řekl Masklin chladně, "jsem v pořádku, mockrát děkuju."

"Co - co se stalo?"

Nevšímal si jí a ztratil se do temnoty v noře a ulehl. Slyšel staříky, jak si šeptají, než se propadl do hlubokého, mrazivého spánku.

Měl jsem být tady, pomyslel si.

Spoléhají na mne.

Půjdem. Všichni.

Vypadalo to jako dobrý nápad, tenkrát.

Ted' to vyhlíželo trochu jinak.

Nomové se teď tlačili v jednom koutě velkého temného prostoru nákladního auta. Byli zticha. Tady se nedalo hlučet.

Řev motoru plnil vzduch. Občas se zajíkl, a začal znovu. Tu a tam se celé auto zakolébalo.

Grimma se připlazila po zachvívající se podlaze.

"Jak dlouho to bude trvat, než se tam dostanem?" řekla.

"Kam?" řekl Masklin.

"Kam jedeme."

"Nevím."

"Mají hlad, víš."

To měli vždycky. Masklin se beznadějně podíval na chumel staříků. Jeden nebo dva ho s netrpělivostí pozorovali.

"Nemohu nic dělat," řekl. "Mám taky hlad, ale nic tu není. Je to prázdné."

"Bábi Morkie se moc rozruší, když vynechá jídlo," řekla Grimma.

Masklin na ni dlouze, tupě civěl. Potom se připlazil k té skupince a posadil se mezi Torrita a stařenku.

Uvědomil si, že s nimi nikdy doopravdy nepromluvil. Když byl malý, byli oni obři, do nichž mu nic nebylo. Potom se jako lovec pohyboval mezi lovci, a letos buď venku sháněl jídlo nebo vyčerpáním upadal do hlubokého spánku. Ale věděl, proč je Torrit vůdcem kmene, to dá rozum, byl nejstarší nom. Ten nejstarší se stává vždycky vůdcem, proti tomu se nedalo nic namítat. Nikoli nejstarší žena, samozřejmě, protože každý ví, že to je nemyslitelné; i bábi Morkie v tom měla naprosto jasno. Což bylo trochu zvláštní, protože s ním zacházela jako s blbcem a Torrit nikdy nerozhodl, aniž se na ni koutkem oka podíval. Masklin si vzdychl. Prohlížel si kolena.

"Podívejte, nevím, jak dlouho -" začal.

"Se mnou si nedělej starosti, chlapče," uklidňovala ho bábi Morkie a vypadala, že je zase v kupě. "Tohle je všechno docela vzrůšo, co?"

"Ale mohlo by to trvat věčnost," řekl Masklin, "nevěděl jsem, že to bude trvat takhle dlouho. Byl to takový bláznivý nápad..."

Šťouchla do něj kostnatým prstem. "Mladíku, já jsem přestála Velkou zimu roku 1986. Strašná, to víš. Mně o hladovění nemusíš nic vyprávět. Grimma je hodná holka, ale někdy jde na nervy."

"Ale já ani nevím, kam jedeme!" vyrazil ze sebe Masklin. "Omlouvám se."

Torrit, který seděl s Věcí na hubených kolenou, se na něj krátkozrace zadíval.

"Máme Věc," řekl. "Ta nám ukáže Cestu, jo jo."

Masklin chmurně přikývl. Bylo legrační, jak Torrit vždycky věděl, co Věc chce. Byla to jenom Černá kostka, ale měla některé velmi kategorické názory o důležitosti pravidelného stravování a o tom, jak má vždycky naslouchat tomu, co říkají staří. Vypadalo to, že má odpověď na všechno.

"A kam nás tato Cesta povede?" řekl Masklin.

"Šak to dobře víš. Na nebesa."

"Aha. Ano," řekl Masklin. Zíral na Věc. Bylo mu ztraceně jasné, že starému Torritovi neříká vůbec nic; věděl, že má moc dobré uši, a nikdy ji neslyšel něco říct. Nikdy nic nedělala, nikdy se nepohnula. Jediné, co dělala, bylo, že vypadala černě a hranatě. V tom byla dobrá.

"Toliko přísným následováním Věci ve všech jednotlivostech můžeme s jistotou dojít do Nebes," řekl Torrit, nejistě, jako by mu to bylo řečeno už před dlouhým časem a on tomu ani tenkrát neporozuměl.

"Jo, dobře," řekl Masklin. Postavil se na zmítající se podlaze a pustil se k plachtě. Pak se zastavil, aby sebral odvahu, a vystrčil škvírou ven hlavu.

Nebylo tam nic kromě rozmazaných skvrn a světél a zvláštních pachů.

Nevypadalo to dobře. Zdálo se to tak rozumné tenkrát večer, před týdnem. Všude to bylo lepší než tady. Tenkrát se to zdálo tak jasné. Ale bylo to zvláštní. Staří bědovali jako diví, když něco nebylo přesně po jejich, ale teď, když všechno vypadá špatně, skoro se radují.

Nomové byli mnohem složitější, než vypadali. Možná mu to Věc mohla taky říct, kdyby věděl, jak se zeptat.

Nákladní auto zahrulo za roh a dunělo dolů do tmy a potom se bez varování zastavilo. Masklin zjistil, že se dívá do velkého osvětleného prostoru, plného nákladů, plného M ...

Rychle schoval hlavu a přecupital po podlaze k Torritovi.

"E," řekl.

"Ano, mladíku?"

"Nebe. Přijdou tam taky lidi?"

Starý nom zavrtěl hlavou. "Nebesa," řekl. "Víc než jedno nebe, víš? Tam přijdou jenom nomové."

"Víš to naprosto jistě?"

"No jo." Torrit se rozzářil. "To se ví, možná maj vlastní nebesa," řekl. "To nevim. Ale to nejsou naše Nebesa, na to se můžeš spolehnout."

"Aha."

Torrit se zase zahleděl na Věc.

"Zastavili jsme se," řekl. "Kde jsme?"

Masklin unaveně civěl do tmy.

"Myslím, že bych se měl radši jít podívat," řekl.

Zvenku se ozývalo hvízdání a vzdálený hukot lidských hlasů. Světlo zhaslo. Chrastění, následovalo klapnutí a potom ticho.

Po chvíli se vzadu na jednom tichém nákladním autě ozvalo slabé škrábání. Dlouhé lano, ne silnější než nit, se spouštělo dolů, až se dotklo mastné podlahy garáže.

Uběhla minuta. Potom s velkou opatrností, hmat po hmatu, po laně sešplhala malá podsaditá postavička a seskočila na podlahu. Pár vteřin stála strnule jako kámen, pohybovaly se jenom její oči.

Nebyl to zcela jistě člověk. Počet rukou a nohou sice souhlasil a další orgány jako oči a tak dále byly na obvyklých místech, ale ta postava v myším kožíšku, která se teď plížila po ztemnělé podlaze, vypadala jako cihla na nožičkách.

Nomové jsou tak podsadití, že japonští zápasníci sumo v porovnání s nimi vypadají jako vychrtlí, a způsob, jakým se pohyboval tenhle, napovídal, že je důležitější než staří sluhové anglických lordů.

Masklin byl ve skutečnosti k smrti vyděšený. Nic tady nepoznával, až na zápach tentononce, který se naučil spojovat s lidmi a zejména s nákladáky (Torrit mu nafoukaně sdělil, že tentononc je hořlavá voda, kterou pijí nákladáky, z čehož Masklin poznal, že se starý nom zbláznil. To dá rozum. Voda nehoří).

Nic nedávalo smysl. Nad ním se hrozivě tyčily ohromné plechovky. Byly tu veliké kusy kovu, které nevypadaly zanedbaně. Tohle byl rozhodně kus lidského nebe. Lidi milují kov.

Obešel ostrážitě špačka cigarety a zapsal si do hlavy, že na zpáteční cestě ho má vzít Torritovi.

Stála tady další nákladní auta, všechna byla tichá. Tohle bylo, pomyslel se Masklin, hnízdiště nákladáků. Což znamenalo, že jediné jídlo tady je patrně tentononc.

Trochu se uvolnil a posunul se pod lavici, která se tyčila u zdi jako dům. Plížil se mezi hromadami odpadků a, veden pachem, který překonal dokonce i tentononc, našel celý ohryzek jablka. Už hnědl, ale nález to byl moc dobrý.

Hodil si ho přes rameno a otočil se.

Upřeně ho pozorovala krysa. Byla značně větší a baculatější než ty, které se praly s nomy o drobečky z odpadkových košů. Spustila se na všechny čtyři a cupitala k němu.

Tady se Masklin cítil na pevnější půdě. Všechny tyto obrovské temné obrysy a plechovky a přízračné pachy mu byly nepochopitelné, ale věděl, co je krysa a co s ní.

Upustil ohryzek, pomalu a opatrně zvedal kopí, zamířil na bod přesně mezi očima zvířete...

Dvě věci se přihodily naráz.

Masklin si všiml, že ta krysa má malý červený límeček.

A nějaký hlas řekl: "Ne! Dlouho jsem ho cvičil. Nabídka má výhodná! Odkud se tu bereš ty?"

Cizinec byl nom. Aspoň tohle musel Masklin uznat. Rozhodně byl tak velký jako nom a taky se tak pohyboval.

Ale ty šaty...

Základní barvou praktického oděvu noma je bláto. To bylo obecně uznáváno. Grima znala padesát způsobů, jak získat barvivo z divokých bylin, a všichni dávali přednost barvě, která je, když jsme zrovna u toho, v podstatě blátová. Někdy žlutě blátová, někdy hnědě blátová, někdy dokonce zelenavě blátová, ale přesto, blátová. Protože předpokládaná délka života každého noma, který by se odvážil ven vyparáděný ve veselé červení a modři, by byla snad půlhodinka, než by se stal něčí potravou.

Kdežto tenhle nom vypadal jako duha. Měl na sobě oděv jasných barev z látky tak jemné, že vypadala jako obal od brambůrků, opasek posázený kousky skla, odpovídající kožené botky a klobouk s pérem. Když promluvil, hněvivě si švihl přes nohu koženým páskem, což, jak se později ukázalo, bylo vodítko na krysu.

"No?" vyštěkl. "Odpověz!"

"Slezl jsem z nákladáku," řekl Masklin krátce a pozoroval krysu. Přestala si drbat uši, podívala se na něj a šla se schovat za svého pána.

"Co jsi tam dělal? Odpověz!"

Masklin se napřimil. "Cestovali jsme," řekl.

Nom na něj vytřeštil oči. "Co je cestovat?" vyštěkl.

"Pohybovat se," řekl Masklin. "Víš? Přijít z jednoho místa do jiného místa."

Zdálo se, že to mělo na cizince zvláštní účinek. Třebaže ani poté nebyl vlastně zdvořilý, alespoň ubral na ostrém tónu.

"Snažíš se mi říct, že jsi přišel z Venku?" řekl.

"Správně."

"Ale to je nemožné!"

"Ano?" Masklin se tvářil ustaraně.

"Venku nic není!"

"Ano? Pardon," řekl Masklin. "Ale nicméně to vypadá, že jsme odtamtud přišli. Je v tom nějaký problém?"

"Myslíš opravdu Venek?" řekl nom a posunul se blíž.

"Myslím, že myslím. Nikdy jsme o tom vážně nepřemýšleli. Co je tohle za -"

"Jak vypadá?"

"Co?"

"Venek! Jak vypadá?"

Masklin se tvářil zaraženě. "No," řekl. "Takové velké-"

"Ano?"

"A, é, je tam spousta -"

"Ano? Ano?"

"A s, víš, s věcmi uvnitř -"

"Je to pravda, že strop je tak vysoko, že není vidět?" zeptal se nom, zjevně bez sebe rozčilením.

"Nevím. Co je to strop?" řekl Masklin.

"Tohle," řekl nom a ukázal k tmavé střeše s trámy a stíny.

"Ó, nic takového jsem neviděl," řekl Masklin. "Venku je modrý nebo šedivý s bílými věcmi, které po něm plují."

"A, a stěny jsou strašně daleko od sebe a na zemi je takový zelený koberec, co roste?" řekl nom a poskočil z nohy na nohu.

"Nevím," řekl Masklin, ještě popletenější. "Co je to koberec?"

"Senzal!" Nom se vzpamatoval a podal mu ruku. "Jmenuji se Angalo," řekl. "Angalo de Galanterie. Chacha. Samozřejmě, že ti to nic neřekne! A tohle je Bobo."

Vypadalo, že se krysa šklebí. Masklin nikdy neslyšel, že by se krysa nějak jmenovala, nanejvýš snad "oběd".

"Já jsem Masklin," řekl. "Nebude vadit, když ostatní slezou? Cesta byla dlouhá."

"Hrome, ano! Všichni jsou z Venku? Otec tomu určitě nebude věřit!"

"Promiň," řekl Masklin. "Tomu nerozumím. Co je na tom tak zvláštního? Byli jsme venku. Teď jsme uvnitř."

Angalo si ho nevsímal. Zíral na další, jak se ztuhle spouštějí po laně a hudrují.

"Staří také!" řekl Angalo. "A vypadají úplně jako my! Ani nemají špičatou hlavu, ani takové věci!"

"Drzoune!" řekla bábi Morkie. Angalo se přestal šklebit.

"Madam," řekl ledově, "víte, s kým mluvíte?"

"S někým, kdo není tak starej, aby nedostal na zadek," řekla bábi Morkie. "Vypadat úplně jako ty, chlapečku, koukala bych, abych viděla. Špičatou hlavu, to zrovna!"

Angalo otevřel ústa a tiše je zavřel. Potom řekl: "To je úžasné! Chci říct, Dorcas říkal, že i kdyby byl život možný mimo Obchodák, nebyl by to život, jak jej známe. Prosím, prosím, pojďte všichni se mnou."

Vyměňovali si pohledy, když Angalo odcupital k okraji hnízdiště nákladních aut, ale nicméně ho následovali. Neměli moc na vybranou.

"Pamatuju se, že tvůj starej tatík zůstal jednoho dne moc dlouho na sluníčku. Taky vyprávěl pitomosti, zrovna jako tenhleten," řekla bábi Morkie tiše.

Torrit se tvářil, že dospívá k nějakému závěru. Zdvořile vyčkávali.

"Jářku," řekl konečně, "Jářku, že bysme tu jeho krysu měli sníst."

"Ty kušuj, ty," řekla bábi automaticky.

"Jsem náčelník, jsem. Ty nemáš právo mluvit takhle s náčelníkem," kňoural Torrit.

"Se ví, si náčelník," vybafla bábi Morkie. "Kdo řek, že nejsi náčelník? Nikdy sem neřekla, že nejsi náčelník. Si náčelník."

"Dobrá," popotáhl nosem Torrit.

"A teďka kušuj," řekla bábi.

Masklin poklepal Angalovi na rameno. "Kde tohle místo je?" řekl.

Angalo se zastavil u zdi, která se tyčila do nedohledna.

"Ty nevíš?" řekl.

"My jsme si mysleli, no, my jsme jenom doufali, že nákladáky jezdí někam - kde se bude dobře žít," řekla Grimma.

"Tak to jste doufali dobře," řekl Angalo pyšně. "Tohle je to nejlepší místo. Tohle je obchodní dům!"

2

XIII. A nebyla v Obchodním domě ani noc ani den, jenom Otevírací a Zavírací doba. Nepršelo, ani nepadal sníh.

XIV. A nomové tloustli a množili se v běhu let, a trávili čas soupeřením a drobnými válkami, Oddělení proti Oddělení, a zapomněli vše, co věděli o Venku. XV. Neboť říkali, Není-liž tomu tak, že bři Arnoldové (zal. 1905) uvedl Veškerý sortiment pod jednu střechu? XVI. A ti, kdož řekli, Možná, že ne Veškerý, byli krutě vysmívání a ustrkování. XVII. A jiní nomové říkali, I kdyby byl nějaký Venek, může tam být něco, co bychom potřebovali? Jelikož tady máme Energii elektrickou, Tržnici, a veškeren druh rozptýlení. XVIII. A takto se Sezóny kupily hustěji než polštáře, které jsou v Čalouněném nábytku (3. etáž). XIX. Až zdaleka přibyl Cizinec a volal hlasem velikým, a volal, běda, běda!

Z Knihy Nom, První etáž, verš XIII – XIX

Klopýtali jeden přes druhého, šli s hlavami zvrácenými vzhůru a čučeli s otevřenými ústy. Angalo se zastavil u díry ve zdi a chvatně jim pokynul.

"Tudy," řekl.

Bábi Morkie si odfrkla.

"To je krysí díra," řekla. "To mě žádáš, abych vlezla do krysí díry?" Obrátila se k Torritovi. "Von chce, abych lezla do krysí díry! Já do krysí díry nepolezu!"

"Proč ne?" řekl Angalo.

"Je to kryší díra!"

"To jenom tak vypadá," řekl Angalo. "Je to maskovaný vchod, to je všechno."

"Tvoje krysa do něj zrovinka vlezla," řekla bábi Morkie vítězně. "Mám voči. Je to kryší díra."

Angalo se omluvně podíval na Grimmu a vnořil se do díry. Strčila tam za ním hlavu.

"Já myslím, že to není kryší díra, bábi," řekla trošku tlumeně.

"A jakpakto, táži se?"

"Protože uvnitř jsou schody. Ó, a rozkošná světylka!"

Byl to dlouhý výstup. Několikrát museli zastavit a čekat, až je staří doženou, a Torritovi se muselo většinu cesty pomáhat. Nahoře vedly schody důstojnějšími dveřmi do -

Ani v mládí Masklin nikdy neviděl najednou víc než čtyřicet nomů pohromadě.

Tady jich bylo mnohem víc. A jídlo. Nepřipomínalo to nic, co znal, ale muselo to být jídlo. Koneckonců, nomové to jedli.

Prostor asi dvakrát vyšší než on se táhl do daleka. Jídlo se kupilo v úhledných hromádkách s uličkami mezi nimi, a všude se tlačili nomové. Nikdo si příliš nevšímal té skupinky, když se poslušně sunula za Angalem, kterému se trochu navrátilo jeho fanfaronství.

Několik nomů mělo na vodítku ulízané krysy. Několik dam mělo myšku, která za nimi poslušně cupkala, a Masklinovi se koutkem ucha podařilo zaslechnout, jak bábi Morkie pomlaskává nelibostí.

Také slyšel starého Torrita, jak vznešeně říká: "Tuhle věc znám. To je sejra! V koši byl jednou sejrový sendvič, tenkrát v létě ve čtyřiaosmdesátém, pamatuješ -?" Bábi Morkie ho řádně dloubla do hubených žeber.

"Ty kušuj, ty," nařídila mu. "Nechceš nás tady před všema těma lidma zesměšňovat, co? Bud' náčelník. Chovejte se hrdě."

Moc se jim to nevedlo. Kráčeli v ohromném mlčení. Ovoce a zelenina se kupily za stoly na kozách a nomové na nich pilně pracovali. Byly tam také další věci, které nemohl rozpoznat. Masklin nechtěl ukázat svoji nevědomost, ale zvědavost zvítězila.

"Co je ta věc támhle?" řekl a ukázal.

"To je salám," řekl Angalo. "Už jsi ho jedl?"

"V poslední době ne," odpověděl po pravdě Masklin.

"A to jsou datle," řekl Angalo. "A to je banán. Myslím, že jsi ještě nikdy banán neviděl, že ne?"

Masklin otvíral ústa, ale bábi Morkie ho předběhla.

"Drobet malej, ne," řekla a odfrkla si. "Úplně mrňavej, vlastně, ve srovnání s těma u nás doma."

"Malý, vážně?" řekl podezíravě Angalo.

"No ano," řekla bábi a začala se rozpalovat. "Moc titřej. Jó, ty, co jsme měli doma," odmlčela se a zadívala se na banán, který ležel na dvou kozách jako kánoe, a rty se jí chvěly, jak rychle přemýšlela, "jó," dodala vítězně, "sotva sme je dokázali vykopat!"

Vítězně se dívala na Angala, který se ji snažil zkrotit pohledem a vzdal to.

"Tak tedy," řekl zamyšleně a díval se stranou. "Můžete si posloužit. Řekněte nomům, co mají službu, že to jde na vrub Galanterie, ano? Ale neříkejte, že jste z Venku. Chci, aby to bylo překvapení."

Nastal všeobecný pohyb směrem k jídlu. Dokonce i bábi Morkie jakoby náhodou putovala tím směrem a chovala se naprosto překvapeně, když objevila, že jí cestu zastoupil koláč.

Jen Masklin zůstal, kde byl, navzdory protestům svého žaludku. Nebyl si jist, zda vůbec začíná chápat, jak se v obchodním domě věci mají, ale měl divný pocit, že nedokáže dělat věci, z nichž není úplně šťastný, pokud jim necelí s trochou důstojnosti.

"Ty nemáš hlad?" zeptal se Angalo.

"Mám," připustil Masklin "já jenom nejím. Odkud se bere všechno to jídlo?"

"Ó, bereme ho lidem," řekl Angalo ležérně. "Oni jsou vcelku hloupí, víš."

"A jim to nevadí?"

"Mysli si, že to dělají krysy," zahihňal se Angalo. "Bereme si s sebou krysy tentočky. Aspoň familie z Tržnice," opravil se. "Někdy nechají ostatní jít s nimi. Tak si lidé myslí, že jsou to krysy."

Masklin se zamračil.

"Tentočky?" řekl.

"Víš," řekl Angalo. "Trus."

Masklin přikývl. "A oni na to skočí, jo?" zapochyboval.

"Už jsem ti říkal, jsou děsně hloupí." Obešel Masklina. "Musíš navštívit mého otce," řekl. "Samozřejmě, to je hotová věc, že se připojíte ke Galanterii."

Masklin se rozhlédl po svém kmeni. Rozprchli se mezi stolky s jídlem. Torrit měl kus sýra, velký jako jeho hlava, bábi Morkie zkoumala banán, jakoby mohl explodovat, a ani Grimm si ho vůbec nevšímal.

Masklin si připadal ztracený. Uměl stopovat krysu přes několik lánů a přivléct ji domů. V tom se cítil opravdu dobrý.

Říkávali mu na to něco jako "Dobrá práce".

Měl dojem, že banán se nemusí stopovat.

"Tvého otce?" řekl.

"Vědu z Galanterie," řekl Angalo pyšně. "Ochránce Mezzaninu a Samovládce Kantýny personálu."

"On je tři?" zeptal se zmatený Masklin.

"To jsou jeho tituly. Některé z nich. On je skoro ten nejmocnější nom v Obchodáku. Máte Venku něco jako otce?"
Směšné, pomyslel si Masklin. Je to drzý spratek, dokud se nemluví o Venku, pak se chová jako zvědavý klouček.
"Jednoho jsem kdysi měl," odpověděl stroze. Nechtěl se tímto tématem zabývat.
"Sázím se, že jsi prožil spoustu dobrodružství!"

Masklin myslel na některé věci, které se mu nedávno přihodily - nebo, přesněji, skoro přihodily.

"Ano," řekl.

"Sázím se, že to byla děsná psina!"

Psina, pomyslel si Masklin. To nebylo obecně známé slovo. Možná souviselo s úprkem přes bahnité příkopy s hladovými zuby v patách. "Lovíte?" zeptal se.

"Krysy, někdy. V kotelně. Samozřejmě, musíme udržovat jejich počty." Poškrábal Boba za uchem.

"Jíte je?"

Angalo se zatvářil zděšeně. "Jíst krysy?"

Masklin se ohlédl po hromádách jídla. "Ne, asi ne," řekl. "Viš, nikdy jsem si nepředstavoval, že na světě je tolik nomů. Kolik jich tu žije?"

Angalo mu to řekl.

"Dva co?" rozpačitě se zeptal Masklin.

Angalo to zopakoval.

"Nevypadáš zrovna ohromně," řekl, když Masklin nezměnil výraz.

Masklin se upřeně díval na hrot svého kopí. Byl to kousek pazourku, který jednoho dne našel na poli, a trvalo mu věčnost vycupovat ze žoku na seno kus motouzu, aby pazourek přivázal ke klacíku. Kopí teď právě vypadalo jako jediná důvěrně známá věc v chaotickém světě.

"Já nevím," řekl. "Co je to tisíc?"

Vévoda Cido de Galanterie, který byl také Lordem protektorem Eskalátoru nahoru, Ochráncem Mezzaninu a Rytířem Pultu, pomalu obracel v rukou Věc. Potom ji pohodil stranou.

"Velmi zábavné," řekl.

Nomové stáli ve zmatené skupince ve vévodově paláci, který v současné době ležel pod podlahou Oddělení čalouněného nábytku. Vévoda byl dosud v brnění, ale moc se nebavil.

"Takže," řekl, "vy jste z Venku, co? Vážně čekáte, že vám to budu věřit?"

"Otče, já -" začal Angalo.

"Buď zticha! Znáš slova bří Arnoldové (zal. 1905)! Vše pod jednou střechou! Vše! Tudiž odtud nepřicházíte. Tudiž jste z nějaké další části obchodního domu. Dámské prádlo. Nebo Mladá móda, možná. Ty jsme nikdy skutečně neprozkoumali."

"Ne, my jsme -" začal Masklin.

Vévoda pozvedl ruce.

"Poslouchejte mne," řekl a zle se na Masklina podíval. "Nedávám vinu vám. Můj syn je mládenec přístupný dojmům. Nemám pochyb, že vás přemluvil. Celkem vzato, až moc rád se chodí dívat na nákladní vozy a poslouchá hloupé povídačky a mozek se mu přehřívá. Tedy, já jsem dost rozumný nom," dodal, poskytнув jim možnost nesouhlasit, "a pro silného mladíka jako ty je v gardě Galanterie vždycky místo. Takže zapomenem na ten nesmysl, ano?"

"Ale my opravdu přicházíme zvenku," trval na svém Masklin.

"Žádný Venek není!" vykřikl vévoda. "Jedinou výjimkou je, samozřejmě, když zemře dobrý nom, který vedl řádný život. Pak je Venek, kde budou nomové ve skvělosti žít na věky. A teď," poklepal Masklina po rameni, "nech těch bláznivých řečí a pomoz nám v našem heroickém údělu."

"Ano, ale k čemu?" řekl Masklin.

"Nechtěl bys, aby naše oddělení zabral Kovomat, že ne?" řekl vévoda. Masklin vrhl pohled na Angala, který naléhavě vrtěl hlavou.

"Asi ne," řekl, "ale všichni jste nomové, nebo ne? A pro každého jsou tu všeho hromady. Utrácet čas hašteřením vypadá trochu hloupě."

Koutkem oka viděl, jak se Angalo chytil za hlavu.

Vévoda zrudnul.

"Říkal jsi hloupě?"

Masklin dal zpátečku, aby se vyhnul srážce, ale byl vychováván k tomu, aby byl čestný. Cítil, že není dost mazaný, aby mu prošlo lhaní.

"Tedy -" začal.

"Nikdy jsi neslyšel o cti?" řekl vévoda.

Masklin chvilku přemýšlel, a potom zavrtěl hlavou.

"Kovomat se chce zmocnit našeho Obchodáku," řekl Angalo chvatně. "To by bylo hrozné. A Modes robes jsou skoro stejní."

"Proč?" zeptal se Masklin.

"Proč? Protože oni byli vždycky našimi nepřáteli. A teď můžeš jít," dodal vévoda.

"Kam?" zeptal se.

"Do Kovomatu nebo do Modes robes. Nebo do Papírnictví, ti se k tobě zrovna hodí. Nebo se vrať Ven, pro mne za mne," odpověděl mu vévoda sarkasticky.

"Chceme zpátky Věc," řekl Masklin rozpačitě. Vévoda ji uchopil a hodil ji po něm.

"Omlouvám se," řekl Angalo, když vypadli. "Měl jsem tě upozornit, že otec je dost prehlivý."

"Proč jsi ho tam chodil rozčilovat?" řekla Grimma podrážděně. "Když se máme s někým spojit, tak proč ne s ním? Co teď s námi bude?"

"Byl hrozně hrubý," řekla důrazně bábi Morkie.

"Nikdy o Věci neslyšel," řekl Torrit. "Je to hrůza. Nebo Venek. No, narodil jsem se a vyrostl jsem venku. Žádný mrtvý tam nejsou. Vůbec se tam nežije ve skvělosti."

Začali se handrkovat, což bylo celkem obvyklé.

Masklin se na ně díval. Potom se podíval na svoje nohy. Kráčeli po nějaké krátké suché trávě, o které Angalo říkal, že se jmenuje Koberec! Další věc ukradená z oddělení nad nimi.

Chtělo se mu říct: to je absurdní. Proč je to tak, že jakmile má nom všechno, co potřebuje k jídlu a pití, začne se hašteřit s jinými nomy? Být nomem musí být přece něco víc.

A chtělo se mu říct: jsou-li lidé tak hloupí, jak to, že postavili tento obchodní dům a všechny ty nákladní vozy? Když jsme my tak chytří, měli by oni krást nám, ne naopak. Možná jsou velcí a pomalí, ale jsou docela vážně chytří.

A chtělo se mu dodat: nepřekvapilo by mne, kdyby byli aspoň tak inteligentní jako krysy.

Ale nic z toho neřekl, protože jak přemítal, padl jeho zrak na Věc, kterou Torrit držel v náručí.

Uvědomoval si, že by ho mělo něco napadnout. Zdvořile si v hlavě udělal místo a trpělivě čekal, jak bude nápad vypadat, a potom, zrovna když se měl dostavit, promluvila Grimma na Angala: "Co se stane s nomy, kteří nejsou v oddělení?"

"Vedou velmi smutný život," řekl Angalo. "Musí se prostě protloukat, jak dovedou."

Vypadal, jakoby se chtěl rozplakat. "Já vám věřím," řekl. "Otec říká, že dívat se na nákladáky je špatné. Mohou tě prý přivést na špatné myšlenky. No, pozoroval jsem je celé měsíce. Někdy přijížděly mokré. Venku taky není všechno sen, leccos se tam může stát. Podívejte, proč tady trochu neokounět, a on určitě změní názory."

Obchodní dům byl velký. Masklin si myslel, že nákladní vůz je velký. Obchodní dům byl větší. Táhl se do nekonečna, bludiště podlaží a stěn a dlouhé, únavné schody. Nomové chvátali kolem za svými pochůzkami, a zdálo se jich být bezpočet. Slovo "velký" bylo vlastně příliš malé. Obchodní dům potřeboval úplně nové slovo.

Zvláštním způsobem byl dokonce větší než venek. Venek byl tak obrovský, že jste ho ve skutečnosti neviděli. Neměl okraje ani vršek, takže jste o něm neuvažovali jako o něčem, co má vůbec rozměry. Prostě byl. Kdežto obchodní dům měl hranice a vršek, a ty byly tak vzdálené, že byl velký.

Jak šli za Angalem, Masklin si všechno rozmyslel a rozhodl se říct to nejprve Grimmě.

"Já se vracím."

Zírala na něj. "Ale vždyť jsme sotva přijeli! Proč u všech všudy -?"

"Já nevím. Je to tady všechno špatné. Necítím se tady dobře. Pořád si myslím, že zůstanu-li tady ještě chvíli, přestanu věřit, že venku něco je, a já jsem se tam narodil. Až vás tady ubytuju, chci zase ven. Můžeš se mnou, jestli chceš," dodal, "ale nemusíš."

"Ale je tu teplo a tolik jídla."

"Říkal jsem, že to nedokážu vysvětlit. Mám prostě pocit, že nás, no, pozorují."

Instinktivně se zahleděla nahoru na strop pár palců nad nimi. Říct doma, že je něco pozoruje, znamenalo obvykle, že to něco pomýšlí na oběd. Vtom se vzpamatovala a nervózně se zasmála.

"Neblázní," řekla.

"Prostě se necítím bezpečně," řekl nešťastně.

"Chceš říct, že se necítíš potřebný," řekla Grimma tiše.

"Cože?"

"No, není to pravda? Celý čas jsi trávil šuklením a sháněním pro všechny, a najednou už nemusíš. Je to hloupý pocit, vid'."

Odběhla.

Masklin stál a pohrával si s vázáním na kopí. Zvláštní, pomyslel si. Nikdy jsem si nepomyslel, že ještě někdo bude takhle uvažovat. Vybavil si párkrát nejasně Grimmu v té díře, jak neustále pere nebo dává babky dohromady nebo se snaží uvařit něco z toho, co se jemu podařilo dovléct domů. Zvláštní. Jak se mu může stýskat po něčem takovém.

Uvědomil si, že se ostatní zastavili. Před nimi se prostíralo podpodlaží, matně osvětlené drobnými lampičkami, upevněnými tu a tam do dřeva. Kovomat si za světlo počítá vysokou cenu, řekl Angalo, a nikoho jiného nepustí k tajemství ovládání elektřiny. To je jedna z těch věcí, které dodávají Kovomatu takovou moc.

"Tady je v tuto chvíli konec teritoria Galanterie," řekl. "Támhle je území Módního zboží. Momentálně s nimi máme trochu chladné vztahy. Musíte si najít nějaké oddělení, které si vás převezme..." Podíval se na Grimmu.

"É," řekl.

"Zůstaneme pohromadě," řekla bábi Morkie. Podívala se přísně na Masklina a pak se velkomožně otočila a pokynula Angalovi.

"Jen jdi, mladíku," řekla. "Maskline, narovnej se. Tak... kupředu."

"Kdo jsi, že velíš kupředu?" řekl Torrit. "Já jsem náčelník, já. To je moje práce, vydávat příkazy."

"Dobrá," řekla bábi Morkie. "Tak je vydávej."

Torrit bez hlesu pohyboval ústy. "Správně," vypravil ze sebe. "Kupředu."

Masklinovi poklesla brada.

"Kam?" řekl, když je stařena hnala do šerého prostoru.

"Někde něco najdem. Přežila jsem Velkou zimu 1986, já," řekla bábi Morkie z vysoka. "Ten čumák toho pitomce

vévodskýho! Skoro jsem mu něco řekla. Ten by v tý Velký zimě dlouho nevydržel, to ti můžu říct."

"Nic zlého nás nemůže potkat, dyš budem poslouchat Věc," řekl Torrit a opatrně Věc popleskal.

Masklin se zastavil. Má toho, řekl si, má toho právě dost.

"Co říká Věc, no?" řekl zostra. "Přesně. Co vlastně říká, abychom udělali? No tak, pověz mi, co říká, že bychom teď měli udělat!"

Torrit se tvářil trochu zoufale.

"É," začal. "Je, é, jasný, když budem držet pohromadě a zachovávat správný -"

"Ty si to vymýšlíš za pochodu!"

"Co si to dovoluješ, mluvit s ním takhle -" začala Grimma. Masklin praštil kopím.

"Tak, mám toho po krk!" zamumlal. "Věc říká tohle, Věc říká tamto, Věc říká všechno možné, kromě něčeho, co by mohlo být užitečné!"

"Věc se předává od noma k nomovi po staletí," řekla Grimma. "Je moc důležitá."

"Proč?"

Grimma se podívala na Torrita. Olizoval si rty.

"Ukazuje nám -" začal, celý bledý.

"Přisuňte mne blíž k elektrickému vedení."

Torrit se s třesoucíma rukama podíval na Věc.

Tam, kde býval hladký černý povrch, tančila teď drobná světýlka. Stovky světýlek. Vlastně možná tisíce, pomyslel si Masklin s lehkým pocitem pýchy nad tím, že ví, co to slovo znamená.

"Kdo to řekl?" ptal se Masklin.

Věc vypadla z Torritova sevření a přistála na podlaze, kde se její světýlka blýskala jako tisíce dálnic za noci. Nomové to s hrůzou pozorovali.

"Věc k tobě vážně mluví..." řekl Masklin. "Hrome!"

Torrit zoufale máchal rukama. "Takhle ne! Takhle ne! Nemá mluvit nahlas! To nikdá předtím neudělala!"

"Blíž k elektrickému vedení!"

"Chce elektřinu," řekl Masklin.

"Já na ni nešáhnu, ne!"

Masklin pokrčil rameny a začal nesměle posunovat Věc po podlaze, až byla pod dráty vedení.

"Čím mluví? Nemá ústa," řekla Grimma.

Věc si broukala. Po jejím povrchu se mihaly barevné tvary, rychleji, než dokázaly Masklinovy oči sledovat. Většinou byly červené.

Torrit klesl na kolena. "Hněvá se," zanařikal. "Neměli jsme jíst krysy, neměli jsme sem chodit, neměli -"

Masklin si rovněž klekl. Dotkl se svítících míst, nejprve bázlivě, ale nebyla horká.

Znovu měl ten zvláštní pocit, že jeho mysl chce přemýšlet o jistých věcech, aniž by znala správná slova.

"Když s tebou Věc mluvila předtím," řekl pomalu, "víš, jak jsme měli vést řádný život -"

Torrit se na něj podíval se zmučeným výrazem.

"Nikdá ne," kňoural.

"Ale říkal jsi -"

"Mluvívala, mluvívávala," fňukal Torrit. "Když mi ji předával starej Voozel, říkal, že mluvívávala, ale povídal, že najednou přestala před sty a sty lety."

"Cože?" řekla bábi Morkie. "Celý ty roky, ty moudrá hlavo do pečiva, jsi nám vykládal, že Věc říká tohle a Věc říká onohle a Věc říká bůhvíco."

Torrit se teď tvářil jako velice zděšené zvířátko, chycené do pasti.

"No?" útočila stařena výhružně.

"Ehm," zanařikal Torrit. "É. Starej Voozel řekl tohle, přemějšlej, co by Věc mohla říct, a pak to řekni. Ved' lidi po pravý cestě, něco takovýho. Pomoz jim dostat se na nebesa. Ohromně důležitý, dostat se na nebesa. Věc vám může pomoci se tam dostat, povídal. To je nejdůležitější."

"Co?" zařvala bábi.

"To mi povídal, že mám dělat. Oučinkovalo to, né?"

Masklin si jich nevšímal. Barevné linie se pohybovaly po Věci v hypnotických vzorech. Měl pocit, že by měl vědět, co znamenají. Věděl jistě, že něco znamenají.

Někdy, za pěkných dnů, v dobách, kdy nemusel každý den lovit, šplhával po náspu, až mohl dohlédnout na místo, kde parkovala nákladní auta. Stála tam velká modrá tabule s drobnými tvary a obrázky. A na krabicích a papírech v odpadkových koších byly obrázky v jiných barvách. Vzpomínal si na dlouhé dohadování, které vedli o krabicích od kuřat s obrázkem starého muže s velkými kníry. Několik nomů zastávalo názor, že jde o obrázek kuřete, ale Masklin měl dojem, že lidi se neživí starými pány. Muselo v tom být něco jiného. Možná staříci kuřata vyrábějí.

Věc si znovu zabroukala.

"Minulo patnáct tisíc let," řekla.

Masklin se podíval na ostatní.

"Mluv s ní," nařídila bábi Torritovi. Stařík ucouvl.

"Já ne! Já ne! Nevím, co mám říct!" vykřikoval.

"No, já to nebudu!" vyštěkla bábi. "To je práce náčelníka, že jo!"

"Minulo patnáct tisíc let," opakovala Věc.

Masklin pokrčil rameny. Vypadalo to, že to bude na něm.

"Minulo co?" zeptal se.

Věc vypadala, že usilovně přemýšlí. Nakonec řekla: "Znáš ještě význam slov letová navigace a palubní počítač?"

"Ne," řekl Masklin upřímně. "Ani jedno."

Postavení světýlek se změnilo.

"Víš něco o mezihvězdných letech?"

"Ne."

Krabička dala Masklinovi zřetelně najevo, že se v něm velmi zklamala.

"Víš, že jste sem přišli ze vzdáleného místa?" řekla.

"To ano. To víme."

"Z místa vzdálenějšího než Měsíc."

"É." Masklin zaváhal. Cesta trvala dlouho. Byla tu vždycky možnost, že kolem Měsíce projeli. Často ho vídal na obzoru a věděl jistě, že nákladní auto jelo ještě dál.

"Ano," řekl. "Pravděpodobně."

"Jazyk se časem mění," řekla Věc zamyšleně.

"Ano?" řekl Masklin zdvořile.

"Jak nazýváte tuto planetu?"

"Taky nevím, co znamená planeta," řekl Masklin.

"Astronomické těleso."

Masklin se zatvářil zaraženě.

"Jaké jméno jste dali tomuto místu?"

"Říká se tomu... Obchodák."

"Obchodák." Světýlka se přemístila, jakoby Věc zase přemýšlela.

"Mladíku, nehodlám tu stát celý den a vyměňovat si nesmysly s tímhle krámem," řekla bábi Morkie. "Co je teď třeba udělat, je vyřešit, kam půjdeme a co budeme dělat."

"To je pravda," řekl Torrit trucovitě.

"Vzpomínáte si vůbec, že jste trosečníci?"

"Já jsem Masklin," řekl Masklin. "Nevím, kdo je Trosečník."

Světýlka zase změnila polohu. Masklin si později, když se ve Věci lépe vyznal, vždycky myslel, že ten zvláštní vzorec je způsob, jak si hluboce vzdychá.

"Mým posláním je sloužit vám a vést vás," řekla Věc.

"Vidíte?" řekl Torrit, který cítil, že je mimo hru. "Tak to sme měli pravdu."

Masklin do krabičky šťouchl. "Tak to jsi o tom v poslední době trochu pomlčela," řekl.

Věc zabroukala. "To bylo kvůli zachování interní energie. Nicméně, teď mohou používat elektřinu z okolí."

"To je milé," řekla Grimmera.

"Chceš říct, že nějak saješ světlo?" zeptal se Masklin.

"To jako vysvětlení zatím postačí."

"Tak proč jsi předtím nemluvila?" řekl Masklin.

"Poslouchala jsem."

"Aha."

"A nyní očekávám pokyny."

"Po - co?" divila se Grimmera.

"Myslím, že chce, abychom jí řekli, co má udělat," řekl Masklin. Sedl si na paty a sledoval světýlka.

"Co umíš dělat?" řekl.

"Umím překládat, počítat, triangulovat, asimilovat, korelovat a extrapolovat."

"Nemyslím, že něco takového chceme," řekl Masklin. "Chceme něco takového?" zeptal se ostatních.

Bábi Morkie o tom zjevně přemýšlela. "Ne," řekla nakonec, "nemyslím, že něco takového. Ale další banán by potěšil, nic proti tomu."

"Myslím, že všechno, co chceme, je jít domů a žít v bezpečí," řekl Masklin.

"Jít domů."

"Správně."

"A žít v bezpečí."

"Ano."

Později se z těchto pěti slov stal jeden z nejslavnějších citátů v historii nomů. Učilo se jim ve školách. Tesala se do kamene. A je tudyž smutné, že v té době si žádný nepomyslel, že jsou obzvláště důležitá.

Přihodilo se jen to, že Věc řekla: "Zpracovávám."

Potom jí pohasla všechna světýlka až na jedno maličké zelené, které začalo blikat.

"Zaplat' pámbu," řekla Grimmera. "To je hrozný hlas. Co teď budeme dělat?"

"Podle toho cáпка Angala," řekla bábi, "určitě povedeme velmi smutný život."

3

I. Neboť nevědouce o tom, přinesli s sebou Věc, kteráž se probudila v přítomnosti Elektřiny, a jenom ona samojediná znala jejich Historii; II. Neboť nomové mají paměť tělesnou, avšak Věc má paměť silikonovou, což jest kámen a neztrácí se, zatímco paměť nomů odváne jako prach; III. I zadávali jí Pokyny, avšak nevěděli o tom. IV.

Je to, říkali, Krabička s legračním hlasem. V. Avšak Věc začala zpracovávat Zadání zachránit všechny nomy.

VI. A Věc začala taktéž zpracovávat Zadání vést všechny nomy domů. VII. Až domů.
Z Knihy Nom, Mezzanin, verš I – VII

Pod podlahou se dalo snadno zabloudit. Vůbec se o to nemuseli snažit. Byl to labyrint stěn a kabelů s nánosem prachu po stranách. Jak řekl Torrit, vlastně nebyli doslova ztraceni, ale spíše svedeni z cesty; všude mezi trámy a zdmi byly cestičky, ale nikde ani náznak, kam vedou. Občas kolem nich proběhl nějaký nom za svým posláním a vůbec si jich nevšímal.

Zdřímali si ve výklenku mezi velkými dřevěnými stěnami a probudili se do stejně matného světla. Vypadalo to, že v obchodním domě není ani noc ani den. Ale bylo slyšet větší hluk. Vzdálená všeprostupující změt' zvuků.

Na Věci blikala další světýlka, a narostlo jí něco jako maličký hrníček, který se pomaloučku otáčel a otáčel.

"Neměli bysme se zas podívat do Tržnice?" zeptal se Torrit s nadějí v hlase.

"Myslím, že na to se musíš stát příslušníkem nějakého oddělení," řekl Masklin. "Ale Tržnice nemůže být jediné místo, kde je jídlo, co?"

"Nebyl tu takovej rámus, když sme přijeli," řekla bábi. "To je kravál!"

Masklin se rozhlédl. Ve dřevěné konstrukci byla škvíra a vzdálený záblesk velmi jasného světla. Přisunul se tam a přiložil oko ke škvíře.

"Ó," řekl chabě.

"Co je tam?" zvolala Grimma.

"Lidi. Víc lidí než jsi kdy viděla."

Škvíra byla v místě, kde se strop spojoval se stěnou místnosti skoro tak velké jako hnízdiště nákladřáků a ta byla doopravdy plná lidí. Obchodní dům měl otevřeno.

Nomové vždycky věděli, že lidé žijí velmi pomalu. Masklin jednou nebo dvakrát skoro vrazil do lidí, když lovil, a věděl, že může zmizet a schovat se za trsem něčeho o hodně dřív, než ten velký hloupý obličej dokáže otočit očima.

Zaplňovali prostor dole, a dusali dlouhými kroky a kvákali na sebe bezvýraznými hlubokými hlasy.

Nomové se na to chvíli fascinovaně dívali.

"Co to drží v ruce?" řekla Grimma. "Vypadá to trochu jako Věc."

"Nevím," řekl Masklin.

"Podívej, zvednou to a pak dají něco tomu druhému a pak si to dají do pytle a jdou pryč. Skorém vypadají, no, jako že vědí, co dělají."

"Ne, sou jako ti komáři," řekl Torrit povzneseně. "Inteligentní se zdají, za to ti ručím, ale dyš se koukneš pořádně, nic vopravdu chytrýho na nich není."

"Umějí stavět," řekl Masklin bezvýrazně.

"To ptáci taky, chlapče."

"Ano, ale -"

"Lidi sou trochu jako straky, dycky sem to říkal. Prostě toužej po věcech, co se blejskaj."

"Hmm." Masklin se rozhodl nehádat se. Nemůžete se hádat se starým Torritem, pokud samozřejmě nejste bábi Morkie.

Měl v hlavě místo jenom pro určitý počet myšlenek, a když tam jedna zapustila kořeny, nedokázali jste s ní pohnout.

Ale Masklinovi se chtělo říct: když jsou tak hloupí, proč se oni neschovávají před námi?

Něco ho napadlo. Zvedl Věc.

"Věci?" řekl.

Nastalo ticho. Potom řekl tenký hlásek: "Operace na hlavním zadání odloženy. Co si přeješ?"

"Víš, co jsou to lidé?" řekl Masklin.

"Ano. Pokračuji na hlavním zadání."

Masklin se zaraženě podíval na ostatní.

"Věci?" řekl.

"Operace na hlavním zadání odloženy. Co si přeješ?"

"Žádal jsem tě, abys mi řekla něco o lidech," řekl Masklin.

"Tak to není. Řekl jsi: víš, co to jsou lidé? Moje odpověď byla ve všech ohledech správná."

"No, řekni mi, co to jsou lidé."

"Lidé jsou domorodí obyvatelé světa, jemuž teď říkáte Obchoďák. Pokračuji na hlavním zadání."

"Tak prosím!" řekl Torrit a moudře pokyvoval. "Říkal sem ti to, ne? Jsou domorodý. Chytrý, ano, ale v zásadě domorodý. Samá domorodnost." Zaváhal. "Samej domorodec," opravil se.

"Jsme my domorodci?" zeptal se Masklin.

"Hlavní zadání přerušeno. Ne. Pokračuji na hlavním zadání."

"Tot' se ví, že ne," zpražil ji Torrit. "My máme svoji hrdost."

Masklin otevřel pus, aby se zeptal, co znamená domorodý. Věděl, že to neví, a byl si jistý, že to neví ani Torrit. A potom chtěl položit spoustu dalších otázek, a než se zeptal, musel si rozmyslet slova, která použije.

Neznám dost slov, pomyslel si. Některé věci si nemůžete myslet, pokud neznáte ta správná slova.

Ale k tomu se už nedostal, protože nějaký hlas za ním řekl: "Jsou působiví, zvláštní, že ano? A v poslední době mají naspěch. Zajímalo by mne, co to do nich vjelo."

Byl to postarší, dosti podsaditý nom. A oblečený jednoduše, což bylo v obchodním domě nezvyklé. Jeho oděv tvořila z větší části velká zástěra, jejíž kapsy se tajuplně nadouvaly.

"Ty nás špehuješ?" řekla bábi Morkie.

Cizinec pokrčil rameny.

"Obvykle sem chodívám pozorovat lidi," řekl. "Je to dobré místočko. Většinou tu nikdo není. Které jste oddělení?"

"Žádné nemáme," odpověděl Masklin.

"Jsme prostě nomové," řekla bábi.

"Ale ne domorodý," dodal hbitě Torrit.

Neznámý se zakřenil a spustil se z trámu, na kterém seděl.

"To se podívejme," řekl. "Vy musíte být ti noví, co jsem o nich slyšel. Venkovní?"

Nabídl ruku. Masklin se na ni opatrně zadíval.

"Ano?" řekl zdvořile.

Neznámý povzdechl. "Máš s ní potrást," řekl.

"Mám? Proč?"

"To je tradice. Mé jméno je Dorcas del Ikates." Křivě se na Masklina usmál. "Znáš svoje jméno?" zeptal se.

Masklin to přeslechl. "Co myslíš tím to, pozoruji lidi?" řekl.

"Pozoruji lidi. Studuji je, víš. To je to, co dělám. Pozorováním lidí se můžeš dovědět mnoho o budoucnosti."

"Trochu jako z počasí, myslíš?" řekl Masklin.

"Počasí! Samozřejmě, počasí!" Nom se široce zazubil. "Vy byste měli o počasí vědět všechno. Mocná věc, tohle počasí."

"Slyšel jsi o něm?" řekl Masklin.

"Jenom ze starých vyprávění. Hmm." Dorcas si ho prohlížel od hlavy k patě. "Měl jsem však za to, že ti zvenku jsou jinak udělaní. Že je tam život jiný, než jak ho známe my. Tak pojďte se mnou. Ukážu vám, co myslím."

Masklin se pomalu rozhlédl po prašném prostoru pod podlahou. Tohle bylo tak akorát. Už toho měl dost. Bylo tam moc horko a moc sucho a každý s ním zacházel jako s bláznem. A teď si ještě myslí, že je špatně udělaný.

"Tedy -" začal a Věc v podpaží mu řekla: "Tuto osobu potřebujeme."

"Má řeč," řekl Dorcas. "To je mi malinkaté rádio. Dělají se čím dál menší, že ano."

Tam, kam je Dorcas zavedl, byla prostě díra. Velká, hranatá, hluboká a tmavá. Několik kabelů, tlustších než nom, mizelo dole v jejích hlubinách.

"Ty žiješ tady dole?" řekla Grimma.

Dorcas tápal ve tmě. Něco cvaklo. Daleko nahoře něco bouchlo a ozval se vzdálený hřmot.

"Hmm? Ale ne," odpověděl. "Trvalo mi věčnost to promyslet a udělat. Je to takové poschodí na laně. Jezdí nahoru a dolů, víte. S lidmi uvnitř. Tak mě napadlo, už nejsem mladý, všechny ty schody dávají mým nohám zabrat, abych se podíval, jak to pracuje. Naprosto jednoduché. To se dalo čekat, jinak by to lidé neuměli používat. Ustupte, prosím."

Cosí obrovského a černého se sunulo šachtou a zastavilo se jim pár palců nad hlavou. Ozvalo se cvakání a bouchání a teď už povědomý zvuk neohrabaných lidských kroků.

Také tam byl malý drátěný košíček, zavěšený pod podlahou výtahu na kouscích provázku.

"Jestli si myslíte," řekla bábi Morkie, "že vlezu do toho drátěného hnízda na tkaničce, tak jste se -"

"Je to bezpečné?" zeptal se Masklin.

"Víceméně, víceméně," řekl Dorcas, překročil mezeru a pohrával si s dalšími drobnými spínači. "Pospěšte si, prosím. Tudy, madam."

"Jak moc víc než mň?" řekl Masklin, když se nalodila bábi, užaslá, že jí někdo řekl madam.

"Tedy, o mém dílu mám jistotu, že je bezpečný," řekl Dorcas. "Ale ten kus nad námi dali dohromady lidé a to nikdy nevíte. Držte se pevně, prosím. Jedeme nahoru."

Nad nimi se ozvalo cvaknutí, a když začali stoupat, i slabé skřípání. "Dobré, že jo," řekl Dorcas. "Obejít všechny ty spínače mi trvalo celou věčnost. Myslel by sis, že si toho všimnou, vid'? Stisknou knoflík, aby se dostali dolů, ale když já chci jet nahoru, jedem nahoru. Míval jsem obavy, že lidem bude připadat divné, že výtahy jakoby jezdí nahoru a dolů samy od sebe, ale oni se zdají značně nechápaví. A jsme tu."

Výtah se s dalším zaskřípáním zastavil a nomův košík se nastavil na úrovni další podpodlažní mezery.

"Elektrické spotřebiče pro domácnost," řekl Dorcas. "Koutek, který nazývám svým. Nikdo mne tu neotravuje, ani Opat. Já jsem jediný, kdo ví, jak věci fungují, víš."

Bylo to místo s dráty. Běžely pod podlahou všemi směry, ve velkých svazcích. Uprostřed toho několik mladých nomů něco rozebíralo.

"Rádio," řekl Dorcas. "Úžasná věc. Snažíme se přijít na to, jak to mluví." Krámoval v hromádách tlustého papíru, vytáhl jeden list a stydlivě ho přistrčil k Masklinovi.

Byl na něm malý narůžovělý kužel s šošolkou vlasů nahoře.

Nomové nikdy neviděli přílepku. Kdyby ji znali, byli by věděli, že tato kresba vypadá přesně tak. Až na ty vlasy.

"Moc hezké," řekl Masklin nejistě. "Co je to?"

"Ehm. To byla moje představa, jak bude vypadat Venkovní, víš," řekl Dorcas.

"Co, se špičatou hlavou?"

"Kvůli Dešti, víš. Ve starých legendách z časů před Obchodákem. Déšť. Voda, co pořád kape z oblohy. Bylo třeba ji někam svést. A sešíkmení je takové, že ho Vitr pořád nepřevrací. Jenom jsem rozvedl staré příběhy, víš."

"Nemá to ani oči!"

Dorcas ukázal. "Má. Maličké. Schované pod vlasy, takže je neoslepuje Slunce. To je takové velké jasné světlo na obloze," dodal Dorcas na vysvětlenou.

"Viděli jsme ho," řekl Masklin.

"Co to povídá?" zeptal se Torrit.

"Povídá, že bys měl takhle nějak vypadat," řekla bábi Morkie sarkasticky.

"Nemám takhle ostrou hlavu!"

"To máš pravdu, ty," řekla bábi.

"Myslím, že jsi to trochu popletl," řekl Masklin pomalu. "Takhle to vůbec není. Byl se někdo podívat?"

"Jednou jsem zahlédl, že ty velké dveře jsou otevřené," řekl Dorcas. "Myslím ty dole v garáži. Ale venku bylo takové oslepující bílé světlo."

"To bych řekl, že se vám bude takové zdát, když trávíte celý čas v tomhle šeru," řekl Masklin.

Dorcas vytáhl prázdnou špulku. "Musíš vyprávět," řekl. "Všecko o Venku, co si dokážeš vzpomenout."

Věc na Torritově klíně začala blikat dalším zeleným světýlkem.

Jeden z mladých nomů za chvíli přinesl nějaké jídlo. A povídali a hádali se a často si navzájem odporovali, zatímco Dorcas naslouchal a kladl otázky.

Považoval se, jak jim řekl, za vynálezce. Zejména věcí, které souvisejí s elektřinou. Tenkrát v dávných časech, když se nomové poprvé začali napojovat na vedení v Obchodáku, dost jich přišlo o život. Teď už našli bezpečnější způsoby, jak to provést, ale pořád je to trochu tajemství, a není mnoho těch, kteří jsou žhaví do něj proniknout. To proto ho vůdci velkých familií, a dokonce sám Opat Papírnictví, nechávají na pokoji. Je to vždycky výhodné, řekl, v něčem vynikat, co jiní neumějí nebo nechťejí dělat. Tak se smířovali s tím, že občas spekuluje nahlas o Venku. Za předpokladu, že to není příliš nahlas.

"To si nebudu všechno pamatovat," vzdychl. "Co bylo to druhé světlo, to při Zavírací době? Pardon, mám na mysli bečel."

"Večer," opravil ho Masklin. "Jmenuje se Měsíc."

"Měsíc," řekl Dorcas a převaloval to slovo v ústech. "Ale není tak jasný jako Slunce? To je vážně divné. Větší smysl by mělo, kdyby v noci svítilo jasnější světlo, a ne ve dne, když je stejně vidět. Asi nebudeš vědět proč, že ne?"

"Tak to chodí," řekl Masklin.

"Dal bych nevím co, kdybych to viděl. Když jsem byl kluk, chodíval jsem pozorovat nákladňáky, ale nikdy jsem se neodvážil na některý nasednout." Přisunul se blíž.

"Počítám," řekl, "že bří Arnoldové (zal. 1905) nás umístil do Obchodáku, abychom bádali. Abychom se o něm dověděli všechno. Jinak, nač máme mozek? Co myslíš?"

Masklinovi trochu lichotilo, že je tážán, ale byl přerušen, jakmile otevřel ústa. "Každý pořád mluví o bří Arnoldové (zal. 1905)," řekla Grimma. "Ale nikdo doopravdy neřekne, kdo to je."

Dorcas se opřel dozadu. "Ó, ten stvořil Obchodák. V roce 1905, víš. Zlevněné zboží v suterénu, Zboží na úvěr a všechno mezi tím. To nelze popřít. Chci říct, někdo to musel udělat. Ale pořád lidem říkám, že to neznamená, že bychom si neměli myslet -"

Zelené světýlko na Věci zhaslo. Kroužící hrníček zmizel. Věc vydala slabé zavrčení, jakoby si nějaký stroj odkašlával.

"Monitoruji telefonickou komunikaci," řekla.

Nomové se po sobě podívali.

"No, to je milé," řekla Grimma. "Vid', že je to milé, Maskline."

"Mám naléhavou informaci pro představitele této komunity. Jste si vědomi toho, že žijete ve stavebním objektu s omezenou životností?"

"Fascinující," vydechl Dorcas. "Tolik slov. Představ si, že bys rozuměl skoro všemu, co říká. Nahoře jsou věci," trhnul palcem k podlažím nad nimi, "co vypadají zrovna takhle. Rádía se jim říká. A ještě jiné, s obrázky. Úžasné."

"Životně důležité. Předávám představitelům této komunity informaci nejvyššího významu, která se týká bezprostřední destrukce tohoto artefaktu," odevrlíkala Věc.

"Promiň," řekl Masklin. "Můžeš to zkusit zopakovat?"

"Nechápeš?"

"Nevím, co znamená ,chápat'."

"Jazyk se evidentně změnil způsobem, kterému nerozumím."

Masklin se tvářil, aby to vypadalo, že mu na tom velice záleží.

"Vynasnažím se objasnit své prohlášení," řekla Věc. Zablikalo několik světýlek.

"Samý špás," řekl Masklin.

"Velká pán chtít Obchodáka třískat hezky brzy najedná hromada?" řekla Věc, plná naděje.

Nomové se na sebe dívali. Nezdálo se, že někomu svítá.

Věc si znovu odkašlala. "Znáš význam slova ,zbourán'?"

"Ale ano," řekl Dorcas.

"A to se má stát s Obchodákem. Do jedenadvaceti dnů."

4

I. Běda tobě, Kovomate a Galanterie; běda vám, Modes robes a Del Ikatesi; běda tobě, Mladá módo, i vám, lupiči Korsetští. Jakož i tobě, Papírnictví. II. Jelikož Obchodní dům jest toliko místem uvnitř Venku. III. Běda vám, neboť bří Arnoldové (zal. 1905) zahájil Poslední výprodej. Poslední výprodej. IV. Avšak posmívali se mu a pravili, Ty jsi Venkovní, ty ani neexistuješ

Z Knihy Nom, Domácí potřeby, verš I – IV

Nahoře se ploužili lidé svým pomalým a nepochopitelným životem. Dole, kde ten lomoz tlumil koberec a podlaha ve vzdálený šum, se nomové kvapem rozeběhli po prašných chodbičkách.

"To nemohla myslet vážně," řekla bábi Morkie. "Tady je to moc velké. Takhle velké místo se nedá zbourat. To dá rozum."

"Povídal sem to, no né?" vyhrknul Torrit, který se vždycky náramně zaradoval nad zprávami o ničení a násilí. "Říkalo se dycky, že Věc ví vo všem. A ať tě ani nenapadne říkat mi kušuj, ty."

"Proč musíme utíkat?" řekl Masklin. "Chci říct, jedenadvacet dní je dlouhá doba."

"V politice ne," řekl Dorcas chmurně.

"Myslel jsem, že tohle je obchodní dům."

Dorcas se zastavil tak náhle, že mu bábi Morkie vrazila do zad.

"Podívej," řekl s předstíranou trpělivostí. "Co myslíš, že by měli nomové udělat, bude-li Obchoďák zbourán?"

"Jít pryč, sam-" začal Masklin.

"Ale většina ani nevěří, že Venek skutečně existuje. Ani já v tom nemám jasno, a to mám mimořádně inteligentní a zvidavý mozek! Není kam jít! Rozumíš mi?"

"Venku je plno -"

"Jenom když v něj věříš!"

"Ne, skutečně!"

"Mám obavy, že naši lidé jsou složitější, než myslíš. Ale stejně musíme k Opatovi. Je to děsný starý tyran, toť se ví, ale svým způsobem celkem chytrý. Byť jde o způsob dost vyčpělý." Přísně na ně pohlédl.

"Nejlíp asi, když na sebe nebudeme přitahovat pozornost," dodal. "Mají ve zvyku nechávat mě na pokoji, ale není moudré potloukat se mimo svá oddělení bez dobrého důvodu. A jelikož ještě oddělení nemáte..."

Pokrčil rameny. Jediným pohybem dokázal naznačit všechny ty nepříjemné věci, které se mohou přihodit tulákům bez oddělení.

Znamenalo to znovu použitý výtah. Vedl je do prашného podzemí, matně osvětleného slabými žárovkami s velkými odstupy. Vypadalo to, že tu nikdo není. Po hemžení v jiných odděleních tu byl skoro nepříjemný klid. Dokonce větší, pomyslel si Masklin, než v rozlehlých polích. Koneckonců, tam má být klid. V tunelech pod podlahou by měli být nomové.

Všichni to tak cítili. Přimkli se k sobě.

"Taková krásná světylečka," řekla Grimmera, aby prolomila mlčení. "Úplně nomům na míru. Všechny možné barvy, podívejte. A některá se rozsvěcují a zhasínají."

"Každý rok si jich nakradem krabice, kolem Vánočního trhu," řekl Dorcas, ani se nerozhlédl. "Lidé si je dávají na stromečky."

"Proč?"

"Vím já. Aby je lépe viděli, řekl bych. S lidma nevíš nikdy na čem seš," řekl Dorcas.

"Tak tedy víš, co jsou stromy," řekl Masklin. "Nemyslím, že byste je v Obchoďáku měli."

"Samozřejmě, že vím," řekl Dorcas. "Velké zelené věci s plastikovými pichláký. Některé jsou z pozlátka. Kvůli těm pitomostem se o každém Vánočním trhu nemůžeš ani hnout."

"Ty, co jsme měli Venku, jsou obrovské," odvážil se říct Masklin. "A mají takové listí, které každý rok opadává."

Dorcas se na něj divně podíval.

"Co tím myslíš, opadává?"

"Listy se zkroutí a upadnou," řekl Masklin. Ostatní přikývli. Poslední dobou si nebyli jisti spoustou věcí, ale na to, co se děje každý rok s listím, na to byli experti.

"A tohle se stane každý rok?" divil se Dorcas.

"No jo."

"Opravdu? Fascinující. A kdo je tam lepší zpátky?"

"Nikdo," řekl Masklin. "Zase se objeví, tak to chodí."

"Úplně samy od sebe?"

Přikývli. Jste-li si jisti jedinou věcí, držíte se jí zuby nehty. "Vypadá to tak," řekl Masklin. "Nikdy jsme vlastně nepřišli na to proč. Prostě se to stane."

Nom z obchodního domu se poškrábal na hlavě. "No, nevím," řekl nejistě. "To mi přijde jako pořádně lajdácky zařízeno. Víte jistě -"

Najednou je obstoupily postavy. Z hromady prachu se v příští minutě vyloupili nomové. Ten v čele měl plnovous, pásku přes oko a nůž v zubech. Šklebil se proto ještě hůř než ostatní.

"Propána," vydechl Dorcas.

"Kdo to je?" zasyčel Masklin.

"Lupiči. S Korsetskými je vždycky problém," špitl Dorcas a zvedl ruce.

"Co je to lupiči?" řekl Masklin zaraženě.

"Co je to Korsety?" řekla Grimmera.

Dorcas ukázal prstem na prkna podlahy nad sebou. "Tam nahore," řekl. "Oddělení. Jenže nikdo o něj nemáme doopravdy zájem, protože v něm není nic k užítku. Z větší části je růžové," dodal. "Někdy ty elastické -"

"Enize neo žiot," vypravil ze sebe netrpělivě vůdce banditů.

"Prosím?" zeptala se Grimmera.

"Fekse enize nebo žiot!"

"Myslím, že je to tím nožem," řekl Masklin. "Myslím, že bychom vám rozuměli, kdybyste si vyndal ten nůž."

Bandita na ně třeštil své zdravé oko, ale vyndal si ostří z úst.

"Řekl jsem, peníze nebo život!" opakoval.

Masklin se tázavě podíval na Dorcase. Starý nom zamával rukama.
"Chce, abyste mu dali všechno, co máte," řekl. "Samozřejmě vás nezabije, ale dovedou být docela nepříjemní."
Venkovní nomové dali hlavy dohromady. To bylo něco, s čím neměli zkušenost. Myšlenka loupit byla pro ně nová.
Doma nebylo koho okrást. Když na to přijde, nebylo nikdy ani co ukrást.
"Nerozumějí nomsky?" řekl bandita.
Dorcas se na něj bojácně usmál. "Musíte je omluvit," řekl. "Jsou tu noví."
Masklin se obrátil k banditovi.
"Už jsme se rozhodli," řekl. "Jestli vám to nevádí, necháme si, co máme. Lituji."
Zářivě se usmál na Dorcase i na banditu.
Bandita mu úsměv oplatil. Otevřel aspoň ústa a ukázal množství zubů.
"É," řekl Dorcas, "to nemůžeš takhle, víš. Nemůžeš říct, že nechceš být oloupen!" Viděl, že Masklin je úplně zmaten.
"Oloupen," opakoval. "To znamená, že ti odejmou všechny tvoje věci. Prostě nemůžeš říct, že nechceš, aby se ti to stalo!"
"Proč ne?" řekla Grimma.
"Protože -" starý nom zaváhal. "Já vlastně nevím. Asi je to tradice."
Šéf banditů si přehodil nůž z ruky do ruky. "Řeknu vám, co udělám," řekl, "vy nováčkové a bůhvíco. Sotva vám vůbec můžeme něco vzít. Chopte se jich."
Dva bandité popadli bábi Morkie.
To se ukázalo jako chyba. Její kostnatá pravačka vystřelila a pleskly dva zvukné pohlavky.
"Drzost!" vyštěkla, zatímco se nomové zapotáceli a chytily se za uši.
Bandita, který se pokusil zajmout starého Torrita, dostal špičatým loktem do žaludku. Další mával nožem na Grimmu, ta ho chytla za zápěstí; nůž mu vypadl a on klesl na kolena a vydával srdceryvné bubláni.
Masklin se sehnul a popadl šéfa jednou rukou za košili a zvedl si ho k očím.
"Nejsem si jist, jestli plně chápeme tento zvyk," řekl. "Ale nomové by neměli ubližovat druhým nomům, nemyslíš?"
"Ehehehe," řekl vůdce nervózně.
"Takže si myslím, že by možná bylo nejlepší, kdybyste vypadli, co?"
Pustil ho. Bandita se doplazil po podlaze pro nůž, ještě jednou se na Masklina bázlivě zaculil a mazal pryč. Zbylí bandité si pospíšili za ním nebo aspoň rychle odkulhali.
Masklin se obrátil k Dorcasovi, který se svíjel smíchy.
"No," řekl, "co tohle mělo znamenat?"
Dorcas se opřel o zeď.
"Ty to vážně nevíš, jo?" vyprskl.
"Ne," řekl Masklin klidně. "Proto se ptám, víš."
"Korsetští jsou banditi. Berou si věci, které jim nepatří. Skrývají se v Oddělení dámského prádla, protože vypudit je odtud nestojí nikomu za tu námahu," řekl Dorcas. "Obyčejně jenom zkoušejí lidi vystrašit. Jsou to vážně děsní otravové."
"Proč měl ten nůž v ústech?" řekla Grimma.
"Myslí, že mu má dodávat dojem drsnosti a bezohlednosti."
"Myslím, že mu spíš dodává na hlouposti," řekla Grimma rozhodně.
"Dám mu čuchnout ke své pěsti, jestli se sem vrátí," zuřila bábi Morkie.
"Nejspíš se už nevrátí. Řekl bych, že jimi skutečně trochu otrásl, že je někdo uhodil," řekl Dorcas. Zasmál se. "Víte, já se vážně těším, až uvidím, jak zapůsobíte vy lidičky na Opata. Tuším, že jsme ještě nikdy neviděli něco takového. Budete něco jako - é - co je to, co jsi říkal, že je toho Venku spousta?"
"Čerstvý vzduch?" řekl Masklin.
"To je ono. Čerstvý vzduch."

A tak nakonec dorazili do Papírnictví.
Jděte do Papírnictví nebo jděte ven, řekl Vévoda, máje na mysli, že mezi tím nevidí žádný rozdíl. A nebylo pochyb o tom, že ostatní velké familie Papírnictví nedůvěřovaly a přičítaly mu zvláštní a děsivou moc.
Koneckonců, tady uměli číst a psát. Každý, kdo vám dovede říct, co praví nějaký kousek papíru, musí být divný.
Také rozuměli nebeským poselstvím od bří Arnoldové (zal. 1905).
Ale velká obtíž je setkat se s někým, kdo věří, že neexistujete.
Masklin si vždycky myslel, že Torrit vypadá staře, ale Opat vypadal tak, že snad musel být u toho, když se sám Čas rozhýbával. Kráčet s pomocí dvou holí a dva mladší nomové se zdržovali v jeho blízkosti pro případ, že by potřeboval podepřít. Obličej měl jako zmuchlaný sáček, z něhož hleděly oči jako dva pichlavé černé otvory.
Kmen se shromáždil za Masklinem jako vždycky, když byli neklidní.
Opatova přijímací síň byl prostor poblíž jednoho z výtahů, ohraničený kartónem. Tu a tam projel výtah a rozvířil trochu prachu.
Opatovi pomohli do křesla. Pomalu se usadil, zatímco jeho asistenti nervózně rejčili kolem. Potom se naklonil vpřed.
"Á" řekl, "Del Ikates, není-liž pravda? Vynalezl jsi něco v poslední době?"
"V poslední době ne, pane," řekl Dorcas. "Pane, mám tu čest představit -"
"Nikoho nevidím," řekl Opat přívětivě.
"To musí bejt slepej," popotáhla nosem bábi.
"A ani nikoho neslyším," řekl Opat.

"Bud'zte zticha," zasyčel Dorcas. "Někdo mu o vás řekl! On si nedovolí se na vás podívat! Pane," řekl nahlas a obrátil se zpátky, "přináším podivnou zprávu. Obchodní dům se bude bourat!"

Nemělo to zcela takový účinek, jaký Masklin očekával. Papírníční kněží za Opatem se hihňali mezi sebou a Opat si také dopřál lehké pousmání.

"Ale, ale," řekl. "A když se tato strašlivá událost má odehrát?"

"Do jedenadvaceti dnů, pane."

"Tak to ano," řekl Opat laskavým hlasem, "teď se seber a jdi odsud, potom nám povíš, jak to dopadlo."

Tentokrát se kněží osklíbali.

"Pane, to není -"

Opat zvedl sukovitou ruku. "Jsem si jist, že toho víš hodně o elektřině, Dorcasi, ale určitě také víš, že pokaždé, když je Velký výprodej, nervóznější nomové rozhlašují 'Konec Obchodáku se blíží'. A kupodivu, život jde dál."

Masklin na sobě cítil Opatův pohled. Jakožto něco neviditelného přitahoval značnou pozornost.

"Pane, je toho ještě víc," řekl Dorcas škrobeně.

"Ó, řekla ti to elektřina?" zeptal se Opat posměšně.

Dorcas dloubl Masklina do žeber. "Teď," řekl.

Masklin pokročil vpřed a položil Věc na podlahu.

"Teď," zašeptal.

"Nalézám se v přítomnosti představitelů komunity?" řekla Věc.

"Asi tolik, kolik se ti kdy poštěstí," řekl Dorcas. Opat upíral oči na krabičku.

"Budu užívat krátké věty," řekla Věc. "Jsem letový záznamový a navigační počítač. Počítač je stroj, který myslí. Mysli, počítači, myslí. Podívej, jak počítač myslí. Užívám elektřinu. Někdy může elektřina nosit zprávy. Dokážu zprávy slyšet. Dokážu zprávám porozumět. Někdy jdou zprávy po drátech, které se nazývají telefonní dráty. Někdy jsou v jiných počítačích. V Obchodáku je počítač. Vyplácí lidem mzdy. Slyším, jak myslí. Myslí si: brzy už nebude žádný Obchodák, žádné výplaty, žádné vyúčtování. Telefonní dráty říkají: Je to Grimethorpova demoliční společnost? Je možno projednat konečná opatření pro demolici, všechno zboží bude vyprodáno k dvacátému prvnímu -"

"Ohromně zábavné," řekl Opat. "Jak jsi to udělal?"

"To jsem neudělal já, pane. Tihle lidé to přinesli -"

"Jací lidé?" řekl Opat a díval se skrz Masklina.

"Co se stane, když půjdu a zakroutím mu frňákem?" zašeptala bábi hezky nahlas.

"To by bylo nadměru bolestivé," řekl Dorcas.

"Dobrá."

"Myslím pro vás."

Opat se váhavě zvedl na nohy.

"Já jsem tolerantní nom," řekl. "Spekuluješ o věcech Venku, a já nemám námitky, říkám, že je to dobré duchovní cvičení. Nebyli bychom nomy, kdybychom občas nedovolovali své mysli zatoulat se. Ale trvat na tom, že to je skutečné, to se nebude tolerovat. Fikané hračky...". Přišoural se a zprudka šťouchl holí do Věci, která zabroukala. "Nepřipustné. Venku nic není a nikdo tam nežije! Život v jiných obchodních domech, pchá! Slyšení skončilo! Ať jste pryč!"

"Snesu tlak až dva tisíce pět set tun," řekla Věc blazeovaně, ačkoliv si toho nikdo moc nevšímal.

"Pryč! Pryč!" křičel Opat a Masklin viděl, že se chvěje.

Tohle bylo na Obchodáku divné. Sotva před několika dny nebylo moc věcí, které jste potřebovali znát, a většinou se to týkalo velkých hladových stvoření a toho, jak se jim vyhnout. Polní moudrost, tak tomu říkal Torrit. Teď začalo Masklinovi svítat, že existuje jiný druh vědomostí, skládající se z věcí, které musíte pochopit, abyste přežili mezi jinými nomy. Věci jako: být velmi opatrný, když říkáš nomům, co nechtějí slyšet. Nebo: pomýšlení, že se mohou mýlit, nomy velmi rozčiluje.

Několik menších Papírníků je chvatně vyprovodilo dveřmi. Bylo to provedeno naprosto odborně, aniž se někdo z nich skutečně Masklinových lidí dotkl nebo se jim vůbec podíval do obličeje. Několik se jich střelbitě vzdánilo, když Torrit zvedl Věc a ochranně si ji odnášel.

Nakonec se duševní stav bábi Morkie, který nebyl nikdy úplně v rovnováze, zhoupal k bodu nula. Popadla nejbližšího mníška za černou kutnu a přidržela si ho na pár palců před nosem. Zoufale zašilhal úsilím nevidět ji. Dlouhala ho zuřivě do prsou.

"Cítíš můj prst?" naléhala. "Cítíš ho? Tak já tady nejsem, co?"

"Domorodce jeden!" vyštěkl Torrit.

Mnich svůj momentální problém vyřešil tím, že zakňoural a omdlel.

"Pojďme odsud," řekl chvatně Dorcas. "Mám podezření, že od nevidění lidí je jenom malý krůček k způsobení jejich neexistence."

"Já tomu nerozumím," řekla Grimma. "Jak nás mohou nevidět?"

"Protože vědí, že jsme z Venku," řekl Masklin.

"Ale ostatní nomové nás vidí!" řekla Grimma zvýšeným hlasem. Masklin jí to nevyčítal. Také se začínal cítit trochu nejistě.

"Myslím, že je to tím, že nevědí," řekl, "nebo nevěří, že jsme opravdu Venkovní."

"Ale to znamená, že Opat si doopravdy myslí, že jsme z Venku!" řekla Grimma. "To znamená, že věří, že jsme tady a že nás nevidí! Kde je v tom nějaký smysl?"

"To je ta nomská povaha," řekl Dorcas.

"Nezdá se mi, že na tom moc záleží," řekla ponuře bábi. "Přejdou tři neděle a všichni budou Venkovní. Dobře jim tak."

Nebudou se vidět. Uvidíme, jak se jim to bude zamlouvat, no." Zvedla nos. "Oh, phromiňte mi, phane Ophate, zakhopla sem o vás, neviděla sem vás, tho mi věřte..."

"Určitě by to pochopili, jenom kdyby naslouchali," řekl Masklin.

"To mě mělo napadnout," řekl Dorcas a kopal do prachu. "Byla ode mne hloupost myslet si, že budou poslouchat, vážně. V Papírnictví se nikdy nenaslouchá novým myšlenkám."

"Promiňte," řekl tichý hlas za nimi.

Ohlédl se a uviděl, že tam stojí jeden Papírník. Byl mladý, poměrně buclatý, s kudrnatými vlasy a ustaraným výrazem. Nervózně si žmoulal cíp šatů.

"Chceš něco ode mne?" řekl Dorcas.

"É. Já jsem, é, chtěl jsem si pohovořit s, é, Venkovními," řekl opatrně mužiček. Vysekl pukrle směrem k Torritovi a bábi Morkie.

"Tak to máš lepší zrak než většina," řekl Masklin.

"É, ano," řekl ten Papírník. Ohlédl se zpátky do chodby. "É, rád bych s vámi mluvil. Někde v soukromí."

Posunuli se za trám.

"No?" řekl Masklin.

"Ta, é, věc, co mluví," řekl Papírník. "Věříte jí?"

"Já myslím, že skutečně nedovede lhát," řekl Masklin.

"Co to vlastně je? Nějaké rádio?"

Masklin se s nadějí podíval na Dorcase.

"To je věc na výrobu hluku," vysvětlil Dorcas vznešeně.

"Že by?" řekl Masklin a pokrčil rameny. "Já nevím. Máme ji už hodně dlouho. Říká, že přišla s nomy zdaleka, už hodně dávno. Pečujeme o ni po generace, vid' Torrite?"

Stařec prudce přikývl. "Přede mnou ji měl můj táta, a jeho otec před nim, a jeho otec před nim a jeho bratr souběžně s nim, a jejich strejda před nimi -" začal.

Papírník se poškrábal na hlavě.

"To je velmi znepokojivé," řekl. "Lidé se chovají velmi zvláštně. Do obchodního domu se nezaváží zboží. Jsou tu nápisy, jaké jsme nikdy předtím neviděli. I Opat je znepokojen, nedokáže si představit, co od nás bří Arnoldové (zal. 1905) očekává. Takže, é..." rychle si sežmoulal oděv a pokračoval. "Jsem Opatův tajemník. Jmenuji se Gurder. Musím dělat to, co on sám nemůže. Takže, é..."

"Co tedy?" řekl Masklin.

"Mohli byste se mnou? Prosím?"

"Je tam jídlo?" řekla bábi Morkie, která se vždy dokázala dotknout důležitých bodů.

"Dozajista pro nějaké pošleme," řekl honem Gurder. Vycouval spleť trámů a drátů. "Prosím, následujte mne. Prosím."

5

I. Avšak byli někteří, co říkali, Viděli jsme v Obchodním domě nové Nápisy od bří Arnoldové (zal. 1905) a jsme znepokojeni, ježto nelze nám jim rozumět. II. Jelikož toto je Sezóna, kdy by měl být Vánoční trh, a přesto Nápisy nejsou Nápisy k Vánočnímu trhu; III. Aniž k Lednovému výprodeji nebo Týdnu pro školáky, nebo k Na jaře v novém nebo Letní slevě, nebo jiné Nápisy, které známe v Sezónách jejich; IV. Jelikož Nápisy praví Totální výprodej. Jsme vážně znepokojeni.

Z Knihy Nom, Nářky, verš I – IV

Gurder, vysekává poklony, je vedl hlouběji do území Papírnictví. Bylo cítit zatuchlinu. Tu a tam se kupilo něco, o čem se Masklin dověděl, že jsou to knihy. Nechápal úplně, k čemu jsou, ale Dorcas byl přesvědčen, že jsou důležité.

"Podívej se na to," řekl. "To množství materiálu, který bychom mohli využít, a Papírnictví to hlídá, jako, jako -"

"Jako něco přísně sledovaného?" zeptal se Masklin.

"Správně. Správně. To je přesně ono. Pořád je důkladně prohlížejí. Čtení se tomu říká. Ale ničemu z toho nerozumějí."

Z Věci v Torritově náručí se ozvalo zabzučení a rozsvítilo se na ní pár světýlek.

"Knihy jsou pokladnicemi vědění," řekla.

"Říká se, že ho v nich je hodně," řekl Dorcas.

"Je životně důležité, abyste vlastnili knihy," řekla Věc.

"Papírnictví si je drží pro sebe," řekl Dorcas. "Když nevíš, jak správně číst, zanítí se ti po nich mozek, říkají."

"Tudy, prosím," řekl Gurder a odsunul lepenkovou zástěnu.

Někdo na ně čekal, seděl strnule na hromadě polštářků zády k nim.

"Á, Gurder," řekl. "Pojď dál. Dobrá."

Byl to Opat. Neohlédl se.

Masklin strčil do Gurdera. "Zrovna před chvilkou to bylo dost trapné, proč to děláme znovu?"

Gurder na něj vrhl pohled, který říkal: Důvěřuj mi, tohle je jediný způsob.

"Už jsi sehnal nějaké jídlo, Gurdere?" zeptal se Opat.

"Můj pane, já jsem -"

"Jdi to hned zařídit."

"Ano, můj pane."

Gurder vrhl na Masklina další zoufalý pohled a odcupital.

Nomové plaše stáli a byli zvědaví, co se teď přihodí.

Opat promluvil.

"Je mi téměř patnáct let," řekl. "Jsem dokonce starší než některá oddělení obchodního domu. Viděl jsem mnoho zvláštních věcí a brzy se odeberu k bři Arnoldové (zal. 1905) v naději, že jsem byl dobrý a povinností dbalý nom. Jsem tak starý, že jsou nomové, co si myslí, že jistým způsobem jsem obchodní dům já, a bojím se, že když odejdu, bude s obchodním domem konec. Teď mi tady říkáte, že tomu tak je. Kdo je mluvčí?"

Masklin se podíval na Torrita. Ale všichni ostatní se dívali na něj.

"No, é," řekl. "Já. Předpokládám. Pro tuto chvíli."

"Správně," řekl Torrit, jemně se ulevilo. "Pro tuto chvíli ho tím pověřuji, víš. Poněvadž jsem náčelník."

Opat přikývl.

"Velmi moudré rozhodnutí," řekl. Torrit se rozzářil.

"Zůstaň tady s tou mluvčí krabičkou," řekl Opat Masklinovi. "Ostatní, prosím odejděte. Přinesou vám jídlo. Jděte, prosím, a čekejte."

"Ehm," řekl Masklin, "ne."

Nastala pomlka.

Potom Opat docela tiše řekl: "Proč ne?"

"Protože, víte, ehm, my jsme pořád spolu," řekl Masklin. "Nikdy jsme se neodloučili."

"Velmi chválný vztah. Ale uvidíš, že v životě to takhle nechodí. Tak pojď. Těžko ti mohu ublížit, nemyslíš?"

"Promluv s ním, Maskline," řekla Grimmera. "Nebudeme daleko. O nic nejde."

Váhavě přikývl.

Když odešli, Opat se otočil. Zblízka vypadal dokonce starší, než předtím. Obličej neměl vrásky, on byl jediná velká vráska. Byl už ve středním věku, když se narodil starý Torrit, řekl si Masklin. Je dost starý, aby byl dědečkem bábi Morkie.

Opat se usmíval. Neusmíval se snadno. Jakoby mu někdo vysvětlil, jak se usmívat, ale on nikdy neměl příležitost si to nacvičit.

"Jmenuješ se, myslím, Masklin," řekl.

To nemohl Masklin popřít.

"To nechápu!" řekl. "Vy mě vidíte! Před deseti minutami jste říkal, že ani neexistuju a teď se mnou hovoříte!"

"Na tom není nic divného," řekl Opat. "Před deseti minutami to bylo oficiální. Propánakrále, nemůžu přece dovolit, aby poznali, že jsem se celou dobu mýlil, ne? Celé generace Opatů popíraly, že venku něco je. Nemohu najednou říct, že se všichni pletli. Lidi by si mysleli, že jsem se zbláznil."

"Že by?" řekl Masklin.

"Ale ano. Politika, víš. Opati prostě nemůžou v jednom kuse měnit názory. Na to přijdeš. Na vůdci je důležité nikoliv to, jestli má pravdu nebo se mýlí, ale že si je jistý. Jinak by lidé nevěděli, co si mají myslet. Samozřejmě že taky pomáhá mít pravdu," připustil Opat. Pohodlně se opřel.

"Kdysi se v obchodním domě vedly strašlivé války," řekl. "Strašlivé války. Strašné časy. Nom proti nomovi. Před desítkami let, samozřejmě. Zdá se, že se vždycky našel nějaký nom, co si myslel, že jeho familie by měla v obchodním domě vládnout. Bitva u nákladního výtahu, Tažení domácích potřeb, hrůzné Války mezzaninu... Ale to je teď minulost. A víš proč?"

"Ne," řekl Masklin.

"My jsme tomu udělali konec. My z Papírnictví. Mazaností a zdravým rozumem a diplomacií. Vnutili jsme jim názor, že bři Arnoldové (zal. 1905) očekává, že nomové se spolu smíří. Takže tedy. Předpokládejme, že já, tady, bych teď řekl, že ti věřím. Lidé by si pomysleli, tomu přeskočilo, chudákovi starému." Opat se zachichotal. "A pak by si řekli, to se Papírnictví celou dobu mýlilo? Propadli by panice. Samozřejmě, to se nikdy nestane. Musíme nomy stmelovat. Víš, jak se při každé příležitosti hašteří."

"To je pravda," řekl Masklin. "A vždycky na vás všechno svedou a říkají, cože s tím hodláte dělat?"

"Už sis toho všiml, vidíš?" řekl Opat a usmál se. "Připadá mi, že ty máš přesně tu správnou kvalifikaci pro vůdce."

"To si nemyslím!"

"Trvám na tom. Ty vůdcem být nechceš. Já jsem nechtěl být Opatem." Bubnoval prsty na svou hůl a potom se na Masklina ostře podíval.

"Lidé jsou vždycky mnohem složitější, než si myslíš," řekl. "To je velmi důležité si zapamatovat."

"Budu si to pamatovat," řekl Masklin, který nevěděl, co jiného říci.

"Ty nevěříš v bři Arnoldové (zal. 1905), že ne?" řekl Opat. Bylo to spíš konstatování než otázka.

"No, é -"

"Já jsem ho viděl, víš. Když jsem byl kluk. Vyšplhal jsem až do Zboží na úvěr, úplně sám, a schoval jsem se a viděl jsem ho, jak u stolu píše."

"Ó?"

"Měl bradku."

"Ó."

Opat bubnoval prsty na hůl. Zdálo se, že se nad něčím rozmýšlí. Potom řekl, "Hm. Kde jste bydleli?"

Masklin mu vyprávěl. Komické bylo, že mu všechno připadalo mnohem lepší, teď, když se díval zpět. Více léta než zimy, více oříšků než krys. Žádné banány nebo elektřina nebo koberce, ale spousta čerstvého vzduchu. A vzpomínky se nezdály tak deštivé a mrazivé. Papírník zdvořile naslouchal.

"Když nás bylo víc, dařilo se nám o moc líp," končil Masklin. Podíval se dolů na svoje nohy. "Mohl byste přijít pobejt."

Až Obchoďák zdemo - tento."

Opat se rozesmál. "Nejsem si jist, jestli bych tam zapadl," řekl. "Nejsem si jist, jestli se mi vůbec chce uvěřit ve tvůj Venek. Zní studeně a nebezpečně. Avšak chystám se na ještě tajemnější cestu. A teď mne, prosím, omluv. Musím si odpočinout." Zabušil holí do podlahy. Jako kouzlem se objevil Gurder.

"Vezmi Masklina a trochu ho vyškol," řekl Opat, "a potom se sem oba vraťte. Ale tu černou krabičku tady nech, prosím. Chci se od ní dovědět víc. Polož ji na podlahu."

Masklin to udělal. Opat do ní šťouchl holí.

"Černá krabičko," řekl, "co jsi a jaký je tvůj účel?"

"Jsem letový záznamový a navigační počítač kosmické lodi Labuť. Mám mnoho funkcí. Moje průběžná hlavní funkce je vést a radit nomům, co ztroskotali, když se sem jejich průzkumná loď zřítíla před patnácti tisíci lety."

"Takhle mluví pořád," řekl Masklin omluvně.

"Co je to za nomy, o kterých mluvíš?" řekl Opat.

"Všichni nomové."

"Je to tvůj jediný úkol?"

"Dostala jsem také za úkol dbát o bezpečnost všech nomů a dovést je domů."

"Velmi chvályhodné," řekl Opat. Vzhlédl k těm dvěma.

"Tak už běžte," poručil jim. "Ukaž mu trochu svět, Gurdere. A potom pro vás dva budu mít úkol."

Vyškol ho trochu, řekl Opat. To znamenalo začít s Knihou Nom, která pozůstávala z kousků papíru, sešitých k sobě a popsaných značkami. "Lidé papír používají na cigarety," řekl Gurder a četl první tucet veršů. Naslouchali mu mlčky a potom řekla bábi Morkie. "Takže tenhle bří Arnoldové -"

"- (zal. 1905) -" řekl Gurder upjatě.

"To je fuk," řekla bábi. "On vystavěl Obchoďák jenom pro nomy?"

"É, a - ano," řekl Gurder nejistě.

"Tak co tady bylo předtím?" řekla bábi.

"Pozemek." Gurder se tvářil trapně. "Víte, Opat říká, že mimo Obchoďák není nic. Hm."

"Ale my jsme přišli -"

"Říká, že příběhy o Venku jsou prostě sny."

"Takže, když jsem mu vyprávěl všechno o tom, kde jsme žili, on se mi jednoduše smál?" vyzvídal Masklin.

"Často je těžko vědět, čemu Opat opravdu věří," řekl Gurder. "Myslím, že nejvíc ze všeho věří na Opaty."

"Ty nám věříš, že jo?" řekla Grima. Gurder zpola váhavě přikývl.

"Často jsem přemýšlel, kam jezdí ty nákladáky a odkud se berou ti lidé," řekl. "Ale Opat se velmi zlobí, když se o tom zmíníte. Další věc je, že je tu ta nová sezóna. To něco znamená. Někteří z nás pozorují lidi a když nastane nová sezóna, děje se něco neobvyklého."

"Jak můžete mít sezóny, když nevíte nic o počasí?" divil se Masklin.

"Pčasí nemá se sezónami co dělat. Podívej, někdo může ty staré odvést dolů do Tržnice, a já vás dva provedu. Je to všechno velmi zvláštní. Ale -" a Gurderův obličej vypadal nešťastně, "- bří Arnoldové (zal. 1905) Obchoďák nezničí, že ne?"

6

III. A bří Arnoldové (zal. 1905) pravil, Buďtež zde Nápis, takže všichni uvnitř znáti budou správný chod Obchoďáku. IV. Na pohyblivé schodiště nechť je nápis dán: Psy a invalidní vozíky je nutno přenést; V. A bří Arnoldové (zal. 1905) se rozlítli hněvem velikým, neboť mnozí nepřenášeli ani psa ani invalidní vozík; VI. Na výtazích nechť je Nápis dán: Nosnost deset osob; VII. A bří Arnoldové (zal. 1905) se rozlítli hněvem velikým, neboť začasť výtahy nesly toliko dvě nebo tři; VIII. A bří Arnoldové (zal. 1905) pravil, Zajisté hloupí jsou lidé, co nerozumí jasné řeči

Z Knihy Nom, Regule, verš III – VIII

Prohlídka živého podpodlažního světa byla dlouhá.

Objevili, že všichni z Papírnickví mohou chodit, kam se jim zlíbí. Ostatní oddělení se jich neobávala, protože Papírnickví nebylo opravdovým oddělením. Nebyly tam ženy a děti, to zaprvé.

"Takže nomové se sem musí připojit?" řekl Masklin.

"My jsme vybírání," opravil ho Gurder. "Několik inteligentních hochů z každého oddělení každý rok. Ale když přijdeš do Papírnickví, musíš zapomenout na svoje oddělení a sloužit celému Obchoďáku."

"Tak proč v Papírnickví nemohou být ženy?" řekla Grima.

"Je dobře známou skutečností, že ženy nedovedou číst," řekl Gurder. "Není to jejich vina, samozřejmě. Mozek se jim zřejmě příliš zahřívá. Tím napětím, víte. S tím nic nenaděláte."

"Ohromné," řekla Grima. Masklin se na ni úkosem podíval. Už slyšel ten sladký, nevinný tón v jejím hlase. Znamenalo to, že záhy nastanou trable.

Trable netrable, bylo úžasné, jaký účinek měl Gurder na lidi. Ustupovali stranou a lehce se ukláněli, když je mjel, a jeden či dva pozvedli dítko a ukazovali jim je. I stráže na hraničních přechodech se uctivě dotkly helmic.

Kolem nich se neúnavně hemžil Obchoďák. Tisíce nomů, pomyslel si Masklin. Ani by mě nenapadlo, že existují taková velká čísla. Svět tvořený nomy.

Vzpomněl si, jak kdysi lovil úplně sám, běžel hlubokými brázdami velkého pole za dálnicí. Kolem nebylo nic než hlína a kamínky daleko široko. Celé nebe bylo jako obrácená mísa a on v jejím středu.

Tady měl pocit, že kdyby se najednou obrátil, někoho by porazil. Dupal nad tím, jaké je žít tady a nikdy nepoznat nic jiného. Nikdy se netřást zimou, nikdy nezmoknout, nikdy nemít strach.

Mohli jste si začít myslet, že vůbec není možné, aby bylo něco jiného...

Vzdáleně si uvědomil, že stoupali po svahu a prošli další škvírou do velké prázdnoty obchodního domu. Byl večer - Závírací doba - ale jasná světla zářila na nebi, jemuž se však musel začít učit říkat strop.

"Toto je Oddělení galanterie," řekl Gurder. "Tak, vidíš ten nápis, co tamhle visí?"

Masklin se zadíval do mlhavé dálky a přikývl. Viděl ho. Veliká červená písmena na bílém transparentu.

"Měl by říkat Vánoční trh," řekl Papírník. "To je ta správná sezóna, přichází po Letní nabídce a před Na jaře v novém. Ale místo toho praví," Gurder přivřel oči a chvíli neslyšně pohyboval rty, " - Konečné snížení cen. Říkáme si, co to asi znamená."

"Je to jenom takový nápad," řekla Grimmera ironicky. "Jenom taková myšlénka, víš. Čekám, že z velkých myšlenek by mi hlava explodovala. Ale neznamená to, tedy, že se všechno konečně snižuje?"

"Ach, tohle nemůže znamenat něco takhle jednoduchého. Tyto nápisy musíš vykládat," řekl Gurder. "Jednou měli jeden nápis, který říkal Prodejní horečka, a neviděli jsme, že by nějakou horečku prodávali."

"Co říkají všechny ostatní?" zeptal se Masklin. "Že by se všechno konečně snížilo, to bylo příliš hrozné pomyšlení."

"No, támhleten říká Poslední výprodej," řekl Gurder. "Ale ten se objevuje každý rok. Je to způsob, jak nám bří Arnoldové (zal. 1905) říká, že musíme vést dobrý život, protože musíme nakonec všichni umřít. A tamhlety dva, ty jsou tam vždycky taky." Tvářil se vážně. "Nikdo jim už doopravdy nevěří. Kvůli nim bývaly války, před lety. Hloupé pověry. Chci říct, nemyslím, že existuje nestvůra zvaná Radikální sleva, která za noci obchází Obchoďák a pátrá po špatných nomech. Je to něco, čím se straší neposlušné děti."

Gurder se kousal do rtu. "Ještě jedna divná věc," řekl. "Vidíte ty věci u zdi? Říká se jim regály. Lidé z nich někdy věci berou, někdy do nich věci dávají. Ale teď v poslední době... no, jenom z nich věci berou."

Některé regály byly prázdné.

Masklin se příliš důvěrně neseznámil se zvláštnostmi lidského chování. Lidi jsou lidi, stejně jako krávy jsou jenom krávy. Zřejmě existoval způsob, jak se krávy nebo lidé od sebe rozlišují, ale nikdy na něj nepřišel. Byl-li nějaký smysl ve všem, co dělají, vůbec ho nepochopil.

"Poslední výprodej," řekl.

"Ano, ale ne naposled," řekl Gurder. "Ne opravdu naposled. Nemyslíš vážně, že to znamená opravdu naposled, víd? Určitě by to bří Arnoldové (zal. 1905) nepřipustil. Že ne?"

"Po pravdě řečeno, nevím," řekl Masklin. "Nikdy jsem o ničem takovém neslyšel, než jsme sem přišli."

"Ach, ano," řekl Gurder pokorným hlasem. "Z Venku, jsi říkal. Znělo to... velmi zajímavě. A hezky."

Grimmer uchopila Masklina za ruku a jemně ji stiskla.

"Tady je to taky hezké," řekla. Vypadal překvapeně.

"No ano," řekla trucovitě. "Víš, že ostatní si to také myslí. Je tu teplo a báječné jídlo, i když tu mají směšné názory na ženské mozky." Obrátila se zpátky ke Gurderovi. "Proč se nemůžete zeptat bří Arnoldové (zal. 1905), co se děje?"

"Ó, nemyslím si, že bychom to měli udělat!" řekl chvatně Gurder.

"Proč ne? Mělo by to smysl, když tady velí," řekl Masklin. "Viděls vůbec někdy toho bří Arnoldové (zal. 1905)?"

"Opat ho viděl, jednou. Když byl mladý, vylezl až nahoru do Zboží na úvěr. Ale nemluví o tom."

Masklin o tom usilovně přemýšlel, když se vraceli. Tam doma nikdy neexistovalo žádné náboženství nebo politika. Svět byl prostě příliš veliký, aby si člověk dělal starosti s takovými věcmi. Ale o bří Arnoldové (zal. 1905) měl vážné pochybnosti. Koneckonců, když postavil obchodní dům pro nomy, proč mu nedal nomský rozměr? Ale, pomyslel si, teď patrně není správný čas klást takovéhle otázky.

Měl vždycky za to, že když přemýšlíte dost usilovně, dokážete přijít na všechno. Například vítr. Vždycky ho zneklidňoval, až do dne, kdy si uvědomil, že ho způsobují všechny ty stromy, co sebou mávají.

Zbytek skupiny našli poblíž Opatova obydlí. Jídlo už jim přinesli, bábi Morkie vysvětlovala zrovna párku zmatených Papírníků, že tyhle ananasy nesnesou srovnání s těmi, které si chytala doma.

Torrit vzhlédl od pořádného dloubance chleba.

"Každý se po vás dvou shání," řekl. "Ten chlapík Opatská vás chce. Tenhle chleba je měkkej. Nemusíš na něj plivat jako na ten, co jsme měli do -"

"Ať tě ani nenapadne o tom vykládat!" vyštěkla bábi, náhle naplněna loajalitou k jejich staré noře.

"No, dyť je to pravda," zamumlal Torrit. "Nikdá jsme něco takového neměli. Myslím tyhle všechny uzeniny a velký kousky masa, nic nemusíš zabíjet, žádný šmejdění kolem popelnice..."

Všiml si, že ostatní na něj civí, a přešel do zahanbeného brumlání.

"Kušuj, ty blázne stará pitomá," zlostně sykla bábi.

"Nó, a že tam nebyly ani žádný lišky, co?" řekl Torrit. "Třebas paní Coomovou a mého starýho kamaráda Merta, ty vůbec ne -"

Její zuřivý pohled konečně zabral. Zbledl.

"Nebylo tam pořád jenom samý sluníčko," zašeptal a potřásl hlavou. "Chci jenom říct. Ne jenom samý sluníčko."

"Co tím myslíš?" řekl Gurder pohotově.

"Nic nemyslím," štěkla bábi.

"Ó." Gurder se obrátil k Masklinovi. "Já vím, co je liška," řekl. "Dovedu číst lidské knihy, víš. Celkem dobře. Četl jsem knihu nazvanou -" zaváhal " - Naši chlupatí přátelé to bylo, myslím. Červená liška je hezký a hbitý lovec, sbírá mršiny,

ovoce a drobné hlodavce. Je - promiňte, je na tom něco špatného?"

Torrit se zakuckal nad svým chlebem, zatímco ostatní ho honem plácali do zad. Masklin uchopil mladého Papírníka za paži a rychle ho odvedl.

"Řekl jsem snad něco nevhodného?" zeptal se Gurder.

"Tak nějak," řekl Masklin. "A teď myslím na nás čeká Opat, že jo?"

Stařec seděl velmi tiše s Věcí na klíně a zíral do prázdna.

Nevšímal si jich, když vstoupili. Jednou nebo dvakrát zabubnoval prsty na černý povrch Věci.

"Pane?" ozval se Gurder po chvíli.

"Hmm?"

"Chtěl jste nás vidět, pane?"

"Ach," řekl bezvýrazně. "To je mladý Gurder, že?"

"Ano, pane!"

"Á. Dobrá."

Ticho. Gurder zdvořile zakašlal.

"Chtěl jste nás vidět, pane?" opakoval.

"Á" Opat jemně přikývl. "Ach ano. Tebe. Toho mladíka s kopím."

"Mě?" udiveně řekl Masklin.

"Ano. Mluvil jsi s tím, s touhle věcí?"

"S Věcí? No, tak nějak. Ale mluví hlouposti. Těžko se jí dá rozumět."

"Mluvila se mnou. Řekla mi, že ji vyrobili nomové před dávnými časy. Živí se elektrinou. Říká, že dokáže slyšet elektrické věci. Řekla -" zadíval se na tu věc na svém klíně -" řekla, že slyšela, že bří Arnoldové (zal. 1905) plánuje strhnout obchodní dům. Je to bláznivá věc, hovoří o hvězdách, říká, že jsme přišli z hvězdy, že jsme přiletěli. Ale... mluví o divných událostech. Říkám si, je to posel od Ředitelství, vyslaný, aby nás varoval? Nebo je to nějaká past, nalíčená Radikální slevou? Tak!" Uhodil do knihy vráscitou rukou. "Musíme se zeptat bří Arnoldové (zal. 1905). Dozvíme se od něho pravdu."

"Ale pane!" vyhrkl Gurder. "Jste moc - chci říct, nebylo by pro vás dobré podstoupit zase celou cestu Nahoru, je to strašně nebezpečné!"

"To jistě, chlapče. Takže půjdeš místo mne. Dovedeš čist jako lidé, a tvůj přítel horká hlava s kopím může jít s tebou."

Gurder padl na kolena. "Pane? Úplně až Nahoru? Ale já nejsem hoden -" Hlas mu selhal.

Opat přikývl.

"To není nikdo z nás," řekl. "Všichni pocházíme z obchodního domu. Poslední výprodej. Nyní můžete jít a provázej vás Nabídka výhodná."

"Nabídka výhodná je kdo?" zeptal se Masklin, když vycházeli.

"Je to patronka obchodního domu," řekl Gurder, který se ještě celý třásl. "Je to nepřítelkyně strašné Radikální slevy, která za noci bloudí chodbami s lampou nahánějící hrůzu a chytá špatné nomy!"

"Tak to je dobře, že na ni nevěříš," řekl Masklin.

"Ovšem že ne," souhlasil Gurder.

"Ale zuby ti cvakají."

"To proto, že moje zuby v ni věří. A taky moje kolena. A můj žaludek. To jenom moje hlava nevěří, ale tu hlavu nese houf pověřivých zbabělců. Promiň, půjdu si sbalit věci. Je moc důležité, abychom ihned vyrazili."

"Proč?" řekl Masklin.

"Protože když budeme dál otálet, budu mít takový strach, že nikam nepůjdu."

Opat se opřel v křesle.

"Vyprávěj mi znovu," řekl, "o tom, jak jsme sem přišli. Zmínila ses o barvě. Šefíková, že ano?"

"Kaštanová," řekla Věc.

"Ach ano. Z něčeho, co letělo."

"Galaktická průzkumná loď," dodala Věc.

"Ale ta se rozbila, jak jsi řekla."

"Jeden z běžných strojů se porouchal. To znamenalo, že se nemohla vrátit k hlavní lodi. Je možné, že se na to zapomnělo? V raných dobách jsme dokázali komunikovat s lidmi, ale rozdílný metabolismus a pojetí času to nakonec znemožnilo. Původně se doufalo, že lidé bude možno naučit vědeckým znalostem, aby pro nás postavili novou loď, ale byli příliš pomalí. Nakonec jsme je museli učít takovým základním technologiím, jako je metalurgie, v naději, že se nakonec možná přestanou mezi sebou prát na dostatečně dlouhou dobu, aby se mohli zajímat o vesmírné lety."

"Medálurgie." Opat to slovo v ústech obracel znovu a znovu. Medálurgování. Urgence medaile. To jsou celí lidé, no jo. Přikývl. "Co byla ta druhá věc, co jsi říkala, o které jsme je poučili? Začíná na ob."

Věc jakoby zaváhala, ale to bylo tím, že se teď učila mluvit s nomy. "Obdělávání půdy?" řekla.

"Správně. Obdělávání půdy. Důležité, ne?"

"Je to základ civilizace."

"Co to znamená?"

"To znamená, ano'."

Opat chvíli pohodlně seděl, zatímco Věc dále hovořila. Kolem něj se přelézala podivná slova, jako planety a elektronika. Nevěděl, co znamenají, ale zněla správně. Nomové učili lidi. Nomové přišli zdaleka. Ze vzdálené hvězdy, to

je nepochybné.

Opat to nijak neudivilo. Poslední dobou moc necestoval, ale za mlada hvězdy viděl. Každý rok, kolem sezóny Vánočního trhu, se hvězdy objevují ve většině oddělení. Velké, se spoustou cípků, lesku, a světél. Vždycky na něj velice zapůsobily. Bylo naprosto v pořádku, že kdysi měly patřit nomům. Samozřejmě, že nebyly k vidění pořád, takže se dalo předpokládat, že někde je velký sklad, kam se hvězdy ukládají.

Vypadalo to, že s tím Věc souhlasí. Ten velký sklad se nazývá galaxie. Je to někde nad Zbožím na úvěr.

A pak tu byly ty "světelné roky". Opat jich přežil téměř patnáct a některé mu připadaly docela obtížné - plné problémů, přeplněné odpovědností. Světelnější roky by bývaly neškodily.

A tak se usmíval, a přikyvoval, a naslouchal, až usnul, jak Věc mluvila a mluvila a mluvila...

7

XXI. Ale bři Arnoldové (zal. 1905) pravil, Toto je Nápis, který vám dávám: XXII. Nevidíte-li, co je vaším přáním, prosím, informujte se.

Z Knihy Nom, Regule, verš XXI – XXII

"Ona nemůže jít," řekl Gurder.

"Proč ne?" řekl Masklin.

"No, je to nebezpečné."

"A co?" Masklin se podíval na Grimmu, která se tvářila zarputile.

"Neměl bys brát dívky nikam, kde je nebezpečno," řekl Gurder ctnostně.

Masklin měl zase jednou pocit, který zažíval často od té doby, co přišel do Obchodáku. Hovořili, ústa se jim otevírala a zavírala, každé slovo samo o sobě bylo dokonale srozumitelné, ale když se spojila dohromady, nedávala vůbec žádný smysl. Nejlip bylo to ignorovat. Tam doma by ženy nemohly jít nikam, kdyby neměly chodit, kde je nebezpečno.

"Já jdu," řekla rozhodně Grimma. "Jaké nebezpečí nám vlastně hrozí? Jenom Radikální sleva a -"

"A bři Arnoldové (zal. 1905) sám," řekl Gurder nervózně.

"Ale já stejně jdu. Naši mě nepotřebují a nemám co dělat," řekla Grimma. "Vůbec, co se může stát? Není to nic tak strašného," dodala ironicky "Jako kdybych například něco četla a přehřál se mi mozek."

"No, jsem si jistý, že jsem neřekl -" řekl chabě Gurder.

"Vsadím se, že v Papírnictví si nikdo sám nepere," řekla Grimma. "Ani si neštupuje ponožky. Vsadím se -"

"Dobrá, dobrá," řekl Gurder, vyklížeje pole. "Ale nesmíš zůstat pozadu a nesmíš překážet. Rozhodujeme my, jasný?"

Vrhl na Masklina zoufalý pohled.

"Naříd' jí, aby nepřekážela," řekl.

"Já?" řekl Masklin. "Jakživ jsem jí nic nenařídil."

Cesta byla méně impozantní, než čekal. Starý Opat mluvil o schodištích, která se pohybovala, ohnůch v kyblíčcích, dlouhých prázdných chodbách, kde se nebylo kam schovat.

Ale od té doby už samozřejmě Dorcas zavedl výtahy. Vedly jenom do Šatiček pro dětičky a Hraček, ale Šatičkové byli spřátelený lid, který se dobře přizpůsobil životu v horním patře, a vždycky vítal vzácné poutníky, kteří přinášeli příběhy z dolního světa.

"Oni ani neužívají dolní Tržnici," řekl Gurder. "Berou si všechno, co chtějí, z Kantýny personálu. Živí se čajem a piškoty. A jogurtem."

"Zvláštní," řekla Grimma.

"Jsou velice ušlechtilí," řekl Gurder. "Velice přemýšliví. Velice klidní. Avšak trochu mystičtí. Určitě je to tím jogurtem a čajem."

"Ale já nerozumím co je s tím ohněm v kýblech," řekl Masklin.

"É," soukal ze sebe Gurder, "my si myslíme, že starý Opat možná, é, myslíme, že paměť mu... přece jenom, on je strašně starý..."

"To nemusíš vysvětlovat," řekla Grimma. "Starý Torrit je taky trochu takový."

"To je tím, že jeho mysl není už tak hbitá jako bývala," řekl Gurder.

Masklin mlčel. Přemýšlel o tom, že byla-li teď Opatova mysl trochu otupělá, musela být kdysi tak hbitá, že předběhla bezvětfí.

Šatičkové jim dali průvodce, aby je provedl rozsáhlými prostory podpodlaží. Jenom málo nomů žilo takto vysoko. Většina dávala přednost životu v rušných poschodích dole.

Vypadalo to skoro jako venku. Lehký vánek sháněl prach do šedých kupiček; nebylo tam jiné světlo než to, které proniklo starými praklinami. V nejtemnějších místech musel průvodce rozškrtávat zápalky. Byl to velmi malý nom, který se jen plaše usmíval a nereagoval, když se s ním Grimma snažila dát do hovoru.

"Kam jdeme?" zeptal se Masklin, ohlížeje se na hluboké otisky jejich nohou v nánosu prachu.

"K pohyblivým schodům," odpověděl Gurder.

"Hýbou se? Jak se hýbou? Nebo se hýbe Obchodák kolem dokola?"

Gurder si shovívavě odkašlal.

"Tohle všechno je pro tebe samozřejmě nové. Nesmíš si z toho dělat hlavu, jestliže všechno hned nepochopíš," řekl.

"Hýbou se, nebo se nehýbou?" vyzvíдалa Grimma.

"To uvidíte. Tyhle jediné používáme. Jsou trochu nebezpečné. Musíte se opatrně nalodit. To není jako výtah."

Malý Šatička ukázal kupředu, uklonil se a odkvapil.

Gurder je vedl úzkou škvírou mezi stářickými prkny podlahy do zcela prázdné chodby, a tam -

- pohyblivé schody.

Masklin je hypnotizovaně pozoroval. Schody se zvedaly z podlahy, při tom strašidelně skřípaly a drnčely vzhůru do vzdálených výšin.

"Pane jo," vydechl. To bylo všechno, na víc se nezmohl.

"Šatičkové se k nim nepřibližují," řekl Gurder. "Myslí, že je to oblíbené místo duchů."

"Nic proti nim nemám," řekla trochu roztřeseně Grima.

"Och, to je jen pověra," poznamenal Gurder. Obličej měl bílý a hlas se mu třásl. "Není čeho se bát," vypísknul.

Masklin na něj upřel pohled.

"Už jsi tady někdy byl?" zeptal se.

"No jo. Miliónkrát. Často," řekl Gurder, uchopil záhyb svého oděvu a žmoulal ho mezi prsty.

"Takže co teď uděláme?"

Gurder se snažil mluvit zvolna, ale hlas se mu sám od sebe zrychloval a zrychloval: "Víš, Šatičkové říkají, že Bří Arnoldové (zal. 1905) čeká nahoře, víš, a když nomové umřou -"

Grima se zamyšleně dívala, jak se schody zvedají, a znovu se otfásla. Potom se rozeběhla.

"Co to děláš?" zakřičel Masklin.

"Podívám se, jestli je to pravda!" odsekla. "Jinak tady skejsneme celý den!"

Masklin utíkal za ní. Gurder zalapal po dechu, ohlédl se a pelášil za těmi dvěma.

Masklin viděl, jak se Grima rozeběhla k zdvihající se hmotě schodu a vtom se podlaha pod ní vznesla a ona najednou stoupala, kymácejíc se, jak bojovala o rovnováhu. Podlaha se mu pod nohama tlačila vzhůru a on stoupal za Grimmou o schod níž.

"Seskoč!" volal. "Nemůžeš spoléhat na půdu, která se hýbe sama od sebe!"

Její bledý obličej zíral přes okraj schodu.

"K čemu to bude dobré?" zeptala se.

"Mužem to pak někde spolu probrat!"

Zasmála se. "Kde? Podíval ses už dolů?"

Masklin se otočil.

Už byl o několik schodů výš. Vzdálená Gurderova postava sebrala odvahu a naskočila si na vlastní schod...

Bří Arnoldové (zal. 1905) nahoře nečekal.

Byla tam prostě dlouhá hnědá chodba lemovaná dveřmi. Na některých byla namalovaná slova.

Ale Grima čekala. Masklin jí pohrozil prstem, když seskočil ze svého schodu, který se tajuplně spustil do podlahy.

"Už vůbec nikdy něco takového nedělej!" křičel.

"Kdybych to neudělala, byl bys ještě dole. Mohl sis všimnout, že Gurder je k smrti vydešený!" odmlouvala.

"Ale tady nahoře může číhat všelijaké nebezpečí!"

"Jako například co?" řekla Grima přezíravě.

"No třeba..." Masklin váhal. "To teď není důležité, důležité je..."

V tom okamžiku jim schod téměř k nohám dokutálel Gurdera. Zvedli ho.

"Tak," řekla Grima zvesela. "Jsme tu všichni a všechno je v nejlepším pořádku, nebo ne?"

Gurder se díval kolem sebe. Pak si odkašlal a upravil si oděv.

"Ztratil jsem tam rovnováhu," řekl. "Záludné, tyhle pohyblivé schody. Ale vy jste si na ně okamžitě zvykli." Znovu zakašlal a podíval se do chodby. "No, radši bychom sebou měli hodit," řekl.

Tři nomové se plížili vpřed podél rady dveří.

"Patří některé Radikální slevě?" zeptala se Grima. To jméno tady nahoře znělo jaksi hrozivěji.

"Hm, ne," řekl Gurder. "Ta bydlí mezi kotli v suterénu." Zašilhal vzhůru na nejbližší dveře. "Tyhle se jmenují Mzdy."

"Jsou dobré nebo špatné?" vyzvíдалa dál Grima a prohlížela si to slovo na natřených dveřích.

"Nevím."

Masklin tvořil zadní voj, pomalu se otáčel, aby měl na očích celou chodbu. Byla příliš rozlehlá. Nebyl tam žádný úkryt, nebylo se za čím schovat.

Ukázal na řadu obrovských červených věcí, které visely uprostřed protější stěny. Gurder zašeptal, že to jsou kyblíčky.

"Jejich obrázky jsou v knížce Kubík a Zuzka jedou k moři," řekl.

"Co je to na nich napsáno?"

Gurder přivíral oči. "Oheň," řekl. "Ach já. Opat měl pravdu. Kyblíčky na oheň!"

"Oheň v kyblíčcích?" ptal se Masklin. "Kyblíčky s ohněm? Žádné plameny nevidím."

"Musejí být uvnitř. Možná mají víko. Ve fazolových plechovkách jsou fazole a v zavařeninových sklenicích je zavařenina. V kyblíčcích na oheň by tedy měl být oheň," řekl nejistě Gurder. "Jdem."

Grima se také na to slovo upřeně dívala. Rty se jí pohybovaly, když si ho pro sebe opakovala. Potom chvátila za těmi dvěma.

Konečně došli na konec chodby. Tam byly další dveře, prosklené v horní polovině.

Gurder se na ně zadíval.

"Vidím tam nějaká slova," řekla Grima. "Přečti je. Radši bych se na ně neměla dívat," dodala sladce, "aby se mi nezapařil mozek."

Gurder polkl. "Říká se tu, Bří Arnoldové (zal. 1905). D. H. K. Vysmrkmáslo, generální ředitel'. Ech."

"On je uvnitř?" zeptala se Grima.

"No, ve fazolových plechovkách jsou fazole a v ohňových kyblíčcích je oheň," napovídal Masklin. "Dveře nejsou zavřené, podívejte. Chcete, abych se tam šel podívat?"

Gurder nešťastně přikývl. Masklin došel ke dveřím, opřel se do nich a tlačil, až ho bolely paže. Nakonec s nimi trochu pohnul.

Uvnitř bylo zhasnuto, ale ve slabém svitu z chodby mohl vidět, že vstupuje do velké místnosti. Koberec byl mnohem hustší - jako by se prodírali trávou. O několik metrů dál stála velká pravoúhlá dřevěná věc; když ji obcházel, uviděl za ní židli. Snad tady sedává bři Arnoldové (zal. 1905).

"Kde jsi, bři Arnoldové (zal. 1905)?" zašeptal.

Po několika minutách druzí dva slyšeli, jak je tiše volá. Vykoukli za dveřmi.

"Kde jsi?" zasyčela Grimmera.

"Tady nahoře," bylo slyšet Masklinův hlas. "Na té velké dřevěné věci. Můžete sem vyšplhat po takových výčnělcích. Tady nahoře jsou všelijaké věci. Na koberci opatrně, může v něm být dravá zvěř. Když chvíli počkáte, pomůžu vám." Brodili se hlubokým vlasem koberce a jako na trní čekali u dřevěného útesu.

"To je psací stůl," řekl Gurder z vysoka. "V Nábytku je jich plno. Úžasná kvalita v pravé stoprocentní dubové dýze."

"Co to tam dělá?" ptala se Grimmera. "Slyším nějaké cinkání."

"Nepostradatelný v každé domácnosti," řekl Gurder, jako by mu pronášené slogany dodávaly trochu útěchy. "Široký výběr pro každého."

"O čem to mluvíš?"

"Promiň. Takovéhle věci píše bři Arnoldové (zal. 1905) na ty Nápis. Prostě mi dělá dobře si je přeříkat."

"Co je ta druhá věc tamhle?"

Podíval se, kam ukazuje.

"To? To je židle. S otočnou úpravou získáte dojem větší výkonnosti."

"Velká jako pro lidi," řekla zamyšleně.

"Myslím, že na ní lidé sedí, když jim bři Arnoldové (zal. 1905) dává příkazy."

"Hmm," řekla.

Nad hlavou jí něco zacinkalo.

"Promiňte," volal dolů Masklin. "Chvilku mi trvalo zaháčekovat je dohromady."

Gurder vzhledl do výšin a na lesklý řetěz, co najednou visel dolů.

"Svorky," řekl udiveně. "Na to bych nikdy nepřišel."

Když se vyškrábali nahoru, našli Masklina, jak se prochází po lesklé ploše a šťouchá kopím do všeho kolem. "Tohle je papír," vysvětlil ledabyle Gurder, "a věci na děláni značek."

"No, nevypadá to, že by se tu bři Arnoldové (zal. 1905) vyskytoval," řekl Masklin. "Možná šel do postele nebo bůhvíkam."

"Opat říkal, že ho viděl jednou večer sedět zrovna tady za stolem," řekl Gurder. "Dohlížel na Obchodák."

"Cože, na téhle židli?" podivila se Grimmera.

"Asi ano."

"Tak to je velký, že jo?" naléhala Grimmera neúprosně. "Asi jako člověk."

"Tak nějak," řekl Gurder váhavě.

"Hmm."

Masklin našel kabel tlustý jako jeho paže, který se vinul po desce stolu. Sledoval ho.

"Jestli má podobu člověka a je velký jako člověk," řekla Grimmera, "tak to je možná -"

"Pojďme se podívat, co je tady nahoře, jo?" řekl honem Gurder. Přešel k hromadě papíru a začal předčítat svrchní list v chabém světle, přicházejícím z chodby. Četl pomalu a hodně nahlas.

"Arncó Group," četl, "sdružující Arncó Developments (Velká Británie), United Television, Arncó Schultz (Hamburk) AG, Arncó aerolinie, Arncó Recording, Arncó (biografie) s. s. r. o., Naftářská holdingová společnost Arncó, Vydavatelství a nakladatelství Arncó, Maloobchod Arncó -"

"A hrome," řekla Grimmera chabě.

"Je toho tady víc," řekl Gurder vzrušeně, "menšími písmeny, možná, že to tak zamýšleli pro nás. Poslechni si všechna ta jména: Maloobchod Arncó zahrnuje smluvní filiálky, Grimethorpovy barvylaky, Mechanické smetáky Všudybyl, s. s. r. o., a - a - a -"

"Něco je špatně?"

"- bři Arnoldové (zal. 1905)." Gurder vzhledl. "Co myslíš, že to znamená? Nabídka výhodná, ochraňuj nás."

Rozsvítlo se. Světlo, bílé a palčivé, padalo šikmo na oba, takže stáli nad černými jezírky vlastních stínů.

Gurder se s hrůzou díval na zářící kouli, která se objevila nad nimi.

"Promiň, myslím, že jsem to byl já," řekl Masklinův hlas ze stínu. "Našel jsem takovouhle jakoby houpačku a když jsem se zhoopl, udělalo to cvak. Promiňte."

"Aha," řekl Gurder zvesela. "Elektrické světlo. Samozřejmě. Na chvilku mě to docela vyděsilo."

Masklin se objevil v kruhu jasu a podíval se na papír.

"Slyšel jsem tě číst," řekl. "Něco zajímavého?"

Gurder se znovu zabral do čtení.

"Sdělení všemu personálu," četl. "Jsem přesvědčen, že jsme si všichni vědomi stále klesající finanční výnosnosti obchodního domu za poslední léta. Tato rozlehlá stará budova, zcela vyhovující neuspěchanému zákazníkovi roku 1905, se nehodí do vzrušeného světa devadesátých let, a všichni víme, že jsme naneštěstí zaznamenali kapitálové ztráty a obecný úbytek zákazníků, který následoval po otevření novějších velkých filiálek ve městě. Jsem si jist, že náš zármutek nad uzavřením obchodního domu Bratři Arnoldové, který, jak víte, založil bohatství společnosti Arncó, zmenší zpráva o tom, že Arncó Group ho plánuje nahradit supermarketem s potravinami v nákupním středisku Neila

Armstronga. Za tím účelem bude obchodní dům na konci měsíce uzavřen a krátce poté stržen, aby ustoupil novému skvělému komplexu pro volný čas společnosti Arnco..."

Gurder zmlkl a složil hlavu do dlaní.

"To jsou zase ta slova," řekl Masklin pomalu. "Uzavření. Demolice."

"Co je to volný čas?" řekla Grimma.

Papírník si jí nevšímal.

Masklin ji vzal jemně za ruku.

"Myslím, že chce být chvíli sám," řekl. Přehnul hrotem kopí list papíru po šířce a skládal ho, až byl dost malý, aby se dal nést.

"Čekám, že to bude chtít Opat vidět," řekl. "Nikdy nám neuvěří, jestli mu -"

Zarazil se. Grimma se mu upřeně dívala přes rameno. Ohlédl se a viděl skrz skleněnou výplň dveří nějaký stín. Měl tvar člověka. A zvětšoval se.

"Co je to?" zeptala se.

Masklin sevřel kopí. "Já myslím," řekl, "že je to asi Radikální sleva."

Obrátili se a hnali se ke Gurderovi.

"Někdo sem jde," šeptal Masklin. "Dolů na zem, rychle!"

"Stržen!" kvílel Gurder, svíral si rukama ramena a kýval se ze strany na stranu. "Totální výprodej! Konečné snížení cen! Všichni jsme zatraceni!"

"Ano, a myslíš, že by ses mohl nechat zatratit na podlaže?" řekl Masklin.

"Není při sobě, to je vidět," řekla Grimma. "No tak," dodala děsně povzbudivě. "Hopla!"

Zvedla ho a sunula k žebříku ze svorek. Masklin šel pozpátku za nimi s očima na dveřích.

Pomyslel si: viděl to světlo. Tady teď měla být tma, a on viděl světlo. Ale nikdy se mu nepodaří zhasnout a stejně by to nemělo smysl. Nevěřil v žádného démona jménem Radikální sleva a prosím, už je tady. To je divný svět.

Odplížil se do stínu za hromádku papírů a čekal.

Slyšel, jak Gurderovy chabé protesty dole na podlaže naráz ustaly. To ho asi Grimma něčím praštila. V krizových situacích byla schopná pozoruhodných činů.

Dveře se otevíraly, velmi pomalu. Objevila se v nich postava. Vypadala jako člověk v modrém obleku. Masklin nedokázal mnoho usoudit z výrazu lidské tváře, ale tenhle člověk nevyhlížel příliš šťastně. V ruce držel kovovou trubici. Z jednoho jejího konce proudilo světlo. Hrůzostrašné světlo, pomyslel si Masklin.

Postava se přiblížila tím zpomaleným náměsíčním způsobem, jakým chodí lidé. Masklin vykukoval za papírem, proti své vůli zcela fascinován. Díval se do kulatého zarudlého obličej, cítil cizí dech, zřetelně viděl čepici se štítkem.

Dověděl se už, že lidé v obchodním domě mají svoje jména napsána na odznáčcích, protože - jak mu bylo řečeno - byli tak hloupí, že by si jeden druhého jinak nezapamatovali. Tenhle měl jméno na čepici. Masklin přimhouřil oči, aby rozeznal tvar písmen: H... L... Í... D... A... Č. Měl bílé kníry.

Muž se napřímil a dal se do obhlídky místnosti. Nejsou hloupí, řekl si Masklin. Je dost chytrý, aby věděl, že se tady nemělo svítit, a chce přijít na to, proč se svítí. Musí ty dva zahlédnout, jenom se podívat na správné místo. I člověk je může zahlédnout.

Sevřel kopí. Oči, pomyslel si, musím mu jít po očích...

Hlídač se ospale sunul po místnosti, prohlížel skříně a díval se do koutů. Potom zamířil zpátky ke dveřím.

Masklin se odvážil vydechnout, a v tom okamžiku se odněkud zdola ozval Gurderův hysterický hlas.

"To je Radikální sleva! Ó, Nabídka výhodná, spas nás! Jsme všichni umphumphumphumph -"

Hlídač se zastavil. Otočil se a na obličej se mu pomalu jako sirup rozléval zmatený výraz.

Masklin zacouval dál do stínu. Tak, teď, pomyslel si. Kdybych se tak mohl pořádně rozeběhnout...

Cosí za dveřmi začalo řvát. Připomínalo to hluk nákladáku. Muže to zřejmě neznepokojilo, jenom otevřel dveře a vyhlédl.

Na chodbě byla lidská žena. Vypadala dost staře, pokud mohl Masklin soudit, v růžové květované zástěře a s bačkorami na nohou. V jedné ruce držela prachovku a druhou rukou...

Inu, vypadalo to, jakoby zadržovala jakéhosi řvouna, nějaký pytel na kolečkách. Neustále vyrážel vpřed po koberci, ale ona měla jednu ruku na jeho holi a vždycky ho stáhla zpět.

Masklin pozoroval, jak tu věc nakopla. Řev odumřel, když na ni Hlídač začal mluvit. Masklinovi ten hovor zněl jako souboj dvou lodních sirén.

Masklin utíkal k hraně stolu a napůl sešplhal, napůl spadl po žebříku ze svorek. Ostatní čekali ve stínu psacího stolu.

Gurder koulel očima; Grimma mu jednou rukou pevně svírala ústa.

"Pojďte, vypadneme odsud, dokud se nedívá!" křikl Masklin.

"Jak?" řekla Grimma. "Jsou tu jenom tyhle dveře."

"Umphumphumph."

"A co uděláme s ním?"

"Podívej," řekl Masklin vyděšenému Gurderovi. "Necháš už toho s tím posledním soudem pořád dokola nebo ne? Jinak ti budeme muset dát roubík. Promiň."

"Umph."

"Slibuješ?"

"Umph."

"Tak jo, můžeš ho pustit."

"To byla Nabídka výhodná!" zasyčel rozčileně Gurder.

Grimma se podívala na Masklina. "Mám mu zase zacpat hubu?" řekla.

"Ať si říká, co chce, pokud bude mluvit potichu," řekl Masklin. "Patrně se tak cítí líp. Je trochu v šoku."

"Nabídka výhodná nás přišla zachránit! Se svou velkou řvoucí Odsávačkou duší..." Gurderovi se samým zmatkem vlnilo obočí.

"To byl vysavač, ne?" řekl pomalu. "Vždycky jsem si myslel, že je to něco magického a on to je jenom vysavač. V Domácích spotřebičích jsou jich spousty. Se speciální sací silou pro vyčištění koberce skrz naskrz."

"Dobrá. To je sice hezké. Ale jak se odsud dostanem?" Pátání za registraturou odhalilo škvíru mezi prkny podlahy právě tak velkou, aby se jí s obtížemi protáhli. Cesta zpět trvala půl dne, částečně proto, že Gurder si každou chvíli sedl a propukal v pláč, ale hlavně proto, že museli šplhat dolů vnitřkem stěny. Byla dutá a plná drátů s nějakým tím kouskem dřeva, které tam přivázali Šatičkové, ale přesto to byla únavná lopota. Vylezli pod Šatičkami pro dětičky. V té době se Gurder vzpomatoval a nadutě si vyžádal jídlo a eskortu.

A tak se nakonec vrátili do Oddělení papírnictví.

Právě včas.

Bábi Morkie vzhledla, když byli vpuštěni k Opatovi do ložnice. Seděla u postele s rukama na kolenou. "Žádnej velkej rámus," nařídila. "Je moc nemocnej. Říká, že umírá. Řekla bych, že to asi bude vědět nejlíp."

"Proč umírá?" zeptal se Masklin.

"Protože už žije moc dlouho," odpověděla bábi.

Opat ležel mezi svými polštářky, vrásčitý a ještě menší, než si ho Masklin pamatoval. Svíral Věc v hubených rukou, podobných párátkům.

Podíval se na Masklina a s velkou námahou mu pokynul, aby přistoupil blíž.

"Budeš se k němu muset naklonit," přikázala bábi. "Sotva ze sebe vypraví hlásek, chudáček starý."

Opat jemně uchopil Masklinovo ucho a přitáhl si ho k ústům.

"Ryzí žena," zašeptal, "má mnoho dobrých vlastností, já vím. Ale prosím tě, pošli ji pryč, než mi vnutí další lék."

Masklin přikývl, Morkiiny léčebné prostředky, vyráběné z léčivých, čistých a dá se říci částečně jedovatých rostlin a kořinek, byly úžasné. Po jedné dávce medicíny na bolení žaludku bylo jisté, že si už vůbec nikdy na bolení žaludku nepostěžujete. Svým způsobem to byl taky druh léčby.

"Nemohu ji jen tak poslat pryč," řekl, "ale mohu ji požádat."

Vyšla ven, vykřikujíc instrukce, aby mohla namíchat další dávku léku.

Gurder si klekl u postele.

"Vy neumřete, že ne, pane?" řekl.

"Jistěže ano. Každý umře. O tom je právě život," zašeptal Opat. "Viděli jste bří Arnoldové (zal. 1905)?"

"Tedy. É." Gurder zaváhal. "Našli jsme něco Psaného, pane. Je to pravda, říká se v něm, že se obchodní dům bude bourat. To znamená konec všeho, pane, co jen budeme dělat?"

"Budete muset odejít," řekl Opat.

Gurder se zatvářil zděšeně.

"Ale vždycky jste říkal, že všechno mimo obchodní dům je možná jenom sen!"

"A ty jsi mi nikdy nevěřil, chlapče. A možná jsem se mýlil. Ten mladík s kopím, je tady ještě? Moc dobře nevidím."

Masklin pokročil kupředu.

"Á, tady jsi," řekl starý nom. "Tahle tvoje krabička."

"Ano," řekl Masklin.

"Vyprávěla mi. Promítala mi obrázky. Obchodní dům je daleko větší, než jsem si myslel, existuje taková místnost, v níž se ukládají hvězdy, ne jenom ty blýskavé, co visí ze stropu o Vánočním trhu, ale stovky takových podobných. Říká se tomu vesmír. Kdysi jsme tam žili, skoro celý nám patřil, byl to náš domov. Nebydleli jsme pod něčí podlahou. Myslím, že bří Arnoldové (zal. 1905) nás vybízí, abychom se tam vrátili."

Natáhl se a studené bílé prsty s překvapivou silou sevřely Masklinovi paži.

"Neříkám, že jsi obdařený důvtipem," řekl. "Ve skutečnosti mám takový dojem, že jsi ten naivní, ale povinností dbalý typ, který se stává vůdcem, když z toho nekouká žádná sláva. Jsi ten typ, co věci dotahuje do konce. Odved' je domů. Odved' je všechny domů."

Klesl zpátky na polštáře a zavřel oči.

"Ale - odejít z Obchod'áku, pane?" řekl Gurder. "Jsou nás tisíce, staří a mimina a všichni ostatní, kam můžeme jít? Venku jsou lišky, říká Masklin, a vítr a hlad a voda, co padá z oblohy po kouskách. Pane? Pane?"

Grimma se naklonila a nahnátla starému nomovi zápěstí.

"Slyší mě?" zeptal se Gurder.

"Možná," odpověděla Grimma. "Možná. Ale nebude ti moct odpovědět, protože je mrtvý."

"Ale on nemůže umřít! Vždycky tady byl!" řekl Gurder užasle. "Ty jsi se spletla. Pane? Pane!"

Masklin vzal Opatovi Věc z poddajných rukou, když dovnitř vběhli další Papírníci, kteří zaslechli Gurderův hlas.

"Věci?" řekl tiše a kráčel stranou davu kolem postele.

"Poslouchám."

"Je mrtvý?"

"Žádné životní funkce nezjištěny."

"Co to znamená?"

"To znamená ,ano'."

"Ó." Masklin nad tím uvažoval. "Myslel jsem, že nejdřív nás musí něco sníst nebo rozmáčknout. Nemyslel jsem, že se

jenom nějak zastavíme."

Věc nenabídla žádnou informaci.

"Nějaký nápad, co bych teď měl udělat?" řekl Masklin. "Gurder měl pravdu. Všechno tohle teplo a jídlo nebudou chtít opustit. Možná jen pár mladíků, z legrace. Ale jestli máme venku přežít, budeme potřebovat spoustu lidí. Věř mi, já vím, o čem mluvím. A to jim mám říct: Pardon, tohle všechno musíme opustit?"

Věc promluvila:

"Ne," řekla.

Masklin nikdy neviděl pohřeb. Vlastně nikdy neviděl umřít nějakého noma proto, že žil příliš dlouho. Ano, někteří byli snědzeni nebo se odněkud nevrátili, ale žádný z jeho skupiny nikdy takto přirozeně nedospěl ke konci.

"Kam se pochovávají vaši mrtví?" ptal se Gurder.

"Do jezevců a lišek, to často," odpověděl a neodolal, aby nedodal: "Však víš. Ti hezčí a hbití lovci."

Takto se nomové loučili se svými mrtvými:

Tělo starého Opatu bylo slavnostně oblečeno do zeleného pláště a špičatého červeného klobouku. Dlouhou bílou bradu mu pečlivě vykartáčovali, položili ho na jeho postel a Gurder četl pohřební řeč.

"Teď, když se ti, brí Arnoldové (zal. 1905), zlíbilo povolat našeho bratra do svého velkého Ráje zahrádkářů nad Zbožím na úvěr, tam, kde je Ideální sekačka trávy a Úžasná výstava květů a bazén života věčného ve Snadno instalovatelné polyetylenové fólii s opravdu senzačním obkladem, dáme mu dary, které si nom musí vzít na tuto cestu."

Hrabě Kovomat pokročil vpřed. "Dávám mu," řekl a vedle noma položil nějaký předmět, "Čestný rýč lopoty."

"A já," řekl vévoda de Galanterie, "mu kladu po bok Rybářský prut naděje."

Další vysoce postavení nomové přinášeli další věci: Trakař vůdcovství, Nákupní košík života. Umřít v Obchodáku je dost komplikované, pomyslel si Masklin.

Grimma se hlasitě vysmrkala, když Gurder skončil a tělo obřadně odnášeli.

Do druhého suterénu, jak se později dověděli, a do spalovny. Dolů do říše Radikální slevy, Hlídače, který tam za noci sedává, jak praví legenda, a popíjí svůj příšerný čaj.

"Řekla bych, že je to dost hrozný," řekla bábi Morkie, když tam tak postávali. "Za mejch mladejch let, když člověk umřel, tak jsme ho pochovali. Do země."

"Do země?" řekl Gurder.

"Taková podlaha," vysvětlila bábi.

"Co se potom stalo?"

Bábi se zatvářila rozpačitě. "Co jako?" řekla.

"Kam šli potom?" ptal se Papírník trpělivě.

"Šli? Nemyslím, že by někam chodili. Mrtví se moc necouraj."

"V Obchodáku," řekl Gurder zvolna, jakoby něco vysvětloval hodně zaostalému dítěti, "když zemře nom, pokud to byl dobrý nom, pošle ho brí Arnoldové (zal. 1905) zpátky k nám, než odejde do Lepšího obydlí."

"Jak můžou -" začala bábi.

"Tu vnitřní část, myslím," řekl Gurder. "Ten kousek uvnitř, který jste opravdu vy."

Zdvořile se na něj dívali a vyčkávali, jestli podá nějaký důkaz.

Gurder si vzdychl. "Dobrá," řekl, "přivedu někoho, aby vám to ukázal."

Odvedli je do Ráje zahrádkářů. To je divné místo, pomyslel si Masklin. Vypadalo jako svět venku, ale bez všech překážek, které k venkovnímu světu patří. Jediným světlem byla slabá záře domácích slunců, která stála na obloze celou noc. Nebyl tu žádný vítr, žádný déšť, a nikdy nebudou. Trávu nahradila zeleně obarvená pytlovina, z níž něco trčelo. Byly tu jenom kopcovité útesy sáčeků se semínky, každý s obrázkem, o kterých měl Masklin podezření, že naprosto neodpovídají skutečnosti. Ukazovaly květiny, ale květiny nepodobné těm, které kdy viděl.

"Vypadá to Venku takhle?" ptal se mladý kněz, který je provázel. "Říká se, říká se, é, říká se, že jste tam byli Říká se, že jste to viděli." Řekl to s nadějí.

"Bylo tam víc zelené a hnědé," řekl Masklin kategoricky.

"A květiny?" řekl kněz.

"Něco málo květů," souhlasil Masklin. "Ale ne takovýchle."

"Kdysi jsem takovýchle kytky zažíval," řekl Torrit a pak, poněkud neobvykle, umkl.

Vedli je kolem nemotorné obrovské sekačky na trávu a tam -

- byli nomové. Vysocí, buclatí nómové. Trpaslíci s tvářičkami zmalovanými narůžovo. Někteří drželi rybářské pruty a rýče. Někteří vezli malované trakaře. A všichni se culili.

Po nějakou dobu stál Masklinův kmen mlčky.

Pak řekla Grimma tichounce. "To je hrůza."

"Ale ne!" vykřikl kněz zděšeně. "Je to zázrak! Brí Arnoldové (zal. 1905) vás posílá zpět elegantní a celé nové, a potom opustíte obchodní dům a přijdete na báječné místo!"

"Nejsou tu žádný ženský," řekla bábi. "Aspoň nějaká úleva."

"Ach, tedy," řekl kněz a tvářil se trochu rozpačitě. "To byla vždy poněkud diskutabilní otázka, nejsme si jisti proč, ale myslíme -"

"A nikomu se nepodobaj," řekla bábi. "Všichni vypadaj stejně."

"No, víte -"

"To zrovna, vrátit se takováhle," řekla bábi. "Přijít zpátky takhle, tak radši nikam nejdu."

Kněz téměř plakal.

"Ne, ale -"

"Jednou sem jednoho takovýho viděl." To byl zase starý Torrit. V obličejí byl celý šedivý a chvěl se.

"Ty kušuj, ty," sykla bábi. "Nikdá si nic neviděl."

"To teda jo," řekl Torrit. "Když sem byl malej klouček. Děda Dimpo nás několik vzal rovnou přes pole, rovnou skrz les a tam byly tyhle veliký kamenný domy, kde žijou lidi, a měly vpředu polička plný kyték, takovejch, co maj tady, a trávu úplně krátkou a rybníčky s oranžovýma rybičkama, a jednoho takovýhohle sme tam viděli. Seděl na kamenný prašivce u jednoho toho rybníčku."

"To určitě ne," poznamenala automaticky Grima.

"To teda jo a vůbec," řekl Torrit chladně. "A pamatuju se, jak děda říkal: 'To není žádnéj život, pořád venku za každýho počasí, ptáci vám dělaj na klobouk a psiska na vás zvedaj nožičku'. Vypravoval nám, že je to obr mezi nomy, kteréj zkameněl, jelikož tam vysedával moc dlouho a jakživ nechytíl ani mřenku. A říkal: 'To je mi způsob, jak sejít ze světa, to pro mě není, hoši, já chci náhlou smrt', a vtom na něj skočila kočka. Smíchy sme se neudrželi."

"Co bylo dál?" ptal se Masklin.

"Ale, pěkně jsme jí to vykreslili kopíma a jeho sme popadli a všichni sme hnali pryč jako cvo - velmi rychle," řekl Torrit, když zpozoroval, že se bábi tváří přísně.

"Ne, ne!" zanaříkal kněz. "Takhle to vůbec není!" a potom začal vzlykat.

Bábi chvilku otálela a potom ho něžně pleskla po zádech.

"No tak, no tak," řekla. "Tím se netrap. Ten blázen stará pitomá vypráví, co ho napadne."

"Nejsem -" začal Torrit. Varovný pohled bábi Morkie ho zastavil.

Pomalů se vraceli a snažili se vypudit z mysli ty strašné kamenné postavy. Torrit se loudal vzadu a bublal jako opotřebované krupobítí. "Já to vopravdu viděl, to vám povídám," šeptal si. "Hrozně velkéj a šklebil se, vopravdu, a seděl na puntíkovany kamenný houbě. Vopravdu jsem to viděl. Ale nikdá sme se tam nevrátili. Radši nic než pak litovat, dycky říkám. Ale vopravdu jsem to viděl."

Každému bylo jasné, že novým Opatem se stane Gurder. Starý Opat zanechal přesné instrukce. Nezdálo se, že by se objevily nějaké námitky.

Vlastně jediný proti této myšlence byl Gurder sám.

"Proč já?" řekl. "Nikdy jsem nechtěl nikoho vést! Však... víte..." ztišil hlas. "Někdy mám pochybnosti. Starý Opat o tom věděl, určitě, nechápu, proč si myslel, že se na to hodím."

Masklin neříkal nic. Napadlo ho, že Opat měl možná na mysli velmi určitý cíl. Snad byl čas na drobné pochybnosti.

Snad nastal čas podívat se na bří Arnoldové (zal. 1905) jinak.

Dohadovali se ve velkém podpodlažním prostoru, který Papírnictví užívalo k důležitým shromážděním; bylo to kromě Tržnice jediné místo v obchodním domě, kde byly boje přísně zakázány. Hlavy familií, vládci oddělení a pododdělení se vzájemně otloukali všude kromě toho místa. Ač nebylo dovoleno nosit zbraně, při vhodné příležitosti jeden druhého podřezávali.

Přimět je k tomu, aby vůbec pomysleli na jakoukoli spolupráci, by bez Papírnictví bylo nemožné. Bylo to divné, opravdu. Papírnictví nemělo vůbec žádnou moc, ale všechny familie ho potřebovaly, takže přežívalo a jistým zvláštním způsobem vládlo. Nikdo z Galanterie by ze zásady vůbec nenaslouchal ani tomu nejrozumnějšímu z Kovomatu, ale poslouchali, když mluvčí byl z Papírnictví, protože každý věděl, že Papírnictví nikomu nestrání.

Masklin se obrátil ke Gurderovi.

"Potřebujeme si promluvit s někým z Kovomatu. Řídí elektřinu, že ano? A hnízdiště nákladáků."

"Tamhle je hrabě z Kovomatu," řekl Gurder a ukázal. "Ten hubený s knírem. Jedná poměrně bez skrupulí. Ale o elektřině toho moc neví."

"Myslel jsem, že jsi říkal -"

"Ó, Kovomat, to ano. Nevolníci a sluhové a kdoví kdo. Ale takový jako hrabě ne. Dobré nebe," usmíval se Gurder.

"Nemyslíš si snad, že se vévoda de Galanterie někdy dotkne nůžek, co, nebo že si baronesa del Ikatesová v plné kráse chodí shánět jídlo?"

Úkosem se podíval na Masklina.

"Ty máš nějaký plán, vid', " řekl.

"Ano. Tak nějak."

"Tak co jim chceš říct?"

Masklin bezmyšlenkovitě ohmatával hrot kopí.

"Pravdu. Chci jim říct, že mohou z Obchoďáku odejít a vzít si všechno s sebou. Myslím si, že by to šlo."

Gurder si hladil bradu. "Hm," řekl. "Předpokládám, že to možné je. Ponese-li každý tolik jídla a věcí, kolik unese. Ale brzy se to spotřebuje. A elektřina se stejně nedá odnést. Bydlí v drátech, víš."

"Kolik Papírníků dovede číst jako lidi?" zeptal se Masklin a ignoroval tu poznámku.

"Každý z nás dovede trochu číst, samozřejmě," řekl Gurder. "Ale jenom čtyři z nás jsou opravdu dobří, jestli to chceš vědět."

"To asi nebude stačit," řekl Masklin.

"No, je to kumšt a ne každý to pochopí. Co máš za lubem?"

"Způsob, jak dostat všechny ven, všechny. Vzít s sebou všechno, co kdy budeme potřebovat, všechno," řekl Masklin.

"Taková tíha je rozdrť!"

"Vůbec ne. Většina toho, co ponesou, neváží vůbec nic."

Gurder se zatvářil ustaraně. "Není to žádná z těch Dorcasových bláznivín, že ne?" řekl.

"Ne."

Masklin měl pocit, že asi vyletí z kůže. Neměl hlavu dost velkou, aby se v ní udrželo všechno to, co mu řekla Věc.

A byl jediný. Ach, Opat to věděl, a zemřel s očima plnými hvězd, ale ani on nic nechápal. Galaxie! Ten stařec si myslel, že je to taková velká místnost uvnitř Obchodáku, takové největší oddělení ze všech. Možná Gurder taky nepochopí. Celý život prožil pod střešou. Nemá vůbec představu, o jaké vzdálenosti běží.

Masklin nad tím pocítil malý příval pýchy. Nomové z Obchodáku nemohou rozumět tomu, co říká Věc, protože nemají žádné zážitky, z kterých by vycházeli. Pro ně byla vzdálenost z jednoho konce Obchodáku na druhý největší možnou vzdáleností na světě.

Nebudou schopni vypořádat se se skutečností, že například hvězdy jsou mnohem dál. I kdyby celou cestu běželi, patrně by trvalo týdny doběhnout až tam.

Bude je na to muset polehoučku připravit.

Hvězdy! Před dlouhou, dlouhou dobou mezi nimi nomové cestovali na něčem, vedle čeho nákladní auta vypadají titěrně. A to něco postavili nomové. A jedna z těch velkých lodí na průzkumném letu kolem maličké hvězdy na konci vesmíru vyslala menší loď, aby přistála ve světě lidí.

Ale něco se pokazilo. Masklin z toho mnoho nepochopil, snad jen to, že ta věc byla velmi, velmi silná. Ale přežily stovky nomů. Jeden z nich prohrabal vrak a našel Věc. Nebyla k ničemu bez elektřiny, ale nomové si ji přesto nechali, protože to byl stroj, který loď řídil.

A generace přicházely a odcházely a nomové zapomněli všechno až na to, že Věc je velice důležitá.

Tohle je až moc pro jednu hlavu, pomyslel si Masklin. Ale to nebylo to nejdůležitější, z čeho se mu rozšuměla krev a dlaně ho začaly pálit.

Důležité bylo toto. Ta velká loď, ta, co dokázala létat mezi hvězdami, byla stále tam někde nahoře. Obsluhovaly ji stroje podobné Věci, trpělivě čekaly, až se nomové vrátí. Stroje, co uklízejí dlouhé chodby, a stroje, co vyrábějí potravu a pozorují hvězdy a v dlouhé temné prázdnotě lodi trpělivě odpočítávají hodiny a minuty.

A stroje by čekaly navěky. O Čase věděly jenom to, že je to něco, co se má měřit a odečítat. Čekaly by, až Slunce vychladne a Měsíc vyhasne, pečlivě by opravovaly loď a udržovaly ji v pohotovosti, až se nomové vrátí.

Aby je odvezla Domů.

A zatímco stroje čekaly, pomyslel si Masklin, úplně jsme na ně zapomněli, zapomněli jsme na všechno o sobě a žili jsme v děrách v zemi.

Věděl, co musí udělat. Samozřejmě, že to byl nemožný úkol. Ale na to on byl zvyklý. Vlāčēt se s krysou celou cestu z lesa k noře býval také nemožný úkol. Ale nebylo nemožné odtáhnout ji kousek cesty, tak to udělal, a potom si odpočinul a potom ji táhl zase kousek cesty... Vyrovnat se s nemožným znamenalo rozdělit úkol na několik pouze velmi obtížných zadání a každé z nich na skupinu hrozně těžkých úkolů a každý z nich na složité úkony a každý z nich... Ta nejtěžší práce ze všeho je patrně naučit nomy chápat, čím kdysi byli a čím zase mohou být.

Opravdu měl plán. Tedy, začalo to jako plán, co vymyslela Věc, ale jak si ho v hlavě probíral znovu a znovu, cítil, že není pouze pro něj. Šlo patrně o nemožný plán. Ale dokud to nezkusí, nebude mít jistotu.

Gurder ho upřeně pozoroval.

"É," řekl Masklin. "Tenhle plán..."

"Ano?" řekl Gurder.

"Opat mi řekl, že Papírnictví vždycky usilovalo o to, aby nomové spolupracovali a přestali se handrkovat," řekl Masklin.

"To bylo vždycky naším přáním, ano."

"Tento plán bude znamenat, že budou muset spolupracovat."

"Dobrá."

"Jenom si nemyslím, že se jim to bude obzvlášť zamlouvat," řekl Masklin.

"To není fér! Jak se můžeš něco takového domnívat?"

"Myslím, že se tomu budeš smát," řekl Masklin.

"To poznáš, až mi to povíš," řekl Gurder.

Masklin mu to řekl. Když Gurder překonal překvapení, smál se a smál.

A potom se podíval Masklinovi do tváře a přestal.

"To ale nemyslíš vážně?" řekl.

"Nech mě to zkusit," řekl Masklin. "Máš lepší plán? Budeš mě podporovat?"

"Ale jak se - jak nomové - je vůbec možné, že můžeme," začal Gurder.

"Něco vymyslíme," chlácholil ho Masklin. "Samozřejmě s pomocí brí Arnoldové (zal. 1905)," dodal diplomaticky.

"Ach. Ovšem," řekl Gurder chabě. Vzpatatoval se.

"Jestli mám být novým Opatem, musím pronést řeč," řekl. "To se očekává. Všeobecné poselství dobré vůle a tak dál. O tom si můžeme promluvit později. Promyslet si to beze spěchu v klidném prostředí -"

Masklin zavrtěl hlavou. Gurder polkl.

"Ty myslíš hned?" řekl.

"Ano. Hned. Řekneme jim to hned."

hněvem velikým, řkouce, On je Venkovní, proč mu máme naslouchati? III. Opat Gurder řekl, Protože si to tak starý Opat přál. Jo, a protože já si to přeju taky. IV. Načež oni huderli, ale ztichli. V. Venkovní pravil, V záležitosti Šeptandy o Demolici mám Plán. VI. Nejděmež jako stinky, vylézající zpod odvalené klády, ale jako hrdý svobodný lid ve chvíli, kterou sobě zvolíme VII. I přerušili ho, řkouce, Co je to Stinky? Načež Venkovní pravil, No dobrá, tak jako krysy. VIII. Vezměmež s sebou věci, které budeme potřebovat, abychom začali nový život Venku, nikolivěk v jiném Obchodáku, avšak pod nebesy. Vezměmež všechny nomy, starce i mladé, a všechno jídlo a všechn materiál a informace, které potřebujeme. IX. A oni řekli, Všechny? A on řekl, Všechny. A oni mu řekli, Takovouhle věc nesvedeme...

Z Knihy Nom, Třetí etáž, Verš I –IX

"Ano, svedeme," řekl Masklin. "Když ukradneme nákladák."

Rozhostilo se hrobové ticho.

Hrabě Kovomat pozvedl obočí.

"Tu velkou páchnoucí věc s koly v každém rohu?"

"Ano," řekl Masklin. Všechny oči se na něj upíraly. Cítil, jak se začíná červenat.

"Ten nom se zbláznil!" vyrazil ze sebe vévoda z Galanterie. "I kdyby byl Obchodák v nebezpečí, a já nemám žádný, opravdu žádný důvod tomu věřit, je ten nápad naprosto absurdní."

"Víte," řekl Masklin a začervenal se, je tam spousta místa, můžeme jet všichni, můžeme si ukrást knihy, které nám řeknou, jak se co dělá -"

"Ústa se hýbají, jazyk se třepetá, ale smysl nikde," řekl vévoda. Někteří nomové kolem něho se nervózně zasmáli.

Koutkem oka zahlédl Masklin Angala, jak stojí vedle otce a obličej mu jen září.

"Bez urážky nebožtíka Opata," řekl váhavě jeden z méně významného panstva, "ale já jsem slyšel, že tam venku jsou jiné Obchodáky." Polkl. "Mám na mysli tohle, byl-li Obchodák postaven roku 1905, kde jsme žili my v roce 1904? Bez urážky."

"Nemluvím o stěhování do jiného Obchodáku," řekl Masklin. "Mluvím o svobodném životě."

"A já už tenhle nesmysl nebudu dál poslouchat. Starý Opat byl poctivý člověk, ale ke konci mu muselo tak trochu strašit v hlavě," vybafl vévoda. Obrátil se a hlučně opustil shromáždění. Většina ostatního panstva ho následovala. Někteří dosti neochotně, povšiml si Masklin; vlastně se šourali vzadu, aby případně mohli říct, že se zrovna sbírali k odchodu.

Ti, co zůstali, byli hrabě, malá tlustá žena, kterou Gurder označil jako baronesu del Ikatesovou, a hrstka méně významných pánů z pododdělení.

Hrabě se teatrálně rozhlížel.

"Ach," řekl, "prostor, kde se dá dýchat. Jen dál, mladíku."

"No, a to je ono," připustil Masklin. "Nemohu dál nic plánovat, dokud nebudu vědět víc. Například, dokázete vyrobit elektrinu? Ne ji jenom krást Obchodáku, ale vyrobit ji?"

Hrabě si třel bradu.

"Žádáš mě, abych ti vydal tajemství?" řekl.

"Můj pane," řekl Gurder zotra, "máme-li učinit tento zoufalý krok, je životně důležité, abychom k sobě byli upřímní a podělili se o naše vědomosti."

"To je pravda," řekl Masklin.

"Naprosto," řekl Gurder přísně. "My všichni musíme jednat pro dobro všech nomů."

"Dobře řečeno," souhlasil Masklin. "A proto právě Papírnictví, jako svůj příspěvek, naučí všechny nomy, kteří si to budou přát - čist."

Nastalo mlčení. Přerušilo je slabé zasupění, jak se Gurder snažil nerozchechtat se.

"Čist -!" začal.

Masklin váhal. Tak, když už zašel takhle daleko, mohl by to vyřídít z jedné vody načisto. Viděl, jak se na něj Grimma upřeně dívá.

"Také ženy," řekl.

Tentokrát to byl hrabě, kdo se tvářil překvapeně. Baronesa se naproti tomu usmívala. Gurder ze sebe stále vydával krátké vrnění.

"V Papírnictví jsou na regálech knihy všeho druhu," pustil se do toho Masklin. "Cokoliv budeme chtít uskutečnit, je na to kniha, která nám poví jak! Ale na jejich přečtení budeme potřebovat spousty lidí, abychom dokázali vyhledat, co potřebujeme."

"Myslím, že náš přítel Papírník by se chtěl napít vody," oznámil hrabě. "Myslím, že ho přemohl ten nový duch vzájemnosti a spolupráce."

"Mladíku," řekla baronesa, "co říkáš, může být pravda, ale řeknou nám ty úžasné knihy, jak se dá ovládat jedna z těch nákladních věcí?"

Masklin přikývl. Na tohle byl připraven. Grimma se vynořila za ním, táhla útlou knihu, která byla skoro tak velká jako ona. Masklin ji pomohl podepřít knihu tak, aby ji všichni viděli.

"Vidíte, má na sobě slova," řekl pyšně. "Už jsem se je naučil. Říkají..." Ukazoval na každé kopím, jak je vyslovoval. "...

Pravid - la... sil - ničního... provozu. Pravidla silničního provozu. Uvnitř jsou obrázky. Když se naučíte Pravidlům silničního provozu, můžete řídit. Říká se to tam. V Pravidlech silničního provozu" dodal nejistě.

"A já jsem vyřešila, co některá z těch slov znamenají," řekla Grimma.

"A některá z těch slov už přečetla," potvrdil Masklin. Nemohl si nevšimnout, že baronesu tato skutečnost zaujala.

"A to je všechno, co tam k tomu je?" řekl hrabě.

"É," řekl Masklin. Tím si také lámal hlavu. Měl špatné tušení, že to nemůže být takto snadné, ale tohle nebyla chvíle lámat si hlavu s drobnostmi, které se mohou vyřešit později. Co to jen ten Opat říkal? Že důležité na vůdci není to, jestli má pravdu, nebo se mylí, ale že si je jistý. Mít pravdu ale pomáhá, to rozhodně.

"No, šel jsem se podívat do hnízdiště nákladáků, myslím do garáže, dneska ráno," řekl. "Když se vyšplháte dost vysoko, můžete nahlédnout dovnitř. Jsou tam páky a kola a tak, ale domnívám se, že dokážeme zjistit, co dělají." Zhluboka se nadechl. "Nemůže to být moc obtížné, jinak by to lidé nezvládli."

To museli nomové připustit.

"Ohromně zajímavé," řekl hrabě. "Smím se zeptat, co od nás teď budeš požadovat?"

"Vaše lidi," řekl Masklin prostě. "Tolik, kolik můžete postrádat. Obzvláště ty, které nemůžete postrádat. A bude je třeba nakrmit."

Baronesa se rychle podívala na hraběte. Přikývl, takže také přikývla.

"Jen bych se chtěla zeptat té divenky," řekla. "Jestli se cítí dobře. Kvůli tomu čtení, myslím."

"Umím jenom pár slov," řekla Grimma rychle. "Jako Vlevo a Vpravo a Jízdní kolo."

"A nepocítila jste tlak v hlavě?" zeptala se baronesa opatrně.

"Opravdu ne, madam."

"Hm. To je nadmíru zajímavé," řekla baronesa a upřeně se zadívala na Gurdera.

Nový Opat právě usedal. "Já - já -" začal.

Masklin si v duchu povzddechl. Mohlo ho napadnout, že bude těžké naučit se řídit, naučit se, jak funguje nákladák, naučit se číst, ale to jsou, no, jen úkoly. Budete-li na nich pracovat dost dlouho, pak musíte mít úspěch. A měl pravdu. Obtížné to však bude s těmito nomy.

Ukázalo se, že je jich osmadvacet. "To nestačí," řekla Grimma.

"To je začátek," řekl Masklin. "Myslím, že postupně jich bude víc. Všechny je třeba naučit číst. Ne dobře, alespoň dostatečně. A pak se musí pět nejlepších naučit, jak naučit číst ty ostatní."

"Jak jsi na to přišel?" řekla Grimma.

"Věc mi to řekla," odpověděl Masklin. "Tomu se říká kritická postupová analýza. Znamená to, že vždycky existuje něco, co musíš udělat nejdřív. Například, když chceš postavit dům, potřebuješ vědět, jak se vyrábějí cihly, a než dokážeš vyrobit cihly, potřebuješ vědět, který druh jílu máš použít. A tak dál."

"Co je to jíl?"

"Nevím."

"Co jsou to cihly?"

"To si nejsem jistý."

"No, a co je to dům?" naléhala.

"Na to jsem ještě nepřišel," řekl Masklin. "Ale stejně je to všechno velmi důležité. Kritická postupová analýza. A existuje ještě něco dalšího, co se jmenuje dozorování postupu."

"To je co?"

"Já myslím, že to znamená řvát na lidi: 'Proč už jsi to neudělal?'" Masklin se díval dolů na svoje nohy. "Myslím, že bychom tohle mohli dát na starost bábi Morkie," řekl. "Nezdá se mi, že bude mít zájem naučit se číst, ale řvát ona umí."

"A co já?"

"Chci, aby ses naučila číst ještě líp."

"Proč?"

"Protože se potřebujeme naučit myslet," řekl Masklin.

"Já umím myslet!"

"Nevím," řekl Masklin. "Chci říct, ano, dovedeš myslet, ale jsou věci, o kterých nemůžeme přemýšlet, protože neznáme slova. Jako ti nomové z Obchoďáku. Oni ani nevědí, jak ve skutečnosti vypadá vítr a déšť!"

"Já vím, snažila jsem se vylíčit baronesu snít a -"

Masklin přikývl. "Tady to máš, no. Nevědí, a ani nevědí, že nevědí. A co když nevíme my! Měli bychom si přečíst všechno, co dokážeme. Gurderovi se to nelíbí. Říká, že číst by měli jenom Papírníci. Ale potíží je v tom, že se nesnaží věci pochopit."

Gurder zuřil.

"Čtení," říkal. "Každý připitomělý nom si sem přijde a odnese si všechno, co je natištěné, ani se na to nepodívá! Proč neprozradit všechno naše umění? Proč nenaučíme všechny psát, co?"

"To můžeme později," řekl Masklin mírně.

"Cože!"

"To není tak důležité, víš."

Gurder praštil do stěny. "Proč jsi mě ve jménu bří Arnoldové (zal. 1905) předem nepožádal o dovolení?"

"Ty bys mi ho dal?"

"Ne!"

"Vidiš, tak proto," řekl Masklin.

"Když jsem říkal, že ti budu pomáhat, nečekal jsem tohle!" křičel Gurder.

"Já taky ne!" odsekl Masklin.

Nový Opat se odmlčel.

"Co tím myslíš?" zeptal se.

"Myslel jsem, že mi aspoň trochu pomůžeš," řekl Masklin prostě.

Gurder se stáhl. "Dobrá, dobrá," řekl. "Víš, že to teď nemohu zakázat, ne přede všemi. Dělej, co je třeba. Vezmi si každého, koho potřebuješ."

"Dobro," řekl Masklin, "kdy můžeš začít?"

"Já? Ale -"

"Sám jsi říkal, že umíš číst nejlíp."

"No ano, samozřejmě, to je ten důvod, ale -"

"Dobro."

Později tomuto výrazu přivykli. Masklin si vypracoval způsob výslovnosti, který naznačoval, že všechno je vyřešeno, a že nemá smysl říkat něco víc.

Gurder zuřivě mával rukama.

"Co ode mne chceš?" naříkal.

"Kolik je tu knih?" zeptal se Masklin.

"Stovky! Tisíce!"

"Víš, o čem jsou?"

Gurder se na něj zaraženě podíval. "Víš, co povídáš?"

"Ne. Ale chci to vědět."

"Jsou o všem možném! Nikdy bys tomu neuvěřil! Jsou plné slov, kterým nerozumím ani já!"

"Můžeš vyhledat nějakou knihu, která ti poví, jak pochopit slova, kterým nerozumíš?" zajímal se Masklin. Tohle je ta kritická postupová analýza, pomyslel si. Hmbajs, provádím to, ani na to nemyslím.

Gurder zaváhal. "To je fascinující myšlenka," řekl.

"Chci vyhledat všechno o nákladčích, o elektřině, o potravinách," řekl Masklin. "A potom chci, abys našel knihu o, o..."

"No?"

Masklin se zatvářil zoufale. "Existuje nějaká kniha, která popisuje, jak mohou nomové řídit nákladák sestrojený pro lidi?"

"Ty to nevíš?"

"Ne... tak docela úplně. Tak nějak jsem doufal, že na to přijdeme."

"Ale ty jsi říkal, že všechno, co je třeba udělat, je naučit se Pravidla silničního provozu!"

"A-ano," řekl Masklin nejistě, "a tam se říká, že musíš znát napřed Pravidla silničního provozu. Ale přepadl mě pocit, že by to nemuselo být takhle jednoduché."

"Nabídka výhodná, ochraňuj nás!"

"V to doufám," řekl Masklin. "V to opravdu doufám."

A pak nastal čas to všechno vyzkoušet.

V hnízdišti nákladáků byla zima a páchlo to tam tentononcem. Cesta na podlahu byla dlouhá, spouštěli se z trámu.

Masklin se raději ani nedíval dolů.

Pod nimi stálo nákladní auto. Pod střechou vypadalo mnohem větší. Obrovské, červené a v tom šeru hrozné.

"Tohle bude asi stačit," řekl. "Jsme teď přímo nad tím hrbem, kde sedává řidič."

"Nad kabinou," řekl Angalo.

"Správně. Nad kabinou."

Angalo překvapil. Objevil se v Papírnictví, ztěžka dýchal, červenel se a dožadoval se výuky ve čtení.

Aby mohl studovat nákladáky.

Fascinovaly ho.

"Ale tvůj otec má k celé té myšlence výhrady," řekl Masklin.

"To nevádí," odbyl ho Angalo krátce. "Pro tebe je to všechno snadné, ty jsi tam byl! Já to všechno chci vidět, já chci jet Ven, chci se dovědět, jestli je to skutečnost!"

Čtení mu zrovna moc nešlo, ale snažil se, až ho v hlavě bolelo, když mu v Papírnictví vyhledali nějaké knihy s nákladními auty na přebalu. Teď o nich věděl patrně víc než každý jiný nom. Což asi nebylo mnoho, musel si přiznat Masklin.

"Plyn," řekl. "Řazení. Volant. Stěrače. Převodovka. Dobře to dopadne, brácho. Polda. Tuplované vejce, brambůrky a fazole, Motorest Za větrem. Šofěři." Vzhlédl a pousmál se na Masklina. "Hotovka."

"Tak si pamatuj," řekl Masklin, "vždycky nenechávají okénka otevřená, takže když bude zavřené, zatáhni jednou za provaz a my tě zase vytáhneme, jasný?"

"Jasná páka."

"Cože?"

"To je v šoférštině ,ano', " objasnil Angalo.

"Aha. Fajn. Tak, až budeš uvnitř, najdi si nějakou skříš, abys mohl pozorovat řidiče -"

"Ano, ano. To už jsi mi všechno vysvětloval," řekl Angalo netrpělivě.

"Ano. Dobře. Máš ty sendviče?" Angalo si poklepal na balíček u pasu. "A sešit," řekl. "Připraven vyrazit. Šlápnout na to."

"Cože?"

"To znamená v šoférštině „jet“."

Masklin se díval zmateně. "Musíme tohle všechno znát, než vyjedeme?"

"Odpověď negativní," řekl Angalo pyšně.

"É? No, jenom když sám sobě rozumíš, to je hlavní."

Dorcas, který byl pověřen dozorem nad lanem, poklepal Angalovi na rameno.

"Víš jistě, že si nevezmeš venkovní skafandr?" zeptal se s nadějí v hlase.

Skafandr měl tvar kužele a byl z těžké látky na jakémsi rámu z hůlek, takže se dal složit, a malými okénky se z něj vyhlíželo ven. Dorcas trval na jeho zhotovení, aby se mohli venku chránit.

"Koneckonců," řekl Masklinovi, "vy jste možná na Děšť a Vítr zvyklí a snad proto máte tak neobyčejně tvrdé hlavy.

Opatrnosti však nikdy nezbývá."

"Myslím, že ne, děkuji," odmítl Dorcasův návrh zdvořile Angalo. "Je tak těžký a nečekám, že na tomhle výletu z nákladáku vylezu."

"Dobro," řekl Masklin. "Tak, nemůžeme tu jen tak okounět. Až na tebe, Angalo. Haha. Připraveni táhnout, chlapci? Tak dolů, Angalo," řekl, a potom, pro jistotu, možná že to pomáhá, dodal, "bři Arnoldové (zal. 1905) tě provázej."

Angalo se přesunul přes okraj a pomalu se jeho postava měnila v malý předmět, kroužící v šeru, jak opatrně popouštěli provaz. Masklin se modlil, aby ho měli dost, nebyl čas si to vše proměřit.

Zoufalé zaškubání za provaz. Masklin koukl dolů. Angalo byl malý stín asi tak metr pod ním.

"Kdyby se se mnou mělo něco stát, ať Boba nikdo nesní," volal nahoru.

"Bez obav," křikl Masklin. "Budeš v pořádku."

"Ano, já vím. Ale kdyby ne, musí se Bobovi najít dobrý domov," volal Angalo.

"Máš pravdu. Dobrý domov. Ano."

"Kde se krysy nejedí. Slibuješ?"

"Kde se nejedí krysy. Fajn," odpovídal Masklin.

Angalo kývl. Znovu začali povolovat provaz.

Konečně byl Angalo dole a pádil po svažující se střeše k boku kabiny. Masklinovi se jen z pohledu na něj točila hlava.

Postavička zmizela. Po chvilce dvojí škubnutí žádalo "popust'te ještě provaz". Postupně ho povolovali. A potom přišlo trojí škubnutí, slabé, ale - no, trojí. A o pár vteřin později znovu.

Masklin si značně oddechl.

"Angalo přistál," řekl. "Vytáhněte provaz. Necháme ho tady pro případ - chci říct, až se bude Angalo vracet."

Riskoval další pohled na hrůzostrašný kolos nákladáku. Nákladáky odjížděly, nákladáky přijížděly a nomové jako Dorcas byli přesvědčeni, že jsou to tytéž vozy. Odjížděly naloženy zbožím, vracely se naloženy zbožím. Proč bři Arnoldové (zal. 1905) cítí potřebu vyvážet přes den zboží ven, to nechápal nikdo. Jistě věděli jen, že během jednoho nebo dvou dnů se vozy vrátily vždycky zpátky.

Masklin hleděl dolů na nákladák, který právě pohltil jejich průzkumníka. Kam asi pojede, co se s ním bude dít? Co Angalo uvidí, než se zase vrátí? Jestli se nevrátí, co Masklin řekne jeho rodičům? Že někdo musel jet, že on škemral, aby mohl jet, že musejí vidět, jak se nákladák řídí, že na něm všechno závisí? Předem věděl, že to nebude za těch okolností znít právě přesvědčivě.

Vedle něho se nakláníl Dorcas.

"To tedy bude zatracená prácička přesunout takhle všechny dolů," řekl.

"Já vím. Měli bychom si promyslet nějaký lepší způsob."

Vynálezce ukázal dolů k jednomu z dalších mlčících nákladních aut. "Je tam takový schůdek," řekl, "zrovna u řidičových dveří, podívej. Kdybychom se k němu dokázali dostat a přehodit provaz kolem kliky -"

Masklin zavrtěl hlavou.

"To je moc daleko," řekl. "Pro člověka je to krůček, ale pro noma obrovský skok."

9

V. I řekl Venkovní, Ti, kdož nevěříte ve Venek, vězte, že bude jeden vyslán Ven, aby tu věc prozkoumal; VI. A jeden nastoupil do Nákladáku a odjel Ven podívat se po novém Domově; VII. I čekalo se drahně, ježto on se nevracel.

Z Knihy Nom, Řemeslnické potřeby, verš V–VII

Masklin se uložil ke spánku v Oddělení papírnictví ve staré krabici od bot, kde měl trochu klidu. Ale když se probral, čekala na něj malá deputace nomů. Mezi sebou nesli knihu.

Masklin už trochu ztrácel o knihách iluze. Možná, že někde byly sepsány všechny ty věci, které chtěl znát, ale najít je byl skutečný problém. Možná byly knihy tak uspořádány hlavně proto, aby se v nich věci vyhledávaly obtížně.

Vypadalo to, že nemají smysl. Nebo spíš měly smysl, ale nesmyslným způsobem.

Poznal Vinta Pimmieho, mladistvého Kovomata. Vzdychl. Vinto byl jeden z nejbystřejších a nejhbitějších čtenářů, ale ještě nijak zvlášť úspěšný, a toužil se prosadit.

"Rozlouskl jsem to," řekl chlapec pyšně.

"Dokážeš to dát zase dohromady?" zeptal se Masklin.

"Já tím chci říct, že vím, jak získat člověka, který by nám řídil nákladák!"

Masklin si povzdychl. "Na to jsme už pomýšleli, ale nebude to doopravdy fungovat. Když se nějakému člověku ukážem

.."

"Nevadí! Nevadí! Nic neudělá - z toho důvodu, že budeme mít - to se ti bude líbit - budeme mít zubraň!"

Vinto zářil jako pejsek, který právě předvedl obtížný kousek.

"Zubraň," opakoval Masklin bez nadšení.

"Ano! Je to tady v té knize!" Vinto ji hrdě rozložil. Masklin natáhl krk, aby se podíval. Čtení doháněl, jak se dalo, po chvílkách, ale pokud byl schopen pochopit, byla ta kniha o "Ruko Jmích 10.000 stop".

"Má to co dělat se spoustou bot?" řekl s nadějí.

"Ne, ne, ne, jde o to, že máš zubraň, pak s ní namíříš na řidiče a někdo řekne: 'Koukejte, von má zubraň!' a ty řekneš: 'Jed', kam ti řeknem nebo střelím!' a on pak -"

"Dobře, dobře. Fajn," řekl Masklin a couvl. "Moc dobré. Báječný nápad. Rozhodně o tom budeme uvažovat. Dobrá práce."

"Bylo to ode mne chytré, že jo," řekl Vinto a hopsal z jedné nohy na druhou.

"Ano. Jistě. É. Nemyslíš, že bys možná měl raději číst něco praktičtějšího -" Masklin se zarazil. Kdoví, který druh literatury je nejllepší?

Vrávorál uvnitř své krabice, pak postavil kus kartonu přes vchod a opřel se o něj.

"Věci?" řekl.

"Poslouchám tě, Maskline," řekla Věc z hromady hadříků, což byla Masklinova postel.

"Co je zubraň?"

Nastala krátká odmlka. Potom Věc řekla: "Zubr, Bison bonasus, čeled' Bovidae, podčeled' Bovinae. Je asi 350 cm dlouhý, 180 cm vysoký, 500 až 700 kg těžký. Přímě od hlavy mu odstávají nevelké, v průřezu kulaté rohy, stáčeující se vzhůru, špičkami poněkud kupředu. Dříve se hojně vyskytoval v lesích střední a východní Evropy. Roku 1921 byla zastřelena poslední zubří kráva, žijící ve volné přírodě. Zbyly jen kusy chované v zoologických zahradách."

"Ó. Dalo by se s ní někomu pohrozit?"

"Vcelku to možné je."

"Mohla by nějaká být v Obchod'áku?"

Další odmlka. "Je tady prodej domácích zvířátek?"

To Masklin věděl, co je. Ta věc přišla na přetřes včera, když Vinto navrhoval ukrást stádo morčat na chov kvůli masu.

"Ne," řekl.

"Pak, myslím, je tato možnost vzdálená."

"Ó. Taky dobře, vážně." Masklin se svalil na postel. "Víš," řekl, "musíme nějak vykoumat, kam pojedeme. Musíme najít místo trochu stranou od lidí. Ale ne příliš daleko. Něco bezpečného."

"Musíte se poohlédnout po nějakém atlasu nebo mapě."

"Jak to vypadá?"

"Mohou mít na sobě napsaná slova ,atlas, nebo ,mapa'."

"Požádám Opata, aby nechal udělat průzkum." Masklin začal zívát.

"Musíš spát," řekla Věc.

"Lidi po mně pořád něco chtějí. Ty taky nespíš."

"Se mnou je to jiné."

"Co potřebuju," řekl Masklin, "Je najít nějaký způsob, jak odsud odjet. Zubraň se nedá použít. Všichni si myslí, že vím, jak se to provede, ale já nevím jak. Víme, co potřebujeme, ale nikdy to za jedinou noc nedostaneme všechno do náklad'áku. Oni si myslí, že já znám všechny odpovědi, ale já je neznám. A nevím, jak..."

Usnul a zdálo se mu, že je velký jako člověk. Všechno je tak snadné, když máte lidské rozměry.

Uběhly dva dny. Nomové hlídkovali na trámu nad garáží. Z Hračkářství přikutáleli malé plastické kukátko a s jeho pomocí se vynořila novinka, že velká kovová vrata do garáže se sama otevírají, když člověk zmáčkne červený knoflík vedle nich. Jak ale dokážete zmáčknout knoflík, který je desetkrát výš, než kam sahá vaše hlava? Dostal se na Masklinův seznam problémů k vyřešení.

Gurder našel mapu. Byla v docela maličké knížce.

"To nebyl žádný problém," řekl. "Každý rok jich máme tucty. Říká se tomu -" pomalu četl zlaté litery - "kapesní diář. A tuhle mapu má vzadu, podívej!"

Masklin si prohlížel malé stránky s modrými a červenými cákanci. Některé cákance měly jméno, jako Afrika a Asie.

"Dobro," řekl, a "Ano. Dobrá práce. Kde jsme přesně my?"

"Uprostřed," odpověděl Gurder pohotově, "to je logické."

A vtom se vrátilo to nákladní auto.

Angalo nikoliv.

Masklin utíkal po trámu, ani nepomyslel na to, že by mohl spadnout. Hlouček postav mu hned vybrebentil to, co nechtěl slyšet. Mladý nom, který se právě zvedal přes okraj, si sedl a nabíral dech.

"Zkusil jsem všechna okna," zajíkal se. "Jsou zavřená. Uvnitř jsem nikoho neviděl. Je moc velká tma."

"Víš jistě, že je to ten správný náklad'ák?" zeptal se Masklin velitele hlídky.

"Všechny mají vepředu číslo," dověděl se. "Dobře jsem si zapamatoval ten, co s ním odjel, takže když se náklad'ák dnes odpoledne vrátí -"

"Musíme se dostat dovnitř a podívat se," řekl Masklin rozhodně. "Někdo ať jde a přinese... ne, to bude trvat dlouho. Spusťte mě!"

"Cože?"

"Spust'te mě dolů," opakoval Masklin. "Až na podlahu."

"Je to hrozně hluboko," řekl jeden pochybovačně.

"Já vím! Ale obcházet to po schodech je mnohem delší." Masklin podal dvěma nomům konec lana. "Mohl by být uvnitř zraněný nebo něco."

"My za to nemůžeme," řekl nějaký nom. "Když ten nákladák přijel, bylo tady všude plno Lidi. Museli jsme počkat."

"Nikdo za to nemůže. Někdo to obejděte a počkejte na mne dole. Netvařte se tak zničeně, nikdo za to nemůže!"

Možná kromě mne, pomyslel si, když vířil vzduchem dolů do tmy. Díval se na velký nezřetelný obrys nákladáku, který míjel. Venku vypadaly nějak menší.

Podlaha byla politá tentononcem. Vběhl pod nákladák do světa zastřešeného dráty a trubkami tak vysoko, že se na něj nedalo dosáhnout. Zašmátral pod jednou lavicí, vrátil se s kusem drátu a s velkou námahou jej na jednom konci vytvaroval v hák.

O chvilku později se protahoval mezi trubkami. To nebylo těžké. Spodkem nákladáku se proplétaly nejrůznější trubky a dráty, a v minutě nebo dvou před sebou objevil kovovou stěnu s otvory pro další svazky drátů. S jistou dávkou bolesti se tudy protáhnul. Uvnitř -

Byl koberec. Divná věc v nákladáku. Tu a tam ležely papírky od bonbónů, pro noma velikosti novin. Veliké věci tvaru podrážky trčely ze špinavých děr v podlaze. Za velkým kolem bylo sedadlo. To je zřejmě to, čeho se může člověk v nákladáku držet, pomyslel si Masklin.

"Angalo?" zavolal tiše.

Žádná odpověď nepřišla. Bezcílně chvíli štrachal kolem a skoro už to vzdal, když v nánosu prachu a papírků pod sedadlem cosi zahlédl. Člověk by si myslel, že je to jenom další smetí. Masklin poznal Angalův kabát.

Pečlivě smetí prohledal. Nebylo vcelku těžké představit si, že tam někdo ležel na číhané. Prohrabal se smetím a našel maličký obal od sendviče.

Kabátek odnesl s sebou; vypadalo to, že se už víc nedá dělat.

Tucet nomů s úzkostí čekalo pod motorem na podlaze nasáklé tentononcem. Masklin vytáhl kabát a pokrčil rameny.

"Ani památky," řekl. "Byl tam, ale už tam není."

"Co se mu mohlo stát?" zeptal se jeden ze starších nomů.

Někdo za ním řekl temně: "Možná ho rozdrtil Děšť. Nebo ho odvál divoký Vitr."

"Tak je to," řekl jiný. "Mohly se stát strašné věci, tam Venku."

"Ne!" řekl Masklin. "Povídám, jsou tam strašné věci -"

"Ách," vzdychli nomové a přikývli.

"- ale ne takovéhle! Mohl být naprosto v pořádku, kdyby byl zůstal v nákladáku! Říkal jsem mu, aby nechodil na průzkum -"

Uvědomil si náhlé ticho. Nomové se nedívali na něj, ale mimo něj, na něco za ním.

Stál tam vévoda z Galanterie s několika svými vojáky. Toporně zíral na Masklina a potom beze slova vztáhl ruce. Masklin mu podal kabát. Vévoda ho nechápavě obracel a zíral na něj. Rozhostilo se hrobové ticho, které se zdálo nekonečné.

"Zakázal jsem mu jet," řekl vévoda tiše. "Varoval jsem ho, že to bude nebezpečné. Vidíte, bylo to ode mne bláhové. Lákalo ho to ještě víc." Znovu vzhlédl k Masklinovi.

"Tak?"

"É?" řekl Masklin.

"Je můj syn ještě naživu?"

"Mm. Mohl by být. Není důvod, proč by nebyl."

Vévoda bezvýrazně pokýval hlavou.

A je to, pomyslel si Masklin. Se vším je teď konec.

Vévoda si prohlížel nákladní vůz a potom se rozhlédl po své stráži.

"A tyhle vyjíždějí Ven, že ano?"

"Ano. Neustále," odpověděl Masklin.

Vévoda vydal z hloubi hrdla podivný zvuk.

"Venku není nic," řekl. "Já to vím. Ale můj syn viděl všechno jinak. Ty si myslíš, že bychom měli jet Ven. Uvidím potom svého synka?"

Masklin se podíval starému muži do očí. Vypadaly jako vajíčka nahniličko. A on přemítal o rozměrech všeho tam venku a o rozměrech noma. A pak si pomyslel: vůdce by měl vědět všechno o skutečnosti a nadějích a kdy si má uvědomit rozdíl mezi nimi. Naděje znamená, že šance najít tam venku Angala je větší než start Obchodáku na vlastních křídlech, ale skutečnost je, že -

"Možné to je," řekl a cítil se hrozně. Ale ono to bylo možné.

"Tak dobrá," řekl vévoda a výraz jeho tváře se změnil. "Co potřebuješ?"

"Cože?" nechápal Masklin a čelist mu poklesla.

"Řekl jsem, co potřebuješ? Aby nákladák vyjel Ven?" dotíral vévoda.

Masklin se ošil. "Tedy, é, v tomto okamžiku, myslím, potřebujeme lidi -"

"Kolik?" vypálil vévoda.

Masklinův mozek pracoval o závod.

"Padesát?" odvážil se.

"Budeš je mít."

"Ale -" začal Masklin. Teď se vévodův výraz změnil. Už nevypadal jako zcela ztracený a opuštěný. Teď se podobal

svému obvyklému hněvivému já.

"Dobré pořízení," zasyčel, obrátil se na patě a odkráčel.

Toho večera se objevilo padesát nomů z Galanterie, okouněli v garáži a způsobili všeobecný zmatek. Gurder protestoval, ale Masklin zapsal všechny, kteří aspoň vzdáleně vypadali schopní, do kursu čtení.

"To je moc!" řekl Gurder. "A jsou to obyčejná ucha, bři Arnoldové (zal. 1905) nám buď milostiv!"

"Čekal jsem, že řekne, že padesát je příliš a odbude mě dvaceti nebo tak," řekl Masklin. "Ale myslím, že je budeme potřebovat všechny, brzo."

Čtenářský program neprobíhal tak, jak čekal. V knihách byly užitečné věci, to byla pravda, ale bylo obtížné najít je mezi vším tím prapodivným harampádím.

Jako ta holka v králičí nože.

Tohle objevil zase Vinto.

"... a spadla do té díry a tam byl bílý králík, králíky já znám, a potom našla tuhle lahvičku s něčím, po čem byla VELKÁ, já myslím opravdu ohromná, a potom našla zase něco, po čem byla úplně maličká," říkal bez dechu a obličej mu zářil nadšením, "takže všechno, co potřebujeme, je najít to, po čem se zvětšíme, a pak může někdo z nás ten nákladák řídit."

Masklin se neodvážil hodit to za hlavu. Kdyby jen jediný nom mohl dorůst do lidské velikosti, bylo by to snadné. To si říkal tucetkrát. Musí to stát za tu námahu.

Tak strávili skoro celou noc pátráním po lahvičkách nadepsaných "Vypij mě". Buď je v Obchoďáku neměli - a to Gurder nebyl ochoten připustit, jelikož v Obchoďáku je Veškerý sortiment pod jednou střechou - nebo prostě neexistovaly. Vypadalo to, že v knihách je spousta věcí, které neexistují. Těžko se dalo pochopit, proč bři Arnoldové (zal. 1905) do knih dává tolik neskutečných věcí.

"Takže víra hory přenáší," říkal Gurder.

Masklin si také vzal jednu knihu. Vešla se mu akorát do jeho krabice. Jmenovala se "Dětská encyklopedie souhvězdí" a většinou v ní byla vyobrazena noční obloha. Věděl, že tohle je opravdové.

Rád si ji prohlížel, když měl o čem přemýšlet. Právě v ní listoval.

Byla tam jména jako Sírius a Rigel nebo Wolf 359 nebo Ross 154.

Vyzkoušel z několika názvů Věc.

"Neznám ta jména," řekla.

"Já jsem myslel, že z jedné z nich pocházíme," řekl zklamaně Masklin. "Říkala jsi -"

"To jsou jiná jména. Nedokáží je v současné době identifikovat."

"Jak se jmenovala ta hvězda, z níž nomové přišli?" zeptal se Masklin a ulehl ve tmě.

"Nazývala se Slunce."

"Ale Slunce je tady!"

"Lidé říkají všem hvězdám Slunce. To proto, že věří, že jsou důležité."

"A to - chci říct, navštívili jsme jich mnoho?"

"Mám záznamy o návštěvě 94 563."

Masklin hleděl do tmy. Velká čísla mu dělala potíže, ale dokázal pochopit, že tohle číslo je jedno z největších. Nabídka má výhodná, pomyslel si, a vtom pocítil rozpaky a opravil to na Himbajs! Všechna tahle Slunce na míle vzdálená, a já musím pohnout jenom jediným nákladákem!

Z tohoto pohledu se to zdálo směšné.

10

X. A ejhle! Vrátil se, řka, Putoval jsem na Kolech a viděl jsem Venek. XI. I řekli jemu, Jaký je Venek? XII.

A on praní, Je veliký.

Z Knihy Nom, Úvěry, verš X – XII

Angalo se vrátil čtvrtý den s očima navrch hlavy a šklebil se jako šílenec.

Hlídka vběhla do oddělení s naparujícím se Angalem v patách a za nimi se táhl houfec fascinované omladiny. Angalo byl umouněný, otrhaný a vypadal, jakoby nespál celou věčnost - ale vykračoval si hrdě se zvláštním pohupováním, jako někdo, kdo směle vkročil tam, kde ještě žádný jiný nom před ním nebyl a nemůže se dočkat, až se ho začnou vyptávat.

"Kde jsem byl?" halekal. "Kdeže jsem byl? Spíš kde jsem nebyl. Měli byste vidět, co je tam venku!"

"Co?" ptali se.

"Všecko!" řekl a oči mu jen svítily. "A víte vy co?"

"Co?" zeptali se sborem.

"Viděl jsem Obchoďák zvenku! Je..." ztišil hlas, "Je krásný. Samé sloupoví a velká skleněná okna plná barev!"

Jak se zpráva o návratu Angala šířila, stal se středem pozornosti rozrůstajícího se zástupu nomů.

"Viděl jsi všechna oddělení?" ptal se jeden Papírník.

"Ne!"

"Cože?"

"Nemůžeš vidět oddělení zvenku! Je to prostě jedna velká věc! A, a..." v náhlém tichu zalovil ve svém kapsáři pro sešitek, který teď byl o moc tlustší, a zalistoval vněm, "má na sobě ohromně veliký nápis a já jsem si ho opsál, protože to není v šoférštině a já jsem tomu nerozuměl, ale takhle to vypadalo."

Zvedl sešit.

Ticho se prohloubilo. Teď už umělo číst hezkých pár nomů.

To slovo říkalo DOPRODEJ.

Potom šel do postele a pořád rozčileně brebentil o nákladních autech a kopcích a městech, a o všem možném, a spal celé dvě hodiny.

Později za ním zašel Masklin.

Angalo seděl na posteli, oči mu svítily v bledém obličejí jako lesklé skleněny.

"Ne abys ho unavoval," varovala bábi Morkie, která vždy ošetřovala každého, kdo byl tak nemocen, že se jí neubráníl.

"Je moc zesláblej a má horečku, to je všecko tím trmácením v těch velkejch hlučnejch křápech, to je proti přírodě.

Zrovna jsem tu měla jeho tatíka a po pěti minutách jsem ho musela vyrazit."

"Ty jsi vyhodila vévodu?" divil se Masklin. "Ale jak to? On nikoho neposlouchá!"

"Může bejt, že v Obchodáku je to velký zvíře," řekla bábi Morkie spokojena sama se sebou, "ale u lůžka nemocnýho je jenom na obtíž."

"Já s ním potřebuju mluvit," řekl Masklin.

"A já chci mluvit," řekl Angalo a posadil se. "Chci to všem vypovědět! Venku je všecičko! Některé věci, co jsem viděl -"

"Ty se pěkně uklidni," řekla bábi a jemně ho zatlačila do polštářů. "A z těch kryš tady nejsem taky zrovna blažená."

Bobovy vousky vykukovaly zpod příkrývky.

"Ale on je velmi čistotný a je to můj přítel," škemral Angalo. "A říkala jsi, že máš krysy ráda."

"Krysu. Řekla jsem krysu. Žádný krysy," řekla bábi. Rýpla Masklina. "Ne abys ho moc rozčiloval," nařídila.

Masklin se usadil u postele, zatímco Angalo hovořil s divokým nadšením o světě venku, jako někdo, kdo prožil život se zavázanýma očima a právě mu dovolili se rozhlédnout. Hovořil o velkém světle na nebi a cestách plných nákladních aut a velkých věcech trčících z podlahy, které jsou obalené takovým zeleným -

"Stromy," řekl Masklin.

- a velkých budovách, kam se věci dostávají na nákladních autech nebo je na nich odvázejí. A v jedné takové budově se Angalo ztratil. Vylezl ven, když auto na chvíli zastavilo, aby si došel na záchod, nestihl se vrátit a řidič odjel. Tak si vlezl do jiného nákladáku a ten za nějakou chvíli zastavil na velkém parkovišti, plném nákladáků. Začal se rozhlížet po jiném autě od brý Arnoldové (zal.1905).

"To musela být kavárna u dálnice," poznamenal Masklin. "Poblíž jedné takové jsme žili."

"Tak se to jmenuje?" řekl Angalo, který ho sotva poslouchal. "Byla tam takhle velká modrá cedule s obrázkem hrníčků a nožů a vidliček. Stejně -"

- žádné nákladáky z Obchodáku tam nebyly. Nebo možná byly, ale bylo tam tolik jiných, že nedokázal najít ten pravý. Nakonec se utábořil na okraji parkoviště, živil se drobečky, dokud se čirou náhodou jeden nákladák z Obchodáku neobjevil. Nepovedlo se mu dostat se do kabiny, ale dokázal vyšplhat po pneumatice a najít si bezpečné místo, kde se rukama a nohama přidržoval kabelu, aby nespádl na silnici uhánějící hluboko pod ním.

Angalo vytáhl svůj notýsek. Byl zbarvený téměř dočerna.

"Skoro jsem ho ztratil," řekl. "Jednou jsem ho málem snědl, takový jsem měl hlad."

"Ano, ale vlastní řízení," naléhal Masklin, s jedním okem na netrpělivě bábi Morkie. "Jak je to s tím řízením?"

Angalo listoval sešitkem. "Někam jsem si to poznamenal," řekl, "Aha, tady." Podal mu ho.

Masklin si prohlížel složitý nákres páky a šipek a číslic.

"Otočit klíčkem... jedna, dva... stlačit červený knoflík... jedna, dva... levou nohou sešlápnout pedál číslo jedna...

jedna, dva... pedál jedna jemně povolit, sešlápnout pedál číslo dvě..." Vzdal to. "Co tohle všechno znamená?" řekl a děsil se odpovědi. Věděl, jaká bude.

"Takhle se řídí nákladák," řekl Angalo.

"Aha. Ale, é, tyhle všechny pedály a knoflíky a páky a tohle," řekl Masklin chabě.

"Všechny je potřebuješ," řekl Angalo pyšně. "A pak se řítíš vpřed a řadiš rychlosti a -"

"Ano. Aha. Já vím," řekl Masklin a zíral do papíru.

Angalo byl velice důkladný. Jednou, když byl v kabině sám, změřil to, čemu říkal Řadící páka, která se zdála velmi důležitá. Byla pětikrát vyšší než nom. A to velké kolo, co se otáčelo a zdálo se také velmi důležité, bylo široké jako osm nomů, seřazených těsně vedle sebe.

A museli jste mít klíčky. O klíčcích Masklin nevěděl. Nevěděl vlastně nic.

"Počínal jsem si dobře, že jo?" pyšnil se Angalo. "Všechno je to tady."

"Ano. Ano. Velmi dobře jsi si počínal."

"Pořádně si to prohlédni, všechno je to tady. Všechno o blikání v zatáčkách a o houkačce," pokračoval Angalo nadšeně.

"Ano. Ano. Určitě."

"A o plynu a o brzdě a o všem! Jenže ty se netváříš moc spokojeně."

"Dal jsi mi hodně věcí k přemýšlení, to ano."

Angalo ho chytil za rukáv. "Říkal si nám, že existuje jenom jeden Obchodák," řekl naléhavě. "To ne, venku je jich tolik, tolik. Jsou jiné Obchodáky. Některé jsem viděl. Možná v nich žijí také nomové! Život v jiných Obchodácích!

Samozřejmě, ty to znáš!"

"Ještě se prosí," řekl Masklin, jak nejlaskavěji dovedl.

"Kdy vyrazíme?"

"Je spousta času," uklidnil ho Masklin. "Tím se teď netrap. Prosí se."

Loudal se z pokoje a vpadl přímo do hádky. Vévoda se vrátil s několika průvodci a chtěl Angala odnést do Papírnictví.

Dohadoval se s bábi Morkie. Nebo se o to aspoň pokoušel.
"Madam, ujist'uji vás, že o něj bude dobře postaráno!"
"Hm! Tam, vodkud' jsem já," řekla bábi hrdě, "jsou celej rok jenom samý nemoce, nemoce a zase nemoce. Nastuzení a vejrony a břichabol a kousance pořád dokola. Tomu se říká zkušenost. Řekla bych, že jsem viděla víc nemocnejch, než jste vy měl teplejch večerů," a dloubla vévodu do žaludku, "a to jste jich měl hezkejch pár!"
"Madam, mohl bych vás nechat zavřít!" zařval vévoda.
Bábi si odfrkla. "A co to má s tím společnýho?" zeptala se klidně.
Vévoda otevřel ústa, aby ji seřval, a vtom zahlédl Masklina. Zase je zavřel.
"Dobrá," řekl. "Vlastně máte úplnou pravdu. Ale každý den ho budu chodit navštěvovat."
"Ne víc než dvě minuty, pamatujte si to," funěla bábi.
"Pět!" smlouval vévoda.
"Tři," řekla bábi.
"Čtyři," dohodli se.
Vévoda přikývl a přivolal Masklina k sobě.
"Hovořil jsi s mým synem," vyzvídal.
"Ano, pane," řekl Masklin.
"A řekl ti, co viděl."
"Ano, pane."
Vévoda se zdál úplně maličký. Masklin ho vždycky považoval za velkého, ale teď si uvědomoval, že představu o jeho mohutnosti způsobil jistý druh vnitřní pompéznosti, jakoby toho noma někdo napumpoval důležitostí a autoritou. Teď to bylo pryč. Vévoda se tvářil starostlivě a nejistě.
"A," řekl a díval se přibližně na Masklinovo levé ucho, "myslím, že jsem ti poslal nějaké lidi, že ano?"
"Ano."
"Jsou přijatelní?"
"Ano, pane."
"Dej mi vědět, kdybys potřeboval další pomoc, ano? Jakoukoliv pomoc." Vévodův hlas zeslábl v mumlání. Poklepal Masklinovi nejistě na rameno a odešel.
"Co je s ním?" řekl Masklin.
Bábi Morkie začala motat obvazy jako zkušená profesionálka. Nikdo je nepotřeboval, ale ona věřila, že musí mít řádnou zásobu. Zjevně by vystačily pro celý svět.
"Musel začít přemejšlet," řekla. "To s lidma dycky zacloumá."

"Prostě jsem si nikdy nepomyslel, že to bude takhle těžké!" naříkal Masklin.
"Chceš říct, že si vůbec neměl ani potuchy, jak budeme řídit?" útočil Gurder.
"Naprostě ne?" zeptala se Grimma.
"Já... no, asi jsem si myslel, že nákladáky nějak jezdí tam, kam chcete," vysvětloval Masklin. "Myslel jsem si, když to dělají pro lidi, mohly by to dělat i pro nás. Nečekal jsem tohle levý pedál - raz - dva -sešlápnout! Ta kola a pedály jsou obrovské, já jsem je viděl!"
Usouzeně se jim díval do očí.
"Pořád o tom přemýšlím," řekl. Cítil, že ti dva jsou jediná, kterým může důvěřovat.
Lepenkové dveře se odsunuly a objevil se drobný rozjásaný obličej.
"Tohle se vám bude líbit, pane Maskline," řekl. "Já jsem zase trochu četl."
"Teď ne, Vinto. Máme moc práce," řekl Masklin. Vintovi poklesla brada.
"Ó, mohl by sis ho poslechnout," řekla Grimma. "Nevypadá to, že teď máme na práci něco důležitějšího."
Masklin svěsil hlavu.
"Tak, mladíku," řekl Gurder s předstíranou veselostí, "s jakým nápadem jsi přišel tentokrát, co? Zapráhnout do nákladáku divoké sysly, co?"
"Ne, pane," řekl Vinto.
"Možná myslíš, že bychom mu měli nechat narůst křídla a vyletět s ním do nebe?"
"Ne, pane. Našel jsem tuhle knihu, je to o tom, jak zajmout člověka, pane. A pak můžeme vzít zubraň -"
Masklin se na ostatní otráveně pousmál.
"Vysvětlil jsem mu, že lidi nemůžeme použít," poznamenal. "Říkal jsem ti to, Vinto. A doopravdy si nejsem jist tím ohrožováním lidí zubraň -"
Chlapec supěl námahou a rozevíral knihu.
"Jsou v ní obrázky, pane."
Prohlíželi si obrázek. Ukazoval ležícího člověka obklopeného nomy, kteří ho svazovali provazy.
"Hrome," vydechla Grimma, "oni mají knihy s naším vyobrazením!"
"Ó, to znám," řekl Gurder pohrdavě. "To jsou Gulliverovy cesty. Jsou to jenom pohádky, není to skutečné."
"Naše obrázky v knize," divila se Grimma. "Představ si to. Vidíš to, Maskline?"
Masklin zíral.
"Ano, jsi hodný chlapec, dobrá práce," pochválil ho Gurder lhostejným hlasem. "Díky moc, Vinto, a teď, prosím tě, už jdi."
Masklin zíral. S otevřenou pusou. Cítil, jak v něm bublají myšlenky a proudí mu hlavou.
"Provazy," řekl.

"Je to jenom obrázek," řekl Gurder.

"Provazy! Grimmo, provazy!"

"Provazy?"

Masklin zvedl pěsti a upřel oči na strop. V takovýchto chvílích bylo skoro možné uvěřit, že tam nahoře, nad Šatičkami pro dětičky, někdo je.

"Já už vím, jak!" vykřikoval, zatímco ostatní tři ho udiveně pozorovali. "Já už vím, jak! Bří Arnoldové (zal. 1905), já už vím, jak!"

Po Zavírací hodině toho večera proběhlo přes podlahu garáže několik tuctů malých a tajemných postaviček a zmizelo pod jedním zaparkovaným nákladním autem. Kdokoli by naslouchal, zaslechl by tu a tam jemné cinknutí, bouchnutí nebo kletbu. Během deseti minut byli v kabině.

Užasle stáli a rozhlíželi se.

Masklin popošel k jednomu z pedálů, který byl vyšší než on sám, a zkusil s ním pohnout. Jenom se tak trochu zavíklal. Několik nomů přišlo na pomoc a podařilo se jim s ním trochu pohnout.

Jeden z nich je zamyšleně pozoroval. Byl to Dorcas, měl na sobě opasek, z něhož visely rozmanité, podomácku vyrobené nástroje a lenivě si pohrával s tuhou z verzatilky, kterou setrvale přechovával za uchem, když ji zrovna nepoužíval.

Masklin k němu přistoupil.

"Co myslíš?"

Dorcas se poškrábal na nose. "Všechno jsou to páky a kladky," řekl. "Úžasná věc, páka. Dej mi dostatečně dlouhou páku a dostatečně pevný bod a dokázal bych pohnout Obchodákem."

"Prozatím by stačilo pohnout jen tím jedním pedálem," řekl Masklin zdvořile.

Dorcas přikývl. "Pokusím se. Dobrá, chlape. Přineste to sem."

Dlouhou dřevěnou násadu snesli dolů až z Oddělení pro kutily a doručovali ji do kabiny. Dorcas se motal kolem, bral míry kouskem provázku a konečně jim nařídil zaklínit jeden konec násady do škvíry v kovové podlaze. Čtyři nomové se seřadili na jejím druhém konci a dovlekli ji až na pedál.

"Správně, chlape," pochválil je Dorcas.

Zhoupli se na násadě. Pedál klesl k podlaze. Ozval se přerývaný jásot.

"Jak jsi to udělal?" divil se Masklin.

"Tady máš svoji páku," řekl Dorcas. "Ó - kej." Rozhlédl se a poškrábal se na bradě. "Takže budeme potřebovat tři páky." Vzhlédl k velkému kruhu volantu. "Máš nějaký nápad, co s tímhle?"

"Myslel jsem na provazy," řekl Masklin.

"Jak to myslíš?"

"Má takové loukotě, takže kdybychom k nim navázali provazy, oddíly nomů by mohly za provazy tahat tím nebo oním směrem, a tak pojede nákladák, kudy budeme chtít," řekl Masklin.

Dorcas zašilhal po volantu. Odstoupil. Podíval se zdola nahoru. Rty se mu pohybovaly, jak počítal.

"Nebudou vidět, kam jedou," řekl nakonec.

"Myslel jsem, že někdo by mohl stát zrovna tady nahoře, u toho velkého okna vpředu a nějak jim říkat, co mají dělat," řekl Masklin a s nadějí pohlížel na starého noma.

"Tohle jsou silné hlučné stroje, říkal mladý Angalo," připomněl Dorcas. Zase se poškrábal na bradě. "Počítám, že s tím něco svedu. Potom je tady tahle velká páka, to řezání -"

"Řazení," opravil ho Masklin.

"Aha. Zase provazy?"

"Pomýšlel jsem na ně," řekl Masklin upřímně. "Co myslíš ty?"

Dorcas se zhluboka nadechl. "No - o," řekl. "S oddíly nomů, tahajícími za volant a dalšími oddíly, pohybujícími řadící pákou a pracujícími pákou na pedálech, a s někým tam nahoře, který všem bude říkat, co mají dělat, to bude chtít pořádně natrénovat. Za předpokladu, že smontuju všechnu tu výstroj, všechny provazy a tak: kolik nocí budeme mít na nácvik? Víš, aby se to zvládlo."

"Včetně noci, kdy, é, odjedeme?"

"Ano," řekl Dorcas.

"Jednu," odpověděl Masklin.

Dorcas zafuněl nosem. Chvilí hleděl vzhůru a bručel si pod vousy.

"To je nemožné," řekl.

"Budeme mít jenom jednu příležitost, víš," řekl Masklin. "Jestli je problém s tím vším zařízením -"

"Ó, to není problém," řekl Dorcas. "Jsou to jenom kousky dřeva a provázků, to můžu nachystat během zítřka. Měl jsem na mysli nomy, víš. Budeš jich k tomu potřebovat hodně. A oni si to musí nacvičit."

"Ale všechno, co musejí udělat, je tahat tam a zpátky, když se jim řekne, ne?"

Dorcas si zase něco bručel pod vousy. Masklin nabyl dojmu, že to dělá vždycky, když má vyrukovat se špatnou zprávou.

"No, chlapče drahá," řekl, "je mi šest, viděl jsem už toho spoustu a musím ti říct, že když seřadíš deset nomů a zavoláš 'Táhnout', čtyři z nich zatáhnou opačně a dva řeknou 'Prosím!'. Takoví jsme. To je ta nomská nátura."

Pousmál se nad Masklinovým schliplým výrazem.

"Co bys měl udělat," řekl, "je najít pro nás malý nákladáček. Na ten nácvik."

Masklin chmurně přikývl.

"A," řekl Dorcas, "už sis znovu promyslel, jak všichni nasednou? Dva tisíce nomů, pomysli si. Plus všechno, co bereme s sebou. Nemůžeš chtít po starých babkách a miminech, aby šplhaly po provazech nebo se protahovaly dírama, ne?"

Masklin zavrtěl hlavou. Dorcas ho pozoroval se svým obvyklým lehkým úšklebkem.

Tenhle nom, pomyslel si Masklin, své věci rozumí. Ale jestli mu řeknu, nech to všechno na mně, nechá mi to všechno na krku, aby mi vyhověl. Ó, kritická postupová analýzo! Proč?

"Máš nějaké nápady?" zeptal se. "Opravdu bych uvítal tvoji pomoc."

Dorcas se na něj dlouze zamyšleně podíval a potom mu poklepal na rameno.

"Prohlédl jsem si to tady," řekl. "Možná, že se najde způsob, jak si to natrénovat a vyřešit ten druhý problém. Půjď sem zase zítra večer a uvidíme, ano?"

Masklin přikývl.

Potíž je v tom, uvažoval, když se vracel, že nemá dost mužů. Pomáhala sice spousta Kovomat'áků, někteří z dalších oddělení a hezká řádka mladíků, kteří se tajně připlížili, jen aby pomohli, protože to všechno bylo tak vzrušující a nezvyklé. Pokud však šlo o zbytek, život šel dál ve vyjetých kolejích.

Ve skutečnosti bylo v Obchod'áku spíše ještě živěji než obvykle.

Ze všech hlav jednotlivých familií snad jenom hrabě jevil zájem o přípravy k odjezdu a i tak měl Masklin podezření, že stále nevěří, že je s Obchod'ákem konec. Znamenalo to jenom to, že v Kovomatu se mohli naučit číst, a to zlobilo Galanterii, čímž se hrabě bavil. Ani Gurder si zřejmě nebyl tak jistý jako dříve.

Masklin se vrátil do své krabice a usnul. Vzbudil se za hodinu.

Hrůza začala.

11

Utíkej k výtahům Výtahy, výtahy, zdali mne svezete? Utíkej ke stěnám Stěny, stěny, zdali mne schováte? Utíkej k náklad'áku Náklad'áku, zdali mne naložíš? Všechno ještě dnes.

Z Knihy Nom, Nouzové východy, kap. I, verš I

Začalo to tichem, když měl být hluk. Všichni nomové byli zvyklí na vzdálený lomoz a hukot lidských hlasů za dlouhých hodin denního světla, takže si toho nepovšimli. Teď hluk ustal a slyšeli zvláštní tísnivé ticho. Samozřejmě bývaly dny, kdy lidé do obchodního domu nepřicházeli - například jim brá Arnoldové (zal. 1905) dával skoro týden volna mezi shonem Vánočního trhu a povykem Zimního výprodeje. Ale na to byli nomové zvyklí, patřilo to k jemnému rytmu obchodního domu. Tohle nebyl ten správný den.

Po několika hodinách ticha se přestali navzájem utěšovat, že to nic, to je pravděpodobně jen nějaký extra den nebo něco jako tenkrát, když se Obchod'ák na týden zavřel, aby se vymalovalo, a jeden nebo dva smělejší a zvědavější riskovali chvatný pohled nad úroveň podlahy.

Mezi důvěrně známými pulty se prostírala prázdnota. A zdálo se, že ani nikde okolo není moc zboží.

"Takhle to vypadá vždycky po Výprodeji," říkali. "A pak, než se naděješ, jsou zase všechny regály plné. Není žádný důvod k panice. To je všechno součást velkého plánu brá Arnoldové (zal. 1905)."

A tiše seděli nebo si pobrukovali nebo něco dělali, jen aby nemysleli na nepřijemné věci. Neúčinkovalo to.

A pak, když přišli lidé a začali odnášet i to málo, co zbývalo v regálech a na pultech a ukládat do velkých beden a ty odnášet dolů do garáže a nakládat je...

A začali rozebírat podlahy...

Masklin se vzbudil. Nomové na něj doráželi. Někde v dálce jiní křičeli. To mu bylo nějak povědomé.

"Vstávej, rychle!" křikl Gurder.

"Co se děje?" ospale zíval Masklin.

"Lidi rozebírají Obchod'ák!"

Masklin se hbitě posadil.

"To nemůžou! Ještě není čas!" vykřikl.

"Přesto to dělají!"

Masklin vstal a bojoval s oblečením. Poskakoval po podlaze s jednou nohou v nohavici a šťouchl do Věci.

"Hej! Říkala jsi, že demolice ještě hned tak nebude!"

"Ještě čtrnáct dní," řekla Věc.

"Už začínají!"

"To je zřejmě přesun zbývajících zboží do nových prostor a přípravné práce," řekla Věc.

"Aha, dobrá. To by mělo všechny uklidnit. Proč jsi nám to neřekla?"

"Netušila jsem, že to nevíte."

"No to jsme teda nevěděli. A co navrhuješ, abychom teď udělali?"

"Co nejdříve odejděte."

Masklin se vztekal. Čekal, že bude mít další dva týdny na vyřešení všech problémů. Mohli si nashromáždit věci, co si vezmou s sebou. Mohli si všechno lépe naplánovat. I dva týdny by sotva stačily. Teď byl přepych pomýšlet i na jeden jediný týden.

Vyšel do zmateného davu. Naštěstí v obydlených prostorách ještě prkna nestrhli - někteří z rozumnějších uprchlíků říkali, že strhli jen pár prken na vzdáleném konci Ráje zahrádkářů, aby se dostali k vodovodnímu potrubí - ale nomům, žijícím v sousedství, nic nehrozí.

Nad hlavou se jim ozval dupot. Za pár minut přiběhl bez dechu jeden nom a ohlásil, že se balí koberce a odnášejí pryč. To vyvolalo zděšené mlčení. Masklin si uvědomil, že se všichni koukají na něj.

"Myslím, že každý by měl dostat tolik jídla, kolik unese, a jít do suterénu blíž ke garáži."

"Ty pořád myslíš, že bychom se o to měli pokusit?" zeptal se Gurder.

"Nemáme moc na vybranou, nebo jo?"

"Ale my - říkal jsi, že si máme z Obchodáku odnést, co se dá, nástroje a takové věci. A knihy," řekl Gurder.

"Budeme rádi, když odejdeme sami. Není čas!"

Přiběhl další posel. Byl z Dorcasovy družiny. Pošeptal něco Masklinovi, který se podivně usmál.

"Znamená to, že brý Arnoldové (zal. 1905) nás opustil v nejtěžší hodině?" řekl Gurder.

"To nemyslím. Možná nám pomáhá," řekl Masklin. "Protože, no, to neuhodneš, kam všechny ty věci lidé ukládají..."

12

I. A Venkovní pravidl, Jméno brý Arnoldové (zal. 1905) budiž pochváleno. II. Neboť seslal nám Nákladák a Lidé už ho nakládají věcmi všeho druhu potřebnými pro nomy. To je Znamení. Všechno musí pryč. Včetně nás. Z Knihy Nom, Nouzové východy, kap. 2, verš I - II

O půlhodinu později leželi Masklin s Dorcasem na trámu a dívali se dolů do garáže. Takový ruch v ní nikdy neviděli. Lidé ospale chodili po podlaze, nosili role koberců do některých z nákladních aut. Žluté věci, podobné křížencům mezi velmi malým nákladním autem a velmi velkou lenoškou, se kolem nich posunovaly a skládaly bedny.

Dorcas podal Masklinovi kukátko.

"To jsou mi čilé věcičky, že jo," řekl konverzačním tónem. "Už tu krouží od rána, vidíš? Pár nákladáků už vyjelo a zase se vrátily, takže nemohou jezdit moc daleko."

"Ten dopis, co jsme viděli, říkal něco o novém obchodním domě," řekl Masklin. "Možná, že ty věci vozí tam."

"Může být. Zatím jsou to většinou koberce a pár těch velkých mražených lidí z Modes robes."

Masklin se ušklíbl. Podle Gurdera ti velcí růžoví lidé, co stojí v Modes robes a Šatičkách pro dětičky a v Mladé módě a nikdy se ani nepohnou, jsou ti, co vzbudili nelibost brý Arnoldové (zal. 1905). Byli proměněni v hrozné růžové předměty a někdo říká, že se dají rozmontovat. Ale jistí filozofové Šatičkové říkají, ne, to jsou obzvláště dobří lidé, kterým bylo dovoleno zůstat v Obchodáku na věčnost a nemusí vždycky zmizet po zavírací hodině. Náboženství je někdy velmi těžko porozumět.

Zatímco Masklin přihlížel, velká sklápěcí vrata zaskřípala, zvedla se a nejbližší nákladní auto s rachotem nastartovalo a sunulo se pomalu ven do oslepujícího světla.

"Co potřebujeme," řekl, "Je nákladák se spoustou materiálu z Kovomatu. Drát, víš, a nářadí a takové věci. Viděl jsi nějaké potraviny?"

"Vypadá to, že většinu zboží z Tržnice už odvezl ten první nákladák," řekl Dorcas.

"Tak se budeme muset obejít bez jídla."

"Co uděláme," zeptal se Dorcas zvolna, "jestli všechno naloží a odvezou? Pracují nějak svižně, na lidi."

"Určitě nestihnou vyklidit Obchodák za jeden den," ujišťoval se Masklin.

Dorcas pokrčil rameny.

"Kdoví?"

"Budeš muset zabránit nákladákům v odjezdu," řekl Masklin.

"Jak? Že bych si před nějaký lehl?"

"Jak tě jen napadne," řekl Masklin.

Dorcas se ušklíbl. "Na něco přijdu. Chlapci si už na tohle místo zvykají."

Uprchlíci proudili do Kovomatu z celého obchodního domu a plnili veškerý prostor pod podlahou ustrašeným bzukotem šeptaných rozhovorů. Mnozí z nich vzhledli, když krácel Masklin kolem, a to, co uviděl v jejich obličejích, ho poděsilo.

Oni věří, že jim pomohu, pomyslel si. Dívají se na mne, jako bych byl jejich jediná naděje.

A já nevím, co si počít. Nic asi nebude fungovat, kdybychom tak měli víc času. Přiměl se tvářit, že překypuje sebejistotou, a zdálo se, že to ostatní uspokojuje. Všechno, co potřebovali vědět, bylo, že někdo někde ví, co dělat.

Masklinovi vrtalo hlavou, kdo to je; on to rozhodně nebyl.

Odevšad přicházely špatné zprávy. Už vyklidili větší část Ráje zahrádkářů. Oddělení oděvů už také téměř zelo prázdnotou. Z oddělení kosmetiky vytrhávali pulty, ale tam naštěstí mnoho nomů nebydlelo. Masklin mohl slyšet i tady dunění a vrzání, jak práce postupovaly.

Nakonec už tam nemohl déle vydržet. Příliš mnoho lidí na něj bez přestání civělo. Vrátil se dolů do garáže, kde Dorcas ze svého špionážního hnízda na trámu stále hlídal.

"Co se děje?" zeptal se Masklin.

Starý nom ukázal na nákladák přímo pod nimi.

"Tenhle chceme," řekl. "Je na něm všechno. Spousta zboží z oddělení pro kutily. Jsou tam také nějaké věci z galanterie, jehly a kdovíco ještě. Všechno zboží, které jsi řekl, abych ohlídal."

"Musíme jim zabránit vyjet ven!" řekl naléhavě Masklin. Dorcas se ušklíbl.

"Mechanismus, který zvedá dveře, nebude fungovat," řekl. "Pojistka je pryč."

"Co je pojistka?" zeptal se Masklin.

Dorcas zvedl dlouhou, tlustou červenou tyčinku, která mu ležela u nohou. "Tohle," řekl.

"Tys ji vzal?" zeptal se Masklin.

"Delikátní prácička, museli jsme kolem ní uvázat kus lana. Když jsme ji vytáhli, silně to zajiskřilo."

"Ale čekám, že tam dají jinou," řekl Masklin.

"Ále, to už udělali," řekl Dorcas s výrazem sebeuspokojení. "Nejsou tak hloupí. Ale stejně nefungovala, protože když jsme vytrhli tu pojistku, chlapci šli a přeštípali dráty ve zdi na několika místech. Velmi nebezpečné, ale lidem bude trvat celou věčnost, než na to přijdou."

"Hm. Ale co když dveře vypáčí?"

"To jim bude na nic. Tak ten nákladák stejně neodjede."

"Proč ne?"

Dorcas ukázal dolů. Masklin se díval a po chvílce spatřil, jak dvě malé postavy vycupkaly zpod nákladního auta a vnořily se do stínů u zdi. Nesly kombinačky.

Za chvílku se za nimi vyhrnula osamělá postavička a vlekla kus drátu.

"Ty nákladáky spotřebují velké množství drátů," řekl Dorcas. "Jenže tenhle už jich v sobě tolik nemá. Legrace, co. Vytáhneš kousek a nákladák nejede. Ale žádný strach, řekl bych, že víme, kam to později dát zase všechno zpátky."

Dole se ozval kovový zvuk. Jeden člověk kopl do dveří.

"Klídek, klídek," řekl Dorcas tlumeně.

"Ty jsi prostě myslel na všechno," obdivoval ho Masklin.

"To doufám," řekl Dorcas. "Ale radši bychom se měli přesvědčit, vid'." Vstal a vytáhl velkou bílou vlajku, kterou zamával nad hlavou. Ze stínů na vzdáleném konci garáže odpovědělo bílé třepetání.

A potom zhasla světla.

"Užitečná věc, ta elektřina," řekl Dorcas ve tmě. Lidé dole vydávali znepokojené bručení a pak bylo slyšet zařinčení, jak jeden z nich do něčeho vrazil. Ještě několik zaskřípění a dalších zadunění až konečně jeden člověk našel dveře do suterénu a ostatní ho následovali.

"Nemyslíš, že budou mít nějaké podezření?" zeptal se Masklin.

"V Obchodáku pracují ještě jiní, budou si pravděpodobně myslet, že to zavinili oni," řekl Dorcas.

"Ta elektřina je úžasná věc," řekl Masklin. "Dokážeš ji vyrobit? Hrabě Kovomat s ní nadělal náramné tajnosti."

"To proto, že Kovomati nic neumí," nasupeně řekl Dorcas. "Jenom jak ji ukrást. Zdá se mi, že se moc nevyznám ve čtení, v knihách za mne pátrá mladý Vinto. Říká, že vyrábět elektřinu je velmi jednoduché. Jenom potřebuješ získat jednu surovinu, která se jmenuje uráno. Myslím, že je to nějaký kov."

"Mají nějaké v Kovomatu?" zeptal se Masklin s nadějí.

"Zjevně ne," odpověděl Dorcas.

Ani Věc jim příliš nepomohla.

"Pochybují, že jste už připraveni na jadernou energii," řekla. "Zkuste větrné mlýny."

Masklin dokončil sbírání svého ubohého majetku do vaku.

"Až odjedeme," řekl, "nebudeš moci mluvit, vid'? Potřebuješ pít elektřinu."

"Ne. Avšak zachytila jsem radiovou komunikaci, naznačující letecký provoz na sever odtud."

Masklin zaváhal. "To je dobré, ne?"

"To znamená, že jsou tam létající stroje."

"A my můžeme letět až domů?" vyzvídal Masklin.

"Ne. Ale může to být další krok. Možná by se dalo navázat spojení s meziplanetární lodí. Ale nejprve musíte odjet tím nákladákem."

"Potom už si budu myslet, že je možné všechno," řekl Masklin chmurně. S nadějí se zahleděl na Věc a potom si s hrůzou všiml, že její světýlka zhasínají jedno po druhém.

"Věci!"

"Když se vám to povede, budeme si zase povídat," řekla Věc.

"Ale ty nám máš pomáhat!" zaúpěl Masklin.

"Navrhuji, abyste důkladně zvážili správný smysl slova 'pomáhat'," řekla krabička. "Buď jste inteligentní nomové nebo jenom chytrá zvířátka. Je na vás, abyste přišli na to, co jste."

"Cože?"

Poslední světýlko zhaslo.

"Věci?"

Světýlka zůstala zhasnutá. Černá krabička nabyla vzezření nadmíru mrtvé a němé věci.

"Ale já jsem na tebe spoléhal, že nám pomůžeš vyjasnit to řízení nákladáku a všechno! Ty mě chceš takhle opustit?"

Krabička jenom více potemněla. Masklin na ni civěl.

Potom si pomyslel: pro ni je to všechno v pořádku. Každý spoléhá jenom na mne. Já nemám na koho spoléhat. To by mě zajímalo, jestli se takhle cítil starý Opat. To by mě zajímalo, jak to mohl tak dlouho vydržet. Vždycky jsem to já, kdo musí všechno udělat, žádný jaktěživ nepomyslí na mne nebo na to, co chci já...

Otrhané kartónové dveře se odsunuly a vešla Grimmera.

Pohlédla z potemnělé Věci na Masklina.

"Venku se po tobě ptají," řekla tiše. "Proč je Věc zhasnutá?"

"Právě se odporoučela! Řekla, že už nám nebude pomáhat!" nařikal Masklin. "Jenom řekla, že musíme dokázat, že dovedeme myslet sami, a že s námi bude mluvit, až to budeme umět! Co mám dělat?"

Já vím, co by stačilo, pomyslel si. Stačilo by trochu povzbuzení. Stačilo by mi trochu pochopení. Stačilo by mi trochu

porozumění. Stará dobrá Grima. Na ni je spoleh.

"Co uděláš?" řekla zostra. "Okamžitě necháš toho fňukání a sebereš se a začneš věci organizovat!"

"Co -"

"Dej věcem řád! Udělej nové plány! Rozděl lidem příkazy! Dej se do toho!"

"Ale -"

"A hned!" štekala na něj.

Masklin vstal.

"Takhle bys se mnou neměla mluvit," stěžoval si. "Já jsem vůdce, víš?"

Stála s rukama v bok a zle se na něj dívala.

"Toť se ví, že jsi vůdce. Řekla jsem, že nejsi vůdce? Každý ví, že jsi vůdce! A teď padej a ved'!"

Kolébala se kolem ní. Poklepala mu na rameno.

"A nauč se naslouchat," dodala.

"É? Co tím myslíš?"

"Věc je takový stroj na myšlení, ne? To říkal Dorcas. No a stroje říkají přesně to, co myslí, ne?"

"Ano, myslím, že ano, ale -"

Grima se na něj zářivě, vítězně usmála.

"No, Věc řekla ,až'. Mysli. Mohla říct ,jestli'."

Nastal večer. Masklin měl pocit, že lidé snad nikdy neodejdou. Jeden z nich, s baterkou a krabicí nářadí, utrácel dlouhý čas pátráním v pojístkách a kontrolou vedení v suterénu. Konečně to vzdal i ten, huboval a práskl za sebou dveřmi. Po chvíli se v garáži rozsvítilo.

Ve stěnách se ozýval šramot a pak se zpod lavic vyvalil temný dav. Několik mladých nomů v předních řadách neslo háky na lanech, které hodili na plachtu nákladního auta. Jeden po druhém se zachycovaly a nomové po nich šplhali vzhůru.

Jiní nomové přinášeli tenčí lanka, která navázali ke koncům lan a postupně se vytahovali nahoru...

Masklin utíkal pod nekonečným stínem nákladního auta k olejovité temnotě pod motorem, kde už Dorcasova družina instalovala své zařízení. Dorcas sám byl v kabině a přehraboval se v tlustých drátech. Ozvalo se zaprskání a vtom se v kabině rozsvítilo.

"Tak," řekl Dorcas. "Teď vidím, v čem se hrabeme. Tak, chlapci! Teď si zamakáme!"

Když se ohlédl a uviděl Masklina, jakoby se snažil schovat ruce za zády, ale pak si to rozmyslel. Obě měl vražené do něčeho, jak si Masklin všiml, co mohly být prsty odštířené z gumových rukavic.

"Á," řekl Dorcas, "nevěděl jsem, že jsi tu. Malé profesionální tajemství, vidíš? Elektřina se v gumě nedrží. Guma tě chrání před kousnutím elektřinou." Sklonil hlavu, když skupina nomů zhoupala dřevěnou laťku do kabiny a začala ji upevňovat k řadičím páce.

"Jak dlouho to bude trvat?" křičel Masklin, když další skupina proběhla kolem něj a táhla klubko drátu. Teď bylo v kabině dost hlučno, provazy a kusy dřeva se posunovaly všemi směry, a on doufal, že to všechno někdo organizuje.

"Možná hodinku, možná," řekl Dorcas a dodal, skoro laskavě, "šlo by to rychleji, kdyby se tu nomové tak nepletli."

Masklin přikývl a prozkoumal zadní část kabiny. Nákladní auto bylo staré a on objevil další otvor pro svazek drátů, kterým by v nouzi prolezl i nom. Protáhl se do otevřeného prostoru a potom našel jinou škvíru, kterou se dostal na zad nákladního vozu.

První nomové na palubě přitáhli dovnitř jeden konec úzkého dřívka, které sloužilo jako lodní lávka.

Ostatní se po něm teď škrábali nahoru.

To dal Masklin na starost bábi Morkie. Stařenka měla vrozený talent nahnat lidem tolik strachu, aby dělali, co mají.

"Příkrý?" křičela na tlustého noma, který se dostal do půli cesty a strachem se k prknu přilepil. "Tomuhle říkáš příkrý?"

To není příkrý, to je procházka! Mám tam pro tebe dojít a pomoci ti?"

Pouhá pohrůzka s ním hnula z posedu a on zbytek cesty skorem proklusal a vděčně se vnořil do stínů na korbě.

"Každý by si měl radši najít nějaké měkké místočko a lehnout si," řekl Masklin. "Může to být divoká cesta. A musíš poslat všechny silnější nomy ke kabině. Budeme potřebovat každého, věř mi."

Přikývla a potom zařvala na jednu rodinku, která zablokovala lávku.

Masklin se podíval dolů na nekonečný proud šplhajících na nákladák, z nichž mnozí klopýtali pod svým majetkem. Směšné, ale teď cítil, že udělal všechno, co mohl. Všechno šlapalo jako něco, co šlape. Bud' bude celý ten plán fungovat, nebo nebude. Bud' mohou nomové spolupracovat, nebo nemohou.

Vybavil si obrázek Gullivera. Pravděpodobně to není skutečnost, říkal Gurder. V knihách jsou často věci, které jsou neskutečné. Ale bylo by příjemné pomyšlení, kdyby se nomové mohli shodnout na něčem podobném, aby byli jako lidičky v té knize...

"No, tak všechno jde dobře," řekl bezvýrazně.

"Dost dobře," přikývla bábi.

"Byl by dobrý nápad přesně zjistit, co je ve všech těch bednách," spekuloval Masklin, "protože možná budeme muset rychle seskočit, až zastavíme a -"

"Už sem kázala Torritovi, aby se o to postaral," řekla bábi. "Jen si z toho nedělej hlavu."

"Ach," řekl Masklin chabě. "Dobro."

Pro sebe si na práci nic nenechal.

Vrátil se do kabiny z čiré - tedy, nikoli nudy, protože srdce mu tlouklo jako zvon - ale z neklidu.

Dorcasovi nomové už postavili dřevěnou plošinu nad volantem a přesně před velkým oknem. Dorcas sám byl už

zpátky na podlaže kabiny a cvičil oddíly v řízení.

"Vpravo!" křičel. "Zařadit... jedničku!"

"Pedál dolů... dva, tři..." řekl sborem tým na spojee.

"Pedál nahoru... dva, tři..." křičel oddíl u plynu.

"Páku nahoru... dva, tři..." opakovali nomové u řadicí páky.

"Pedál nahoru... dva, tři, čtyři!" Šéf oddílu na spojee Dorcasovi zasalutoval. "Rychlost zařazena, pane!" zvolal.

"To byla hrůza. Opravdu hrůza," řekl Dorcas. "Co je s oddílem u plynu, no? Ten pedál dolů!"

"Promiň, Dorcasí."

Masklin poklepal Dorcasovi na rameno.

"Jen pokračujte!" nařídil Dorcas. "Chci, abyste to hladce zvládli až ke čtyřce. Ano? Co? Aha, to jsi ty?"

"Ano, to jsem já. Všichni už jsou skoro nahoře," řekl Masklin. "Kdy budete připraveni?"

"Tohle stádo nebude připraveno nikdy."

"Ach jo."

"Takže bychom klidně mohli vyrazit, kdykoli si budeš přát, a naučit se to cestou. Samozřejmě ani nemůžeme zkusit řízení, dokud se nehybeme."

"Pošleme ti na pomoc mnohem víc lidí," řekl Masklin.

"No to je dobrý," zašklebil se Dorcas. "To tak zrovna potřebuju, zástupy dalších lidí, co nerozeznají svoji pravačku od levačky."

"Jak zjistíš, jak a kudy pojedeme?"

"Semaforey," řekl Dorcas rozhodně.

"Semafor?"

"Vlajková signalizace. Jenom řekneš mému chlapci nahoře na plošině, co chceš udělat, a já budu sledovat signály. Kdybychom měli další týden, počítám, že bych dokázal nainstalovat něco jako telefon."

"Vlajčky," řekl Masklin. "Bude to fungovat?"

"To by mělo, ne? Později si to můžeme vyzkoušet."

A to později nastalo. Poslední nomští zvědové se vyšplhali na palubu. Vzadu na nákladním autě se většina zařídila tak pohodlně, jak jen to bylo možné, a ležela ve tmě s očima dokořán.

Masklin byl na plošině s Angalem, Gurderem a Věcí. Gurder věděl o nákladních autech dokonce míň než Masklin, ale pokládalo se za nejlepší mít ho tam, pro všechny případy. Koneckonců, kradli bři Arnoldové (zal. 1905) jeho nákladňák. Někdo bude možná muset podat nějaké vysvětlení. Ale rozhodl, že Boba do kabiny nevezmou. Krysa zůstala vzadu s ostatními.

Grimma tu byla také. Gurder se jí zeptal, co tady dělá. Zeptala se ho, co tu dělá on. Oba se podívali na Masklina.

"Může mi pomáhat se čtením," řekl se skrývanou úlevou. Čtení mu přes veškeré úsilí zrovna moc nešlo. Byl v tom zřejmě nějaký figl, na který nedokázal přijít. Grimma už čtení zvládala bez velkého přemýšlení. Pokud jí vybuchoval mozek, činil tak způsobem nepostřehnutelným.

Blazeované příkývla a otevřela před ním "Pravidla silničního provozu".

"Jsou věci, které musíš udělat," řekl nejistě. "Než nastartuješ, musíš se podívat do crrr -"

"- zrcátka -" řekla Grimma.

"- zrcátka. To se tady praví. Do zrcátka," řekl Masklin pevně.

Podíval se tázavě na Angala, který krčil rameny.

"O tom já nic nevím," řekl. "Můj řidič se do něj díval, ale nevím proč."

"To se v něm má hledat něco zvláštního? Možná do něj musíš udělat obličej, nebo tak," řekl Masklin.

"Ať to znamená, co chce, radši bychom měli dělat všechno pořádně," řekl Gurder rozhodně. Ukázal. "Tamhle nahoře je jedno zrcátko, u stropu."

"To je tedy blbý místo," řekl Masklin. Podařilo se mu zachytit tam kotvici a po krátkém úsilí se k zrcátku přitáhl.

"Vidíš něco?" volal Gurder.

"Akorát sebe."

"Tak pojď zase dolů. Podíval ses do zrcátka, to je hlavní."

Masklin sklouzl zpátky na plošinku, která se pod ním zakymácela.

Grimma nahlédla do Pravidel.

"Teď musíš signalizovat své úmysly," řekla. "To je jasné, ne? Signalisto?"

Jeden z Dorcasových asistentů pokročil trochu nejistě vpřed a držel své dva bílé praporky opatrně dolů.

"Ano, pane, madam."

"Řekni Dorcasovi -" Grimma se rozhledla po ostatních. "Řekni mu, že jsme připraveni vyrazit."

"Promiň laskavě" řekl Gurder. "Jestli jim má někdo říct, až budeme připraveni, je to moje práce říct jim, že jsme připraveni. Chci, aby bylo naprosto jasné, že já jsem ta osoba, která říká lidem, že se má vyrazit." Podíval se ublíženě na Grimmu. "É. Jsme připraveni vyrazit," řekl.

"Rozkaz, madam." Signalista krátce máchl paží. Z hlubiny zaduněl hlas strojmistra: "Připraven!"

"No tak," řekl Masklin. "Tak, a je to."

"Ano," řekl Gurder a loupal očima po Grimmě. "Máme všechno? Nezapomněli jsme na něco?"

"Patrně na spoustu věcí," vzdychl Masklin.

"Teď už je pozdě, každopádně," řekl Gurder.

"Ano."

"Ano."

"To je jasné."

"Jasně."

Okamžik stáli mlčky.

"Dáš rozkaz ty nebo ho mám dát já?" zeptal se Masklin.

"Uvažoval jsem, jestli máme prosit brá Arnoldové (zal. 1905), aby nad námi bděl a ochraňoval nás," řekl Gurder.

"Koneckonců, sice opouštíme Obchodák, ale tohle je pořád ještě jeho nákladák." Nešťastně se usmál a vzdychl. "Kéž by nám byl dal nějaké znamení," řekl, "aby nám ukázal, že souhlasí."

"Připravení, vy tam nahore!" zvolal Dorcas.

Masklin přistoupil k okraji plošinky a opřel se o chatrné zábradlí.

Celou podlahu kabiny zaplňovali nomové připravení tahat za provazy nebo vyčkávající u pák a pedálů. Stáli v naprosté tichosti ve stínu, ale všechny tváře byly obráceny vzhůru, takže Masklin hleděl na moře zděšených a vzrušených bublinek.

Mávl rukou.

"Nastartujte motor," řekl a jeho hlas zněl nepřírozeně hlasitě v tom napjatém tichu.

Vrátil se a vyhlédl do osvětlené prázdnosti garáže. U protější zdi parkovalo pár dalších nákladních aut a jeden či dva malé žluté nakladače stály tam, kde je lidé opustili. Když si pomyslí, že tomu kdysi říkal hnízdiště nákladáků. Garáž, to je to slovo. Bylo to úžasné, ten pocit, že znáte ta správná jména. Cítíte, že máte věci pod kontrolou. Bylo to, jakoby vám znalost toho pravého jména poskytovala nějakou páku.

Odněkud zepředu se ozvalo vrčení a potom se plošina roztřásla duněním hromu. Na rozdíl od hromu tohle dunění neustalo. Motor naskočil.

Masklin se zachytil zábradlí dřív, než ho to setřásl, a ucítil, že ho Angalo tahá za rukáv.

"Takhle to zní vždycky!" překřikoval ten lomoz. "Za chvíli si zvykneš!"

"Dobro." To nebyl hluk. Bylo to příliš silné, aby se tomu dalo říkat hluk. Bylo to spíš jako vzduch v pevném stavu.

"Myslím, že jsme měli trochu lépe trénovat! Abychom se do toho dostali! Mám říct signalistovi, že chceme velmi zvolna vpřed?"

Masklin chmurně přikývl. Signalista se na okamžik zamyslel a potom mávl praporky.

Masklin slyšel zdálky Dorcase ječet rozkazy. Ozvalo se zaskřipění následované nárazem, který ho málem srazil přes zábradlí. Podařilo se mu přistát na všech čtyřech a díval se Gurderovi do vylekaného obličej.

"Hýbeme se!" křičel Papímík.

Masklin se díval ven čelním oknem.

"Ano, a víš ty co?" zařval a vyskočil. "My jedeme dozadu!"

Angalo doklopýtal k signalistovi, který upustil jeden ze svých praporků.

"Zvolna vpřed, jsem řekl! Zvolna vpřed! Ne vzad! Vpřed!"

"Já jsem signalizoval vpřed!"

"Ale jedeme dozadu! Signalizuj vpřed!"

Signalista popadl praporek a divoce mával na skupiny dole.

"Ne, nesignalizuj vpřed, jenom ať zasta -" začal Masklin.

Ze vzdáleného konce nákladáku sem dolehl nějaký zvuk. Jediné slovo, které by ho popsalo, bylo "křup", ale to bylo příliš krátké a prosté slovo, aby vystihlo ten odporný, složitý, kovový zvuk a náraz, který s Masklinem zase mrštil na břicho. Motor ztichl.

Ozvěna odumřela.

"Promííí!" zvolal Dorcas někde v dálce. Slyšeli ho mluvit tlumeným, výhružným hlasem ke svým týmům: "Spokojení? Spokojení, jo? Když jsem řekl řadicí pákou nahoru a doleva a nahoru, myslel jsem nahoru a doleva a nahoru, nikoli nahoru a doprava a nahoru! Přesně."

"K tobě přes ně nebo k nám přes ně, Dorcasí?"

"Přes nic!"

"Ne, ale -"

"Žádné ale!"

"Ano, ale -"

Masklin a ostatní se posadili a sledovali, jak dole poletují argumenty sem a tam. Gurder pořád ležel na prknech.

"Skutečně jsme se pohnuli!" Šeptal. "Brá Arnoldové (zal. 1905) měl pravdu! Všechno musí pryč!"

"Radši bych, aby to pryč bylo o kousek dál, když mu to nebude vadit," řekl Angalo temně.

"Vy tam nahore!" Dorcasův hlas hřměl divokým veselím. "Menší potíže růstu tady dole. Všechno se už vyřešilo.

Řekněte, až budete připraveni!"

"Měl bych se zase kouknout do zrcátka, co myslíš?" řekl Masklin Grimmě. Ta pokrčila rameny.

"Já bych se s tím nepáral," řekl Angalo. "Jeďme už. A co možná nejdřív. Myslím, že cítím naftu. Museli jsme porazit nějaký barel nebo co."

"A to je špatné, jo?" zeptal se Masklin.

"Ona hoří," řekl Angalo. "Stačí třeba jenom jiskřička a je to."

Motor se zase probral k životu. Tentokrát se hnuli o píd' kupředu, potom to trochu zaskřipalo, a zase popojeli, až se nákladák octl před velkými ocelovými vraty. Zastavil se s lehkým cuknutím.

"Dobré by bylo zkusit pár cvičných obrátů," volal Dorcas. "Vychytat trošku mouchy!"

"Vážně si myslím, že zůstat tady by byl moc špatný nápad," řekl Angalo naléhavě.

"Máš pravdu," souhlasil Masklin. "Čím dřív odsud zmizíme, tím líp. Signalizuj Dorcasovi, ať otevře vrata."

Signalista zaváhal. "Myslím, že pro tohle nemáme signál," řekl. Masklin se nahnul přes zábradlí.

"Dorcasí!"

"Ano?"

"Otevři vrata! Musíme hned teď vyrazit!"

Vzdálená postava si přiložila ruku k uchu.

"Cože?"

"Povídám, otevři vrata! Je to naléhavé!"

Vypadalo to, že Dorcas o tom chvíli dumá, a potom zvedl megafon.

"Budete se smát, až vám tohle řeknu."

"Co to bylo?"

"Říkal, že se budeme smát," řekl Angalo.

"Á. Dobrá."

"Tak dělej!" křičel Masklin. Dorcasova odpověď zanikla v řevu motoru.

"Co?" křičel Masklin.

"Co jsi to říkal?"

"Říkal jsem, že jsem při tom všem kalupu dočista zapomněl na ta vrata!"

"Co to povídal?" ptal se Gurder.

Masklin se ohlédl na vrata. Dorcas se náramně pyšnil tím, jak jim znemožnil otevírat se. Teď vypadala mimořádně zavřeně. Může-li se něco, co nemá obličej, tvářit arogantně, tak těm vratům se to zdařilo.

Ohlédl se vztekle zpátky a právě včas, aby uviděl, jak se malý vchod do nitra Obchodáku pomalu otevírá. Objevila se v něm postava, za malým kruhem ostrého bílého světla. Její strašlivá pochodeň, pomyslel si znovu Masklin.

Byla to Radikální sleva.

Masklin cítil, že jeho mysl začíná pracovat velmi jasně a zvolna.

Je to jenom člověk, říkala. To není nic děsivého. Jenom člověk, se svým jménem, to pro případ, že by zapomněl, kdo je, jako všichni ti ženští tvorové v Obchodáku se jmény jako "Květa" a "Šárka" a "Paní J. Kuchynková, vedoucí". Je to zas jenom ten starý "Hlídač". Bydlí dole v kotelně a živí se čajem. Zaslechl ten hluk.

Přišel se podívat po jeho příčině.

To jest, po nás.

"Ach ne," zašeptal Angalo, jak se postava kolébala po podlaze. "Vidíš, co to má v puse?"

"To je cigareta. Už jsem s ní nějaké lidi viděl. Co je s ní?" řekl Masklin.

"Je zapálená," řekl Angalo. "Myslíš, že třeba necítí tu naftu?"

"Co se stane, když se zapálí?" vyzvídal Masklin a měl podezření, že odpověď zná.

"Udělá to blaf," řekl Angalo.

"Jenom blaf?"

"Blaf úplně stačí."

Člověk přišel blíž. Masklin se mu teď mohl podívat do očí. Nebyly moc uzpůsobené na to, aby viděly nomy, obzvlášť když stojí nehnutě, ale i člověk se podívá, proč se nákladní auto uprostřed noci projíždí samotinké po garáži.

Hlídač došel ke kabině a pomalíčku natáhl ruku ke klíce. Jeho pochodeň svítila dovnitř bočním okénkem a v tom okamžiku se Gurder vztyčil a celý se třásl vzteky.

"Vari pryč, ty ohavný zloduchu!" zaječel, nasvícený jako na divadle. "Dbej Nápisů bří Arnoldové (zal. 1905)! Kouření zakázáno! K východům!"

Lidský obličej se zvrásčil v těžkopádném údivu a potom, pomaloučku jako beránky po obloze, se po něm rozšířil výraz zděšení. Pustil kliku, obrátil se a začal kráčet ke dveřím na člověka nezvyklou rychlostí. Přitom mu z úst vypadla hořící cigareta a kroužila a kroužila a padala pomalu k zemi.

Masklin a Angalo se podívali na sebe a pak na signalistu.

"Rychle vpřed!" křičeli.

Za okamžik se celičský nákladák zachvěl, jak se nomové pustili do složitého procesu řazení rychlosti. Potom se pohnul vpřed.

"Rychle! Řekl jsem rychle!" křičel Masklin.

"Co se děje?" křičel Dorcas. "A co vrata?"

"Vrata otevřeme! Vrata otevřeme!" ječel Masklin.

"Jak?"

"No, nevypadala moc silná, ne?"

Svět nomů je, pro lidi, svět rychlý. Žijí tak rychle, že to, co se kolem nich děje, se zdá být celkem pomalé, takže to vypadalo, že nákladní auto se posunuje vzhůru po nájezdu a lenivě vráží do vrat. Ozvalo se mohutné zadunění a zvuk trhaného kovu, škrábání na střeše kabiny, a pak už nebyla vůbec žádná vrata, jenom tma posetá světly.

"Vlevo! Jed'te vlevo!" vriskal Angalo.

Nákladní auto sebou pomalu smýklo, líně se odrazilo od zdi a popojelo kousek ulicí.

"Jedem! Jedem! Teď rovně!"

Jasný záblesk krátce ozářil zeď vedle kabiny.

A potom se za nimi ozvalo něco jako "blaf"

prádlo, Hračky, Modelové klobouky, Galanterie, Kovomat, Instalační materiál; III. Veškeré stěny, podlahy, stropy, výtahy, pohyblivá schodiště; IV. Všechno musí pryč.
Z Knihy Nom, Nouzové východy, kap. 3, verš I - IV

Později, když se zaznamenávaly další kapitoly Knihy Nom, říkalo se, že konec obchodního domu začal velkým třeskem. Nebyla to pravda, ale napsalo se to, protože třesk zní impozantněji. Ve skutečnosti ten kotouč žlutého a oranžového ohně, který se vyvalil z garáže a unášel s sebou zbytky vrat, vydal zvuk, jako když si obří pes něžně odkašle.

Blaf.

Nomové v tu chvíli nebyli v situaci, aby se nad tím pozastavili. Spíše byli zaujati hlukem, způsobeným předměty, které do nich málem narazily.

Masklin počítal s dalšími vozidly na silnici. Pravidla silničního provozu k tomu měla co říct. Důležité bylo do nich nenarazit. Co mu dělalo starosti, byl způsob, jakým ty věci jevíly rozhodnutí narazit do jejich nákladáku. Vydávaly dlouhé bučivé zvuky, jako krávy, kterým je zle od žaludku.

"Trochu doleva!" křičel Angalo. "Pak ždíbec doprava, potom rovně!"

"Ždíbec?" řekl pomalu signalista. "Myslím, že pro ždíbec neznám kód. Mohli bychom -"

"Pomalu! Teď trochu vlevo! Musíme se dostat na pravou stranu cesty!"

Grimma vykoukla nad Pravidly silničního provozu.

"My jsme na pravé straně," řekla.

"Ano, ale ta pravá strana by měla být levá!"

Masklin zabodl prst do stránky před nimi. "Tady se říká, že musíme projevovat pohle -"

"Ohled," zamumlala Grimmera.

"- ohledy vůči ostatním účastníkům provozu," řekl. Náraz jím hodil kupředu. "Co to bylo?" vyjekl.

"To jsme najeli na chodník! Vpravo! Vpravo!"

Masklin krátce zahlédl jasně osvětlenou výkladní skříň, než ji nákladní auto zasáhlo bokem a v dešti skla poskočilo zpátky na silnici.

"Teď vlevo, ještě vlevo, teď vpravo, vpravo! Rovně! Vlevo, povídám vlevo!" Angalo sledoval zmatený obrazec světél a tvarů před nimi.

"Tady je další silnice," řekl. "Vlevo! Chci vlevo! Víc, jedťte vlevo! Ještě víc doleva...!"

"Je tady značka," řekl Masklin snaživě.

"Vlevo!" ječel Angalo. "Teď vpravo! Vpravo! Vpravo!"

"Chtěl jsi vlevo," řekl signalista omluvně.

"A teď chci vpravo! Víc doprava! Ty mamlasi!"

"Nemáme signál pro -"

Tentokrát nedošlo k žádnému "blaf". Tohle bylo rozhodně "prásk". Nákladní auto narazilo do zdi, drhlo o ni, až jiskry litaly, dovalilo se do hromady popelnic a zastavilo.

Bylo ticho, až na jakési syčení, a motor dělal pink, pink.

Potom se z temnoty ozval Dorcasův hlas, pomalu a plný zlosti.

"Řekli byste laskavě nám tady dole, co to tam nahoře provádíte?"

"Budeme muset vymyslet nějaký lepší způsob jak řídit," zavolal dolů Angalo. "A světla. Někde by měl být vypínač od těch světél."

Masklin se škrábal na nohy. Zdálo se, že nákladák uvízl v temné, úzké uličce. Nikde nebylo světýlka.

Pomohl Gurderovi vstát a oprášil ho. Papírník se tvářil zaraženě.

"Už jsme tam?" řekl.

"Ne tak docela," řekl Masklin. "Zastavili jsme, é, abychom si něco upřesnili. Než si to vyjasní, myslím, že bychom měli radši jít dozadu zjistit, jestli jsou všichni v pořádku. Musejí mít pěkně nahnáno. Ty pojď taky, Grimmero."

Slezli a nechali Angala a Dorcase po krk v dohadách o řízení, světlech, jasných instrukcích a o tom, že potřebu těchto tří věcí je třeba řádně zajistit.

Vzadu na voze štěbetaly hlasy promísené pláčem dětí. Pádem se hezkých pár nomů potlouklo a bábi Morkie právě upevňovala dlahu ke zlomené noze jednomu nomovi, kterého zavalila padající bedna, když narazili do zdi.

"Čím dál líp," poznamenala suše a udělala uzel na obvaze. "Proč jsme zastavili?"

"Jen chceme vyjasnit pár věci," řekl Masklin a snažil se tvářit veseleji, než se cítil. "Brzy zase vyrazíme. Teď každý ví, co může očekávat." Pohlížel do tmavého prostoru plného stínů a přemohla ho zvědavost.

"Co budeme dělat, chci se podívat ven," řekl.

"Proč, pro všechno na světě?" řekla Grimmera.

"Jenom tak, víš, porozhlídnout se," řekl Masklin nejistě. Strčil do Gurdera. "Chceš jít se mnou?" řekl.

"Cože? Ven? Já?" Papírník se tvářil vyděšeně.

"Stejně budeš muset, dřív nebo později. Proč ne teď?"

Gurder se chvíli rozmýšlel a potom pokrčil rameny.

"A uvidím," olízl si suché rty, "Obchodák zvenku?" zeptal se.

"Možná. Vlastně jsme nedojeli moc daleko," řekl Masklin tak diplomaticky, jak dovedl.

Hlouček nomů jim pomohl přes bočnici nákladáku a oni se zhoupli dolů na to, co by Gurder téměř jistě nazval podlahou. Byla provlhlá a ve vzduchu se vznášel jemný opar. Masklin se zhluboka nadechl. Tohle byl venek, konečně. Skutečný vzduch, trošičku chladivý. Voněl čerstvě, ne jakoby ho před ním vydychaly tisíce nomů.

"Hašení se spustilo," řekl Gurder.

"Ha... co?"

"Hascí zařízení," řekl Gurder. "Je ve stropě, víš, pro případ pož..." Zarazil se a pohlédl vzhůru. "No né," řekl.

"Myslím, že máš na mysli déšť," řekl Masklin.

"No né."

"Je to jenom voda, co padá z nebe," řekl Masklin. Měl pocit, že se od něj očekává něco víc. "Je mokrá," dodal, "a dá se pít. Déšť. Nemusíš mít hlavu zašpičatělou. Stejně sklouzne."

"No né."

"Jsi v pořádku?"

Gurder se třásl. "Není tu žádná střecha!" zakvílel. "A je to tu tak veliké!"

Masklin mu poklepal na rameno.

"Tohle všechno je pro tebe samozřejmě nové. Nesmíš si z toho dělat hlavu, jestli hned všechno nepochopíš."

"Ty se mi tajně pošklebuješ, vid'!" řekl Gurder.

"Ani ne. Já vím, co to je mít strach."

Gurder se vzpamatoval. "Strach? Já? Neblázní. Jsem naprosto v pořádku," řekl. "Jenom trochu, é, překvapený. Já, é, jsem nečekal, že to bude tak úplně, tak úplně venku. Teď když jsem měl čas se s tím vyrovnat, cítím se mnohem líp. Jo, jo. Takže takhle to vypadá," převracel to slovo na jazyku jako nový bonbón, "venku. Takhle, é, veliké. Je to všechno, nebo je ho ještě někde víc?"

"Spousta," řekl Masklin. "Tam, co jsme žili, nebylo nic než venek od jednoho kraje světa ke druhému."

"Ó," řekl Gurder mdle. "No, já myslím, že s takhle velkým venkem vystačíme. Dobro, dobro."

Masklin se ohlédl a prohlížel si nákladák. Stál tam zaklíněný v uličce zavalené odpadky. Zadek měl hrozně promáčkнутý.

Konec uličky zářil lampami. Jak se tak díval, přisvištělo vozidlo s modrým blikajícím světlem. Zpívalo. Nemohl se rozpomenout na jiné slovo, které by ten zvuk vystihlo.

"To je zvláštní," řekl Gurder.

"To se doma někdy stávalo," řekl Masklin. V koutku duše ho docela potěšilo, aspoň tentokrát, být tím, kdo věci zná.

"Slýchals, jak takhle jedou po dálnici? Tý-dá, tý-dá, TÝ-DÁ, TÝ-DÁ, tý-dá. Já myslím, že to je proto, aby se lidi klidili z cesty."

Loudali se stružkou a na rohu natáhli krky, aby se podívali přes chodník právě, když se další řvoucí auto přehnalo kolem.

"Ó, Nabídka má výhodná!" řekl Gurder a přitiskl si ruce na ústa.

Obchodní dům byl v jednom ohni.

Plameny se třepaly v několika horních oknech jako záclony ve vánku. Oblak kouře se poklidně zvedal ze střechy a tvořil proti deštivé obloze tmavší sloupec.

Obchodní dům byl v totálním výprodeji. Pořádal grandiózní konečný výprodej obzvláště vybraných prskavek a ohňostrojů pro každého.

Na ulici dole se hemžili lidé. Bylo tam několik nákladních aut se žebříky. Vypadalo to, jakoby stříkali vodu do budovy.

Masklin se úkosem podíval na Gurdera, zvědav, co udělá. Ve skutečnosti to pochopil mnohem lépe, než Masklin čekal, ale když promluvil, znělo to ublíženě, i když se snažil svůj hlas kontrolovat.

"To... takhle jsem si to nepředstavoval," zachraptěl.

"Ne," řekl Masklin.

"To... vypadli jsme zrovna včas."

"Ano."

Gurder zakašlal. Jakoby jenom dlouho vedl spor sám se sebou až dospěl k rozhodnutí. "Bři Arnoldové (zal. 1905) budiž chvála," řekl pevně.

"Prosím?"

Gurder se zadíval Masklinovi do tváře. "Kdyby tě nebyl povolal do Obchodáku, byli bychom tam všichni ještě teď," řekl a s každým slovem to znělo přesvědčivěji.

"Ale -" Masklin zmlkl. Tohle nedávalo žádný smysl. Kdyby tam byli zůstali, nebyl by žádný oheň. Nebo ne? Těžko si můžeme být jisti. Možná, že nějaký unikl z kbelíků na oheň. Nejlepší se nehádat. Hádat se o některých věcech, to nenosí nomům štěstí, pomyslel si. Všechno to bylo hrozně zamotané.

"To je divné, že nechává Obchodák shořet," řekl.

"To nemusel," řekl Gurder. "Je tam to hašení a speciální zařízení na odvádění ohně. Požární východy se tomu říká. Ale on nechal Obchodák shořet, protože my ho už nepotřebujeme."

Nejvyšší poschodí se s rachotem propadlo.

"Tak to je Zboží na úvěr," řekl Masklin. "Doufám, že se všichni lidé dostali ven."

"Kdo?"

"Však víš. Viděli jsme jejich jména na dveřích. Mzdy. Úvěry. Osobní oddělení. Generální ředitel," řekl Masklin.

"Bři Arnoldové (zal. 1905) to určitě zařídil," řekl Gurder.

Masklin pokrčil rameny. A potom uviděl, ostře proti záři ohně, postavu Radikální slevy. Tu čepici si nemohl splést.

Dokonce držela svoji pochodeň a byla zabrána do hovoru s jinými lidmi. Když se pootočila, uviděl Masklin její obličej. Vypadal velmi rozzlobeně.

Také vypadala hodně jako člověk. Bez toho hrozného světla, bez stínů nočního Obchodáku, byla Radikální sleva jenom další člověk.

Na druhou stranu...

Ne, bylo to příliš složité. A čekaly je důležitější věci.

"Pojď," řekl. "Pojďme zpátky. Myslím, že bychom měli odjet co možná nejdál, jak nejrychleji dokážeme."

"Pomodlím se k bři Arnoldové (zal. 1905), aby nás provázela a vedl," řekl Gurder rozhodně.

"Ano, dobře," řekl Masklin. "Dobrý nápad. A proč ne? Ale teď vážně musíme -"

"Nepřaví-li jeho Nápis ‚Nevidíte-li, po čem toužíte, prosím, informujte se?‘" řekl Gurder.

Masklin ho pevně uchopil za paži. Každý něco potřebuje, pomyslel si. A jeden nikdy neví.

"Zatáhněte za tuhle šňůru," řekl Angalo, ukázal, jak šňůra, kterou měl přes rameno, mizí v hlubinách kabiny, "a parták týmu levé otáčky volantu bude vědět, že chce zatočit vlevo. Protože má tu šňůru přivázanou k paži. A tahle druhá vede k týmu pravé otáčky. Takže nebudeme potřebovat tolik signálů a Dorcas se může soustředit na řazení a takové věci. A na brzdy. Koneckonců," dodal, "nemůžeme se vždycky spoléhat, že najedeme do zdi, když budeme chtít zastavit."

"A co světla?" řekl Masklin. Angalo se rozzářil.

"Signál pro světlo," řekl nomovi s vlaječkami. "Co jsme udělali, uvázali jsme šňůry k vypínačům -"

Ozvalo se cvaknutí. Veliké kovové rameno se pohybovalo přes přední sklo a odklízelo dešťové kapky. Chvilku je pozorovali.

"Ono to vážně moc neosvětluje, že?" řekla Grima.

"Špatný vypínač," zahučel Angalo. "Signalizuj stěrače v chodu, ale rozsvítit."

Pod nimi bylo slyšet polohlasné dohady a potom další cvaknutí. Kabinu okamžitě zaplavil bezvýrazný chvějivý zvuk lidského hlasu.

"To je v pořádku," řekl Angalo. "To je jenom rádio. Ale to není světlo, vyřídte to Dorcasovi."

"Já vím, co je rádio," řekl Gurder. "Mně nemusíš vysvětlovat, co je rádio."

"Tak co to tedy je?" zeptal se Masklin, který to nevěděl.

"Dvacet devět devadesát pět, baterie navíc," řekl Gurder. "Má AM, FM a kazetový přehrávač. Nabídka se slevou, pouze tento týden."

"Áem a Efem?" řekl Masklin.

"Ano."

Hlas z rádia drmolil dál.

"- sáhlejší požár v historii města, k ohni přijely požární sbory až z Nového Města. Policie zatím pátrá po jednom z nákladních vozidel v majetku obchodního domu, které bylo viděno, jak opouští budovu právě před -"

"Světla. Světla. Třetí vypínač," řekl Angalo. Pár vteřin se nic nedělo, a potom uličku před nákladákem zalilo bělostné světlo.

"Měla by být dvě, ale jedno jsme rozbili při odjezdu z Obchodáku," řekl Angalo. "Tak co, jsme připraveni?"

"- Kdokoli by viděl toto vozidlo, nechte se spojit s policejní stanicí v Začouzené Lhotě na -"

"A vypněte to rádio," řekl Angalo. "To bučení mi leze na nervy."

"Chtěl bych vědět, co říkají," řekl Masklin. "Jsem si jistý, že jsou vcelku inteligentní, jenom kdybychom jim rozuměli."

Kývl na Angala. "Okej," řekl. "Jedem."

Tentokrát to vypadalo lépe. Nákladák chvíli dřel o zeď, potom se uvolnil a pomalu se pohyboval úzkou uličkou k světlu na jejím konci. Když se vysunul ze tmy mezi zdmi, Angalo zavolal "brzdit" a auto se zastavilo jenom s lehkým cuknutím.

"Kudy?" zeptal se. Masklin se zatvářil rozpačitě.

Gurder přehazoval stránky v diáři. "To přijde na to, kterým směrem se dáme," řekl. "Dívej se po nápisích, é, Afrika. Nebo třeba Kanada."

"Tady je nápis," řekl Angalo, napínaje zrak do deště. "Říká, Centrum. A pak je tam šipka a ta říká -". Přivřel oči. "Jídlo -"

"Jednosměrka," zamumlala Grima.

"Centrum není moc dobrý nápad," řekl Masklin.

"Na té mapě se stejně nedá najít," řekl Gurder.

"Tak to pojedeme jinudy," řekl Angalo a zatahal za šňůru.

"A s tou Jednosměrkou si taky nejsem jistý," řekl Masklin. "Myslím, že tady můžeš jet jenom jedním směrem."

"No, to ano," řekl Angalo domýšlivě. "Tím směrem zrovna jedeme."

Nákladní auto se vykodrcalo z postranní uličky a spořádaně se zarazilo o chodník.

"Přeřadíme na druhý rychlostní stupeň," přikázal Angalo. "A trochu přidáme plyn." Nějaký vůz se pomalu uhnul nákladáku z cesty a jeho klakson - nomským uším - zněl jako kvílení zaniklého proroku.

"Takovéhle šoféry by neměli na silnici pouštět," řekl Angalo. Pocítili náraz a zbytky pouliční lampy odlétly pryč. "A nač stavěj do silnice tenhle pitomý krám," dodal.

"Pamatuj, že máš projevodat ohledy vůči ostatním účastníkům provozu," připomněl Masklin přísně.

"No, to projevuju, ne? Nenarážím do nich, ne?" řekl Angalo. "Co to bylo?"

"Myslím, že nějaké roští," řekl Masklin.

"No vidíš! Proč něco takového dávají na silnici?"

"Myslím, že silnice je poněkud vpravo," poznamenal Gurder.

"A taky zatáčí," řekl Angalo nevrle a maličko potáhl šňůrou na pravé ruce.

Byla skoro půlnoc a Začouzená Lhota po setmění nebyla nijak rušné město. Takže nikdo nákladnímu autu nepřekážel, když jeho veliký a pod žlutavým sodíkovým osvětlením dosti otřískaný stín vyklouzl z ulice Radního Bručouna a vřít se na třídu Johna Lennona. Přestalo pršet, ale přes silnici se převalovaly chuchvalce mlhy.

Vcelku pohoda.

"Vpravo, zařadit trojku," řekl Angalo, "a trochu rychleji. A hele, co se to blíží za nápis?"

Grimma s Masklinem natáhli krky.

"Vypadá to jako 'Na silnici se pracuje'," řekla Grimma zmateně.

"Zajímavé. Ještě trochu rychleji, vy tam dole."

"Jo, ale," řekl Masklin, "proč? Chci říct, chápal bych, že 'Na silnici se cestuje'. Proč nám říkají, že se pracuje?"

"Možná to znamená, že přestanou do silnic strkat chodníky a lucerny a křoví," řekl Angalo. "Možná -"

Masklin se naklonil přes okraj plošinky.

"Zastavit!" křičel. "Stát, stát a stát!"

Tým u brzdy vzhledl v údivu, ale uposlechl. Pneumatiky zaječely, nomové, vržení kupředu, zapištěli a potom se zepředu ozvalo hrozné skřípění a řinčení, jak sebou nákladák smýkal mezi všemožnými zátarasy a signálními kužely.

"Tohle by mělo," řekl Angalo, když se konečně zastavili, "mít hodně pádný důvod."

"Rozbil jsem si koleno," nařikal Gurder.

"Žádná silnice už dál nevede," řekl Masklin prostě.

"Samozřejmě, že vede," odsekl Angalo. "Jsme snad na ní, nebo ne?"

"Podívej se dolů. To je všechno. No jen se koukni," naléhal Masklin.

Angalo vyhlédl, aby si prohlédl silnici před nimi. Nejzajímavější na ní bylo, že tam nebyla. Potom se obrátil k signalistovi.

"Můžeme, prosím, maličko couvnout?" řekl tiše.

"Ždibec?" řekl signalista.

"A nech si svoje drzosti," řekl Angalo.

Grimma také zírala na tu díru v silnici. Byla obrovská a hluboká. Dole se schovávalo pár trubek.

"Někdy si myslím," řekla, "že lidé vážně nechápou nic o správném používání jazyka."

Listovala "Pravidly", zatímco auto opatrně couvalo a poté, co rozdrtilo několik překážek, přešlo po trávě na volnou silnici.

"Je na čase, abychom si to uvědomili," řekla. "Nemůžeme předpokládat, že ne vždycky všechno znamená to, co hlásá. Takže jeď pomalu."

"Řídil jsem zcela bezpečně," řekl Angalo vzpurně. "Není to moje vina, že věci jsou úplně naruby."

"Tak jenom jeď pomalu."

MLčky upírali oči na ubíhající silnici.

Vynořila se další značka.

"Kruhový objezd," řekl Angalo. "A obrázek kruhu? No. Nějaké nápady?"

Grimma zoufale listovala "Pravidly".

"Já už jsem jednou takový obrázek viděl," řekl Gurder. "Jestli to nějak pomůže. Bylo to v Jedeme na pout'. Je to veliké, nablýskané, samé zlato a na tom jsou koně."

"Vím určitě, že tohle není ono," zamumlala Grimma a rychle obracela stránky. "Vím určitě, že tady někde něco -"

"Zlato, co?" řekl Angalo. "To by se mělo snadno najít. Já myslím," podíval se na Grimmu, "že můžeme pomalu přejít na trojku."

"Pravdu díte, pane Angalo," řekl signalista.

"Žádné zlaté koně nevidím," řekl Masklin. "Víš, nejsem si úplně jist -"

"A měla by tam vesele vyhrávat hudba," řekl Gurder, blažený, že mohl něčím přispět.

"Žádnou vesel -" začal Masklin.

Nějaký klakson dlouze zatroubil. Silnice končila a na jejím místě byl násep porostlý křovím. Nákladák vylétl do svahu, všechna kola na okamžik opustila zem, potom dopadl na druhou stranu a jel dál, kymácejí se vpravo a vlevo, až k protilehlé silnici. Tam se zastavil.

V kabině zavládlo ticho. Potom někdo zanařikal.

Masklin se doplazil k okraji plošinky a pohlédl do Gurderova zděšeného obličje. Ten se z posledních sil držel za okraj.

"Co se to stalo?" bědoval.

Masklin ho vytáhl zpátky do bezpečí a oprášil ho.

"Já myslím," řekl chlácholivě, "že značky, třebaže miní, co říkají, neznamenají to, co říkají."

Grimma se hrabala zpod "Pravidel". Angalo se vymotal ze šňůr a shledal, že se dívá do jejího zakaboněného obličje.

"Ty," řekla, "jsi naprostý idiot. A šílenec! Proč neposloucháš?"

"Takhle se mnou nemluv!" vypravil ze sebe Angalo a přikrčil se. "Gurdere, řekni jí, že mi nemůže takhle nadávat!"

Gurder seděl na okraji plošinky a třásl se.

"Pokud jde o mne, v tuto chvíli ti může přezdívat, jak chce. Do toho, mladá dámo!"

Angalo se nasupil. "Počkat! Ty jsi to byl, kdo tu vykládal o zlatých koních! Já jsem žádné zlaté koně neviděl. Viděl někdo nějaké zlaté koně? On mě spletl, tím vykládáním o zlatých koních -"

Gurder na něj zahrozil prstem. "Neříkej mi 'on' -" začal.

"A ty mi neříkej 'mladá dámo' tímhle tónem!" ječela Grimma.

Z hloubky se ozval Dorcasův hlas.

"Nechci vás rušit, ale jestli se tohle přihodí ještě jednou, tak tady dole jsou lidi, kteří se pořádně naštvou. Je to jasné?"

"Jenom drobný problém s řízením," zavolal Masklin dolů zvesela. Ohlédl se na ostatní.

"Tak se všichni podívejte," řekl klidně. "Tyhle dohady musí přestat. Pokaždé, když narazíme na problém, začneme se hašteřit. Nemá to smysl."

Angalo popotáhl. "Všechno jsme prováděli naprosto správně, dokud on -"

"Zavři tu klapačku!"

Zírali na něj. Třásl se zlostí.

"Mám vás všech tak akorát dost!" křičel Masklin. "Musím se za vás stydět! Dělali jsme všechno tak dobře! Nevěnoval jsem tomu všemu tolik času, aby to pak všechno nějaký... nějaký... řídicí výbor zkazil! Ted' všichni pěkně vstanete a uvedete tenhle krám zase do pohybu! Vzadu je plně naložený nomy! Oni na vás spoléhají! Rozumíte?"

Podívali se na sebe. Zaraženě vstali. Angalo se chopil řídicích šňůr. Signalista roztáhl praporky.

"Echm," řekl Angalo tiše. "Já myslím... ano, myslím, že tady by mohla přijít vhod troška jedničky, pokud jsou všichni zajedno?"

"Dobrý nápad. Pokračuj," zavelel Gurder.

"Ale opatrně," řekla Grimma.

"Děkuji vám," řekl Angalo zdvořile. "Vyhovuje ti to, Maskline?" dodal.

"Hmm? Ano. Ano. Fajn. Jed'!"

Aspoň že už tam nebyly žádné budovy. Nákladák si to broukal opuštěnou silnicí, jeho jediné světlo bíle žhnulo v mlze. Jedno nebo dvě vozidla je minula po druhé straně silnice.

Masklin věděl, že by si brzy měli vyhlédnout místo, kde zastaví. Mělo by to být něco pod střechou, dál od lidí - ale ne moc daleko, protože si byl zcela jist, že nomové budou ještě potřebovat spousty věcí. Možná jedou na sever, ale pokud ano, je to čirá náhoda.

V tom okamžiku - unavený, vzteký a ne zcela soustředěný na to, co se děje před ním - uviděl Radikální slevu.

Nebylo o tom pochyb. Ten člověk stál na silnici a mával pochodní. Vedle něj stál automobil s blikajícím modrým světlem na střeše.

Ostatní ji také uviděli.

"Radikální sleva!" zaúpěl Gurder. "Dostala se sem před námi!"

"Přidat plyn," sykl Angalo zlověstně.

"Co chceš dělat?" zeptal se Masklin.

"Uvidíme, jak se její pochodeň vypořádá s nákladákem!" zamumlal Angalo.

"To nemůžeš! Nemůžeš najet nákladákem do lidí!"

"To je Radikální sleva!" řekl Angalo. "To nejsou lidi!"

"Má pravdu," řekla Grimma. "Sám jsi řekl, že se teď nesmíme zastavit!"

Masklin hmátl po řídicích šňůrách a za jednu škubnul. Nákladák se smýkl kolem Radikální slevy, právě když upustila pochodeň, a poměrně slušnou rychlostí proskočil do živého plotu. Ozvala se rána, jak zadek nákladáku zasáhl auto, ale Angalo měl šňůry zase okanzitě v rukou a vedl je zpět směrem, který se trochu podobal rovné čáře.

"Tos nemusel," řekl vzpurně. "Do Radikálních slev se může najet, že jo, Gurdere?"

"No. É," řekl Gurder. Podíval se rozpačitě na Masklina. "Nejsem si jistý, jestli to vlastně byla Radikální sleva. Měla tmavší šaty, to zaprvé. A auto se světlem na střeše."

"Ano, ale měla špičatou čepici a hrůzostrašnou pochodeň!"

Nákladák se kodrcal ze svahu, vytrhl pořádný kus země a vykolébal se zpět na silnici.

"A stejně," řekl Angalo spokojeným hlasem, "je to všechno za námi. Bři Arnoldové (zal. 1905) jsme nechali v

Obchodáku. Ten nesmysl už nepotřebujeme. Venku ne."

Třebaže v kabině bylo plno hluku, ta slova vyvolala zvláštní ticho.

"No, je to pravda," řekl Angalo na svou obhajobu. "A Dorcas si myslí totéž. A mnoho mladších nomů."

"Uvidíme," řekl Gurder. "Ale mám podezření, že pokud bři Arnoldové (zal. 1905) vůbec někdy někde byl, tak je všude."

"Co tím myslíš?"

"Sám to nevím jistě. Musím si to promyslet."

Angalo popotáhl. "No, tak si to promýšlej. Ale já tomu nevěřím. Už to nemá smysl. Ať se Nabídka výhodná obrátí proti mně, jestli se pletu," dodal.

Masklin koutkem oka zahlédl modré světlo. Nad koly měl nákladák zrcátka, ačkoliv se jedno vysypalo a druhé se ohnulo, pořád jakžtakž sloužila. To světlo bylo za nákladákem.

"Jede za námi, ať je to kdo chce," řekl nesměle.

"A je slyšet to tý-dá tý-dá," řekl Gurder. "Myslím," pokračoval, "že by byl možná dobrý nápad vypadnout z téhle silnice."

Angalo se podíval vpravo i vlevo.

"Je to tu samý plot," řekl.

"Ne, myslel jsem dostat se na jinou silnici. Svedeš to?"

"Sázím deset ku čtyřem. Žádný problém. Hej, chce nás předjet! Ten má nervy! Ha!" Nákladák divoce změnil směr.

"Kdybychom tak mohli otevřít okýnka," dodal. "Jeden ze šoférů, které jsem studoval, mával rukou z okýnka a něco křičel, vždycky když za ním někdo zahoukal. Myslím, že se to má." Máchl paží a zařval, "trhnisinohou."

"Na to se vykašli. Najdi jinou silnici, nějakou malou," řekl Masklin konejšivě. "Za chvíli jsem zpátky."

Slezl po kymácejícím se žebříku k Dorcasovi a jeho lidem. Momentálně se moc nedělo, jenom nějaké to popotažení za velké kolo a rovnoměrný tlak na plynu. Mnozí nomové se usadili na zem a odpočívali. Zvadle Masklinovi provolali slávu, když k nim sestoupil.

Dorcas seděl stranou a něco si škrábal na kousek papíru.

"Á, to jsi ty," řekl. "Všechno už jde dobře? Už nám došlo všechno, do čeho se dá narazit?"

"Jede za námi někdo, kdo nás chce zastavit," řekl Masklin.

"Další nákladák?"
"Auto, myslím. S lidmi uvnitř."
Dorcas se poškrábal na bradě.
"A co chceš, abych s tím udělal?"
"Něčím jsi přestříhal dráty v nákladním voze, když jsi nechtěl, aby odjel," řekl Masklin.
"Kleštěmi. A co s nimi?"
"Ještě je máš?"
"Ale jo. Ale potřebuješ dva nomy, aby s nimi pohnuli."
"Tak to budu jednoho potřebovat." Masklin řekl Dorcasovi, co má v úmyslu.
Starý nom na něj pohlédl s jakýmsi obdivem a potom zavrtěl hlavou.
"To naprosto nemůže vyjít," řekl. "Nestihneme to. Ale nápad je to dobrý."
"Ale jsme o tolik rychlejší než lidé! Mohli bychom to provést a vrátit se na nákladák dřív, než si to uvědomí!"
"Hmm." Dorcas se ohavně zašklebil. "Ty do toho chceš jít?"
"Ano. Já, é, nejsem si jistý, že to nomové, co nikdy nebyli venku z Obchodáku, dokáží zvládnout."
Dorcas vstal a zív si. "No, rád bych okusil trochu toho 'svěžího vzduchu'," řekl. "Prý člověku dělá dobře."

Případní pozorovatelé, nahlízející přes živý plot na onu venkovskou silničku ponořenou do mlhy, by viděli nákladní auto, jak se přehnalo kolem dosti nebezpečnou rychlostí. Možná by si pomysleli: to je neobvyklé vozidlo, vypadá, že ztratilo dost věcí, které by mělo mít, jako jedno přední světlo, nárazník a většinu laku na jednom boku, a nabralo množství věcí, které by mít nemělo, jako haluzky ze živých plotů a víc hrbolů než má plát vlnitého plechu. Možná by se podivili, proč že mu na klice jedné dveří visí cedule 'Na silnici se pracuje'.

A rozhodně by se podivili, proč se najednou zastavilo.

Policejní vůz za ním zastavil, ještě impozantněji, v dešti štěrku. Dva muži z něj skoro vylétli a běželi k nákladnímu autu a škusbli za dveře.

Pokud by pozorovatelé rozuměli člověčině, slyšeli by, jak někdo říká, Tak jo, kámo dneska si to slízneš, potom, Kam zmizel? Jsou tu akorát samý provázky! A potom řekne někdo další, Vsadím se, že vyskočil a vzal roha přes pole.

A zatímco se toto odehrávalo a policajti ledabyle nakukovali do živého plotu a svítili baterkami do mlhy, mohli by si diváci povšimnout, jak dvojice velmi malých stínů vybíhá zpod zádi nákladáku a mizí pod policejním vozem.

Pohybovaly se velmi rychle, jako myšky. Hlasy měly tenké jako myšky, rychlé a pištivé.

Nesly kleště.

Za pár vteřin zase vycupitaly. A nákladák nastartoval téměř v té chvíli, kdy pod ním zmizely.

Muži něco vykřikli a utíkali zpátky ke svému vozu.

Ale namísto, aby se dal do pohybu, zaškytal v té mlhavé noci jen brlm, brlm, brlm.

Po chvíli jeden člověk vystoupil a zvedl kapotu.

Zatímco nákladní auto s jediným slabnoucím světlem mizelo v mlze, poklekl, hmatl pod vůz a vytáhl hrst úhledně nastříhaných drátů...

To by viděli ti pozorovatelé. Ve skutečnosti byl jediným divákem párek kraviček a ty ničemu z toho nerozuměly. Jsme skoro na konci.

O pár dnů později našli to nákladní auto v příkopě kousek za městem. Podivné však bylo to, že baterie a každíčký drátek, žárovky a vypínače z něj zmizely. Taktéž rádio.

Kabina byla plná provázků.

14

XV. I pravili nomové, toto je Sídlo nové, i bude naším na věky věkův. XVI. A Venkovní neřikal nic.

Z Knihy Nom, Nouzové východy, kap. 4, verš XV - XVI

Byl to kamenolom. Nomové to věděli, protože na bráně byl zarezlý nápis: Lom. Nebezpečí. Vstup zakázán.

Našli ho po šíleném panickém úprku přes pole. Přálo jim štěstí, když jste to slyšeli vyprávět od Angala. Díky bři Arnoldové (zal. 1905), pokud jste věřili Gurderovi.

Není důležité, jak se zabydlovali, jak našli pár starých polorozpadlých budov, prozkoumávali jeskyně a hromady kamene, jak vyháněli krysy. To nebylo příliš obtížné. Horší bylo přinutit většinu starších nomů chodit ven; cítili se šťastnější s podlahou nad hlavou. Tady byla užitečná bábi Morkie. Předvedla jim, jak se procházet venku a čelit tomu strašnému Čerstvému vzduchu.

Kromě toho, jídlo, co si vzali z Obchodáku, nevydrželo věčně. Měli hlad a v polích nad nimi byli králíci. Také zelenina.

Nikoli pěkná a čistá, jak by měla podle bři Arnoldové (zal. 1905) být, ale jen tak zapíchnutá do země, pokrytá špínou.

Stěžovali si na to. Krtiny, které se objevily na blízkém poli, byly jednoduše výsledkem prvního pokusu otevření bramborového dolu...

Pár ošklivých zkušeností naučilo lišky držet se zpátky.

A potom Dorcas objevil elektřinu, zachovanou v drátech, které vedly k bedně v jedné prázdné kůlně. Dostat se k elektřině a zůstat při tom naživu si vyžádalo skoro tolik příprav jako Velká jízda a spoustu násad ke košťatům a gumových rukavic.

Po dlouhém přemýšlení přisunul Masklin Věc k elektrickému vedení. Blikla několika světýlky, ale zůstala zticha. Měl pocit, že mu naslouchá. Slyšel, jak naslouchá.

Zase ji sebral a strčil ji do škvíry v jedné stěně. Měl nejasný pocit, že ještě není čas Věc použít. Čím déle ji vynechají, pomyslel si, tím déle budou muset zkoušet sami přijít na to, co je třeba dělat. Rád by ji probudil později a řekl jí: "Podívej se, co jsme dokázali, a úplně sami."
Gurder už dešifroval, že jsou pravděpodobně někde v Číně.
A tak zima přešla v jaro a jaro v léto...

Ale tím to nekončí, cítil Masklin.

Seděl na kamení nad lomem, měl hlídku. Stále drželi stráž, pro všechny případy. Jeden z Dorcasových vynálezů, vypínač napojený na drát, kterým se rozsvěcí žárovka v jedné kůlně dole, ležel pod kamenem vedle Masklina. Slíbili mu rádio, teď někdy. Teď někdy mohlo být docela brzy, protože Dorcas měl nyní učedníky. Trávili spoustu času v jedné napůl rozsypané kůlně mezi nejrůznějšími kousky drátů a tvářili se velmi vážně.

Hlídkování bylo vcelku oblíbené, alespoň za slunečných dnů.

Tak tedy, tohle byl domov. Nomové se zabydlovali, zaplňovali kouty, plánovali, rozlézali se, začínali tam patřit.

Zejména Bobo. Prvního dne zmizel a pak se zase objevil, špinavý a hrdý, jako vůdce místních kryš a otec množství malých kryšátek. Snad kvůli tomu se krysy a nomové spolu tak náramně snášeli, zdvořile se navzájem vyhýbali, kde to bylo možné, a jedni druhé nepojídali.

Patří sem víc než my, pomyslel si Masklin. My sem ve skutečnosti nepatříme. Tady to patří lidem. Jen na tohle místo na chvíli zapomněli, ale jednoho dne si vzpomenou. Vráť se sem a my se budeme muset stěhovat. Vždycky se budeme pokoušet stvořit si vlastní malé světy uvnitř velkého světa. Patřival nám a teď si myslíme, že máme štěstí, když z něj máme malý kousek.

Díval se na lom pod sebou. Rozeznával jenom Grimmu, jak sedí na sluníčku s několika mladými nomy a učí je číst.

Čtení byla dobrá věc. On v tom nikdy nebude dobrý, ale zdálo se, že děti to chápou celkem snadno.

Ale problémy byly pořád. Například familie z jednotlivých oddělení. Neměly teď oddělení, kterým by vládly, a trávily čas haštežením. Vypadalo to, že dohady nepřestanou, a každý od něho očekával, že to vyřeší. Vypadalo to, že nomové spolupracovali jenom tenkrát, když měli čím zaměstnávat svou mysl.

Dál než Měsíc, říkala Věc. Žili jste mezi hvězdami.

Masklin se položil na záda a poslouchal včelky.

Jednoho dne se tam vrátíme. Najdeme způsob, jak se dostat k velké lodi na nebi a poletíme zpátky. Ale zatím ještě ne.

Vyžádá si to mnoho práce, a to nejtěžší na tom zase bude, dokázat, aby to ostatní pochopili. Pokaždé, když se vyšplháme o stupínek výš, uvelebíme se tam a myslíme si, že už jsme na vrcholku schodiště, začneme se hašteřit.

Přesto, i jenom vedet, že takové schodiště existuje, je zatraceně dobrý začátek.

Odtud dohlédl na míle daleko po krajině. Viděl například letiště.

Bylo to dosti děsivé, ten den, kdy nad sebou uviděli první letadlo, ale několik nomů si vybavilo obrázky z knih, které přečetli, a ukázalo se, že to není nic víc než druh nákladáku zkonstruovaného k ježdění po obloze.

Masklin se nikomu nesvěřil, proč si myslí, že by bylo dobré dovědět se o tom letišti víc. Věděl, že někteří z nich měli nějaké podezření, ale bylo tolik práce, že teď o tom nepřemýšleli.

Postupoval opatrně. Řekl jen, že je důležité zjistit co možná nejvíc o tomto novém světě, pro každý případ. Předložil jim to tak, že nikdo neřekl "Pro případ čeho?" A stejně, nezasvěcených lidí bylo až moc a počasi jim přálo.

Vedl skupinku nomů přes pole k letišti; bylo to týdenní putování, ale bylo jich třicet a nevyskytly se žádné problémy.

Dokonce museli překročit dálnici, ale objevili jezevčí tunel, a jezevec, co jím procházel z druhé strany, se obrátil a odspěchal, když se přiblížili. Špatné zprávy jako nomové ve zbrani se šíří rychle.

A potom našli drátěný plot a kousek po něm vyšplhali a celé hodiny pozorovali letadla, jak přistávají a odlétají.

Masklin cítil, stejně jako už jednou nebo dvakrát předtím, že je tady něco velmi důležitého. Letouny vypadaly mohutně a děsivě, ale kdysi si tohle myslel o nákladních autech. A přitom stačilo jen pár informací. Jakmile jste znali jméno, měli jste se čeho chytit, jako nějaké páky. Jednoho dne by mohla být letadla užitečná. Jednoho dne by je mohli nomové potřebovat.

K dalšímu kroku.

I když to bylo směšné, v tomhle byl optimista. V jednom okamžiku měl úžasný pocit, že nomové, ačkoli se hádají a hašteří a kdeco zkazí a zakopávají o sebe, nakonec všechno překonají. Dorcas také pozoroval letadla, tiskl se k drátěnému plotu a v očích měl rozvášný výraz. A Masklin se zeptal:

"Za předpokladu - jenom kvůli argumentům, chápeš - že bude třeba jedno takové letadlo ukrást, myslíš, že by to šlo?"

Dorcas se zamyšleně podrbl na bradě.

"Řídit ho by nemělo být těžké," řekl a zazubil se. "Má jenom tři kola."

* * *